Vacanțele unui Rege al Angliei la Marienbad

Eduard VII și Wilhelm II în dialogul unui ziar umoristic.—Croitorii pe urmele Regelui.—Politica și femeile frumoase —Frantz Ioseph și Eduard.—Prezentările unui primar.—Diplomație și ziaristică.—Victor Emanuel III și ziarele.—Regele Eduard și Evreii.

FĂRĂ îndoială că Eduard VII, — precum recunoaște însuși d-l André Maurois autorul unui foarte documentat studiu: *Eduard VII și vremea lui*, — a fost una din figurile cele mai simpatice printre suveranii Europei, în perioada antemergătoare războiului mondial. Se știe, pe de altă parte, că el a fost mai genial, mai desăvârșit, mai gentleman decât nepotul Wilhelm II, ale cărui năzbâtii și fanfaronade, pe vremea aceea, încremenise cu drept cuvânt lumea de pretutindeni.

Contrastul dintre Impăratul Germaniei și Eduard VII, pe atunci încă principe de Wales, a fost ilustrat cu mult spirit de către un ziar umoristic francez, spre sfârșitul veacului XIX, prin acest dialog care trebue să fi avut loc la un prânz, în castelul Windsor.

Wilhelm: „Echilibru european... tripla alianță... blestemații de francezi..."

Prințul de Wales: „Folies bergères... Moulin Rouge.. ce delicioase franțuzoaice!"

Atunci, opinia publică nu prea era favorabilă prințului, socotit, cam afemeiat și ale cărui escapade pariziene dădeau prilej de multă flecăreală prin saloanele elegante.

Era luat drept un om neînstare să cumpănească lucrurile în mod serios, sau să înfrunte argumentele politicei înalte. Singura calitate ce i se recunoștea de către omenirea întreagă era aceea de „*arbiter elegantiarum*", și era atât de adevărată, încât croitorii cei mai renumiți obișnuiau să-l urmărească, pas cu pas, în tot locul, cu o armată de fotografi, însărcinați să fixeze pe placă noua cută a pantalonilor, adoptată de Eduard.

La Marienbad, unde obișnuia să se ducă în fiecare an după suirea sa pe tron — fiindcă apele de-acolo, după părerea medicilor aveau însușirea să slăbească lumea prea îngrășată — era considerat un oaspete plăcut numai

pentru că târa după sine o mulțime de personagii ilustre și femei frumoase, care cheltuiau mult pe cont propriu și-l făceau să cheltuiască și mai mult pe augustul lor admirator...

Odată consulul vienez se alarmă de svonul că Regele Eduard avusese la Marienbad câteva întrevederi cu *Isvolsky*, spaima Austriei. *Achrenthal*, care era pe atunci ministru de externe, fu foarte îngrijat de această întâmplare. El se simția cu conștiința pătată, astfel că-i era teamă de manevrele colegului său rus. Numaidecât fu trimis acolo contele *Berchtold*, ambasadorul Austro-Ungariei la Petrograd, care se grăbi să spulbere neliniștea guvernului său, informându-l că într'adevăr, Regele Angliei se întâlnise de mai multe ori cu ministrul rus, dar nu ca să discute politică, ci despre o doamnă frumoasă, admirată de Suveran și care-și făcea cura în vecinătatea lacului, la Karlsbad. Achrenthal, n'a prea rămas convins, dovadă că imediat presa austriacă și germană începu să țipe contra intrigilor lui Eduard și să denunțe, în termeni severi, așa zisa politică de încercuire a Germaniei, râvnită de cabinetul din Londra după inspirațiile suveranului său. Și atacurile au fost de așa natură că-l îndupleca pe Regele Eduard să renunțe la cura dela Marienbad, spre jalea hotelierilor, cari ar fi preferat ca, cel puțin în Austria, Regele Angliei să fie socotit ca un om de lume, iubitor de femei frumoase și nici de cum de politică.

Un ziarist, *Münz*, care a publicat o carte interesantă asupra șederii lui Eduard în localitatea balneară din Boemia, *) descrie viața regelui, înclinările lui, raporturile cu bărbații politici, cu literații și artiștii timpului, citând o serie de anecdote delicioase.

Frantz Josef care, spre deosebire de colegul și aliatul lui german avea o foarte bună părere despre Eduard, deși condamna manierele lui prea democratice și familiaritatea excesivă, cu lumea care nu era destul de înzestrată cu titluri de nobleţe, s'a dus odată să-l viziteze la Marienbad. Incă dela primii pași, severul monarh constată cu groază că populația de acolo, numai din vina oaspelui englez, se deprinsese să-și trateze pe suverani ca pe niște ființe nu prea mult deosebite de ceilalți muritori, să-i înconjoare cu respect — e drept — însă nu cu devotamentul acela excesiv, cuvenit aleșilor Domnului. Cu prilejul acelei întâlniri, se întâmplă, de pildă, ca primarului, în timp ce salută pe monarh, să-i cadă pe jos o monedă, în mișcarea pe care o făcuse de-a scoate din buzunarul pantalonului batista spre a-și șterge sudoarea de pe frunte. Franz Josef obișnuia, în ceremoniile oficiale, să stea totdeauna cu capul aplecat în pământ, dar bietul om închipuindu-și cum că împăratul s'ar fi aplecat ca să ridice moneda, îi puse mâna pe umăr, în chipul cel mai prietenos și, cu un zâmbet cuviincios îi zise: „—*Nu vă deranjați, Majestate, o iau eu singur!*"

Așa ceva era prea mult pentru un om ca Frantz Joseph, care nici odată n'ar fi întins mâna cuiva, dacă nu era cel puțin prinț de sânge; dar până atunci primarul nu cunoscuse alți suverani decât pe Eduard, care ori de câte ori venia la Marienbad nu se sfia să-l întâmpine în modul cel mai călduros, să-l ia chiar la braț și să-l poftească la masa lui, la ora ceaiului.

Intr'una din zile, Eduard se duse de-adreptul la municipiu să-i facă o vizită și, cu prilejul acela, primarul crezu nimerit să-i prezinte întregul consiliu comunal. Drept care, începând cu cel mai în vârstă, zise: „—*Consilierul Dvorak — Majestatea Sa Eduard VII*". Apoi: „— *Consilierul Petrasch — Majestatea Sa Eduard VII*". Pe urmă: „—*Consiilerul Smital — Majestatea Sa Eduard VII*". In cele din urmă suveranul își pierdu răbdarea și-l întrerupse: „*Nu te mai osteni atâta, domnule primar, deoarece cred că d-nii consilieri acum au învățat pe dinafară numele meu...*"

Pe vremea când Eduard se suise pe tron și lumea începuse să vadă într'însul ceva mai de preț decât un tânăr îndrăgostit de petreceri, se spunea c'ar fi cel mai bun ambasador al lui însuși. Intr'adevăr, acea mare experiență a vieții și a oamenilor pe care o dobândise în desele călătorii în jurul pământului, în cursul lungii domnii a mamei sale și mai cu deosebire cercul acela de cunoștințe și relațiuni pe care le-a păstrat totdeauna, în lumea politică și financiară, i-au fost de un folos nepreţuit pe urmă, ca sfetnic discret și prudent al miniștrilor săi.

La Marienbad, *Times* nu lipsia

---

*) Sigmund Münz: *Eduard VII in Marienbad*. Saturn Verlag-Viena-1934.

niciodată de pe masa lui. Pentru dânsul, ziarul avea mai multă însemnătate decât rapoartele diplomaţilor, care sosiau totdeauna cu întârziere şi nu erau nici când destul de complete. Mai presus decât diplomaţii erau ziariştii cari, asemenea diavolului schiop din vestitul roman al lui Lesage, desveliau casele oamenilor spre a vedea ce se petrece înăuntru. Şi nu e de mirare pentru că trecuse vremea acelei profesiuni de diplomat, ce-şi avusese perioada ei de glorie cu un veac înainte dar care, în zilele noastre, apărea prea înapoiată.

Ziaristul citat mai sus, povesteşte c'ar fi aflat dela un diplomat, fost ministru pe lângă Quirinal, că nici *Victor Emanuel III*, actualul rege al Italiei, n'are o părere tocmai bună despre diplomaţie şi că preferă să se informeze din dările de seamă ale ziarelor, decât din rapoartele ambasadorilor săi.

In vara lui 1904, când sosiau din clipă în clipă ştiri despre înfrângerile ruşilor în războiul cu Japonia, a fost o întrecere memorabilă între ambasada engleză din Viena şi corespondentul vienez al lui *Times*. Ambii se străduiau să-şi informeze regele, la Marienbad, cu privire la evenimentele de pe teatrul războiului. Insă corespondentul era mai

isteţ decât ambasada şi de aceea ambasadorul era mâhnit din cale afară. Ba, *Sir Francis Plunkett*, se indigna peste măsură atunci când, închipuindu-şi că referă regelui o noutate senzaţională, comunicându-i distrugerea flotei ruse dela *Vladiwostock*, opera amiralului japonez *Kaimamura*, îl auzi pe suveran răspunzându-i: *„—Dar bine, scumpul meu Ambasador, d-ta vii totdeauna în întârziere. Corespondentul lui* Times *mi-a vorbit acum câteva ceasuri şi raportul lui e cu mult mai detailat decât al d-tale!"*

In materie de religie, Eduard VII n'avea absolut nici o prejudecată. *Münz* spune că adesea l-ar fi văzut la Marienbad însoţit de creştini, de budişti şi de evrei. Şi, ca să fim drepţi, vom adăuga că mulţi evrei se numărau printre prietenii lui intimi, ca baronul *Hirsch, Rothschilzii, Sassoon, Alfred Beit* şi cel mai intim dintre toţi, până în ultimii ani ai vieţii sale, sir *Ernest Cassel.*

Poate că tocmai legăturile acestea cu personalităţile lumei financiare evreeşti au făcut să circule svonul că în vinele lui ar curge sânge semit. Se spune chiar că bunica lui, mama principelui consort, fusese amanta unui impresar evreu din Frankfurt. Münze admite faptul acestor legături ilicite ale Principesei de Coburg, dar adaugă că ele s'ar fi adeverit pe vremea când Prinţul Albert se şi născuse. Oricum, în legenda sângelui ebraic din vinele fiilor reginei Victoria n'a crezut nici Wilhelm II care totuş îl ura pe unchi ca şi pe mamă, deşi aceasta era chiar sora lui Eduard. De fapt, regele, căruia nu-i scăpa nici una din clevetirile ce se debitau pe seama persoanei sale, iar pe deasupra, mai era şi un om înzestrat cu mult spirit, într'o zi, când îl lovise o emoragie pe nas, exclamă în glumă, întors către ofiţerii prezenţi: *„—Sunt ultimele picături de sânge englez ce se scurg acum din vinele mele!"*

G. R.

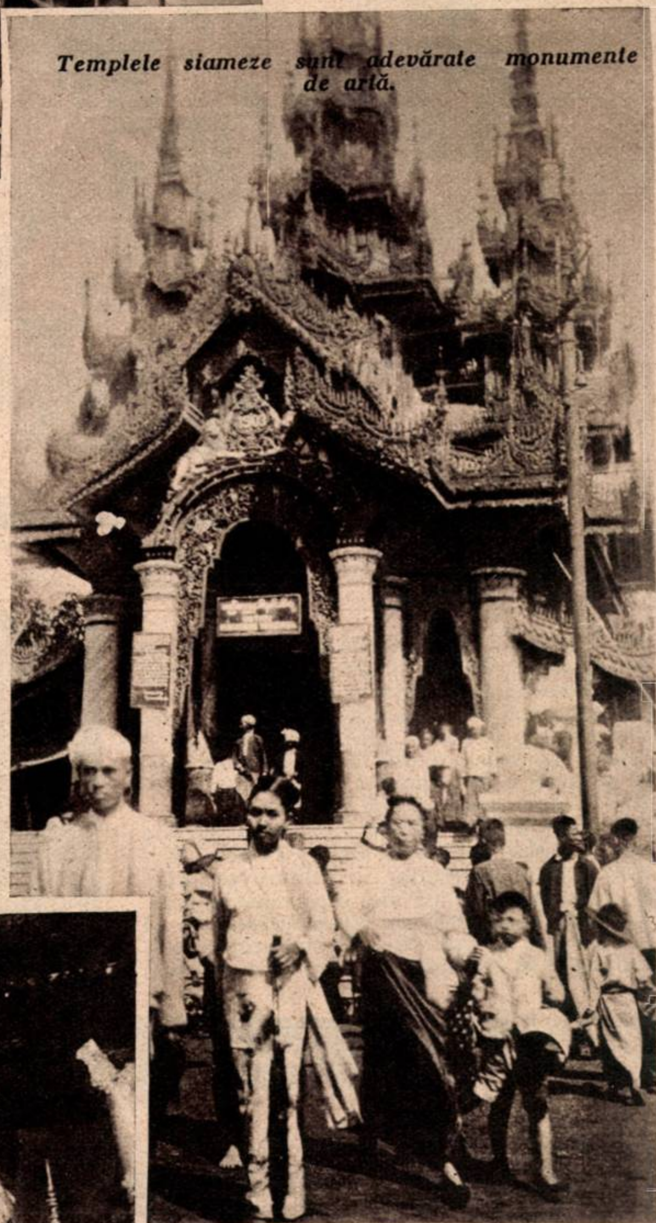
Promenadă în faţa hotelului „Termia" din Pystian (Cehoslovacia).

Regele Prajadhipok și regina Rambai Barni ai Siamului părăsesc reședința regală, întreprinzând o călătorie de plăcere în Europa.

Popas în Siam

Aspecte generale.—Suveranii care pleacă și nu se mai întorc. Monumentul purcelului.—Ordonanțe curioase.—Colivia spiritelor.—Varietatea saluturilor.—Cuvinte înfiorătoare.

Templele siameze sunt adevărate monumente de artă.

O DRAMĂ adevărată, o tragedie mută se petrece astăzi în Siam, regat independent, încercuit de jur-împrejur de colonii britanice și franceze. Țărișoara aceasta nu e prea bogată, mai ales că singurele-i resurse le constitue orezul și lemnul de *teak*. Primul a atins un preț atât de scăzut, încât țăranii își cultivă numai porția de orez ce li-e necesară pentru hrana proprie. Iar cât privește recolta lemnului de teak, maturitatea lui prea îndelungată și mai cu deosebire transportul pe apă, cer o răbdare cu adevărat „seculară". Din pădure până la țărmul fluviului se întrebuințează elefanți, dar cu popasuri atât de dese și lungi, cu așteptări nesfârșite în anotimpul ploilor și al secetei, încât ca să parcurgi distanța dela pădurile aflate în nordul țării și până în capitală, trebuesc uneori câte cincisprezece ani! Pentru vapoarele cu tonaj mijlociu, fluviul Me-Nam e accesibil până la Bangkok. In treacăt notez că orașul se află cam la douăzeci de km., departe de golful de Siam. Ca să-l facă navigabil și pentru vasele mai mari, se proectează suprimarea barei care deocamdată îi astupă gurile. Lucrarea aceasta, a cărei înfăptuire n'ar întâmpina greutăți prea mari, ar micșora cu cel puțin zece la sută prețul de transport al orezului destinat exportului și prin urmare ar fi de un folos real pentru țara bântuită de o criză economică dintre cele mai grave. Ca s'o înlăture, acum câteva luni, Siamul s'a răsculat. Motivul pentru care numărul străinilor în Siam s'a împuținat atât de simțitor în vremea din urmă se datorește pătrunderii în toate ramurile de activitate a nouilor generații siameze, educate și instruite în Europa și care, de fapt, au fost și autoarele revoluției interne; mișcarea aceasta, aproape sângeroasă, nu-i încă înăbușită, totuș poporul cuminte și obijduit a căpătat prin ea o Constituție...

In costume de sărbătoare, tinerele siameze execută, în fața templului, dansul în cinstea „dintelui sfânt al lui Buddha".

*

Regele Siamului, *Pradjadipoc*, și-a făcut studiile în Anglia, la universitatea celebră din *Oxford*. Regina *Rambaibarni*, în vârstă numai de douăzeci de ani, e o ființă plăcută și manifestă o cordialitate rară, față de doamnele europene, cărora li-e dat să pătrundă în anturajul său. Acum, ambii suverani fac o călătorie prin capitalele principale ale Europei. Dintr'un început, au fost în Italia, invitați personal de că-

Pe o stradă principală din Bangkok.

Orhestra monotonă acompaniază dansurile lui Buddha.

tre Regele Victor Emanuel II şi de Papa, apoi la Paris, Berlin şi, fireşte, nu vor ocoli nici Londra, după care se vor îmbarca pentru America. Mulţi pretind că ei nu se vor mai întoace în patrie, alţii însă afirmă că această călătorie e motivată de sănătatea foarte şubredă a Suveranului, care în plus e atins şi de-o boală gravă de ochi....
Acel care deţine frânele viitoarelor destine ale Siamului, este d-rul *Luang Pradip*. El a avut un rol covârşitor în ultima revoluţie. In prezent, nu ocupă nici o sarcină publică, însă toţi îl socotesc ca viitor Preşedinte al Consiliului de miniştri. E singurul care a îndrăznit să înfrunte aşa zisul *„trib al principilor"*, adică acea clasă alcătuită din vreo mie de persoane ataşate dinastiei prin legături de rudenie, mai mult ori mai puţin strânse, şi care până eri se aflau în fruntea tuturor treburilor publice.
Un american a găsit că Siamul are multe afinităţi cu Argentina, mai ales că populaţia acestuia e numai de origină străină (în cazul de faţă, chineză). Chinezii stăpânesc patru cincimi din avuţia ţării, şi să nu uităm că ei monopolizează orice activitate comercială şi industrială...

Nu mai văzusem nicăeri prin lume un monument dedicat acelei expresiuni drăgălaşe de animal domestic căruia i se zice... râmător.
Dar la Bangkok o statue frumoasă, la ţărmul fluviului, cu un porc sculptat în mărime naturală, mărime ce chiar s'a întrecut cu belşugul. E înălţat în vârful unui bloc de marmură: împrejur arburi, tufişuri, flori. In sfârşit ceva poetic.
Statuia a fost ridicată de către o principesă născută în perioada râmătorului. Pe semne că viaţa îi surâsese din plin cât trăise şi a ţinut să-l proslăvească pe protectorul durduliu al anului ei de naştere.
Căci în Siam fiecare an e clasificat sub ocrotirea unui animal

Instrumentele naţionale siameze.

şi chiar astăzi multă lume din Bangkok şi majoritatea locuitorilor dela ţară ca să indice un an anumit, pomenesc de animalul care era la modă pe vremea aceea: *anul pisicei, anul leului, anul elefantului...*
Animalele sunt totdeauna respectate [illegible]a, uneori chiar mai mult decât oamenii. La ţară, dacă vi s'ar întâmpla să întâlniţi un şarpe şi-i spuneţi servitorului dv. să-l omoare, acesta refuză. Dacă însă vine să vă supere un asemenea animal acasă la dv. şi-i porunciţi aceluiaş servitor să-l alunge cu lovituri, servitorul vă dă ascultare.
Insăşi religiunea budhistă cere să se respecte animalele: nu trebue să omori niciodată o vietate, niciuna, dela furnică la elefant. Atunci când într'o zi asistam din barcă la o întrecere fenomenală de pescuire în apele *Me-Namului*, mi-a venit în gând să-l întreb pe căpetenia pescarilor:
— *Voi spuneţi că nu omorîţi nici un animal, nici o fiinţă vieţuitoare... De ce, acum, ucideţi atâtea mii de peşti?*
Căpătai un răspuns la care nu mă aşteptam:
— *„Nicidecum! Noi nu omorîm peştii, ci numai ne limităm să-i scoatem afară din apă. Altceva este dacă după aceea mor pe socoteala lor"...*
De unde se vede că omul, atunci când vrea să aibe dreptate şi să se împace cu propria-i conştiinţă, găseşte totdeauna un mijloc de scăpare...

Totuş, de multe ori se citeşte în ziarele locale câte o înştiinţare în felul acesteia: *„Din ordinul autorităţilor se pune în vedere că în primele trei zile din săptămâna viitoare vor fi otrăviţi toţi câinii găsiţi vagabonzi pe străzile cutărui cartier; aşa dar cine doreşte să-şi scape câinele trebue să-l ţie legat, în zilele de mai sus"*.

Se va putea învinui autoritatea care s'a mărginit numai să anunţe otrăvirea? Nu! treaba câinilor dacă după ce s'au înfruptat din otravă au murit.

Cât despre peşti, dacă e adevărat că pescarii le aduc vina că mor în chip scandalos, din proprie iniţiativă, decum sunt scoşi afară din apă, iarăş e adevărat că, din când în când, câte un siamez înstărit, spre a îmbuna spiritele şi a le dobândi îndurarea, cumpără bărci întregi cu peşte încă viu, căruia îi dă din nou drumul în apă, ca să trăiască mai departe.

Nobil gest al unui suflet delicat. Dar gestul nobil e şters aproape de intervenţia altor pescari, înştiinţaţi de toana generoasă, cari se grăbesc să întindă plasele icicolo şi să prindă apoi cu uşurinţă toţi peştii liberaţi...

Uite, porcul despre care vorbiam mai sus, porcul cinstit cu o statue, m'a îndemnat să caut şi alte ciudăţenii ale pitorescului oraş *Bangkok*, cetate magică, construită pe apă, oraşul canalelor, capitala Siamului.

Cutreerând furnicarul de temple mărețe şi bogate, am descoperit într'o stradă veche şi îngustă, un templu minuscul, cu înfăţişare sărăcăcioasă. O poartă joasă se deschide în gardul unei curţi murdare şi, dincolo de poartă, e templul, o închipuire de lăcaş al rugăciunii abia luminat de câteva lumânări.

Dar totdeauna găseşti pe cineva înăuntru, venit să-şi caute mângâerea sufletească. E cel mai bătrân templu din oraş, părintele uitat şi oropsit al tuturor templelor fastuoase din Bangkok, ce s'au născut după el. A fost construit odată cu oraşul, ba chiar înaintea acestuia şi în fundarea capitalei el a avut o importanţă hotărîtoare.

In Siam, când cineva doreşte să-şi clădească o casă, trebue în primul rând să înjghebeze un simulacru de casă, un fel de colivie, pentru ca acolo să poată locui spiritele aflătoare prin prejur. A le lăsa fără adăpost, înseamnă să se aştepte oricând la răsbunarea lor cumplită.

Astfel, când a fost vorba de întemeerea oraşului Bangkok, cei în drept s'au gândit din capul locului să pregătească o locuinţă şi pentru spirite, găzduindu-le chiar pe terenul unde urma să fie ridicat oraşul; în acest scop au construit templul rămas până în zilele de azi. Un ţăruş, înfipt şi-acum lângă altar, este cel dintâi stâlp cu care s'au început lucrările pentru ridicarea capitalei.

Templul acesta se cheamă *Lak-Muang* şi-mi aduc aminte că am văzut acolo un credincios budist jucându-se cu două bucăţele de piatră, lunguieţe, netezite pe-o parte şi rotunde pe alta.

Le arunca în sus şi apoi le prindea, însă nu părea mulţumit de acest joc, astfel că la un moment dat ieşi din templu îndârjit din cale-afară. Puţin după aceea, se întoarse depunând pe altarul ofrandelor o farfurioară cu orez, câteva steguleţe de hârtie şi un mănunchi de flori. Apoi se apucă să-şi mângâie pietrele.

Cerui deslușiri. Omul acela se juca cu propriu-i noroc. Inălţase rugăciuni lui Budha ca să-i acorde o favoare şi răspunsul trebuia să-l capete dela cele două pietre. Dacă se întâmpla să cadă amândouă într'o anumită poziţie şi pe partea netedă, ar fi însemnat că dorinţa-i fusese împlinită. Dar până acum, pietrele nu-l mulţumiau şi bietul om se căznia să-l îmbuneze pe Budha, cu ofrande.

Am căutat să-l mângâi dăruindu-i câteva monede şi el, surprins, îmi mulţumi cu gestul acela pios al mâinilor împreunate duse la buze, pe care lumea din Siam îl foloseşte şi în saluturi; un gest nespus de plăcut şi graţios.

Inaintea persoanelor cu vază, populaţia umilă se târăşte în patru labe; aşa ceva e mai puţin graţios şi mai puţin plăcut la vedere, căci dă impresia unor biete fiinţe schiloade, care nu sunt în stare să se ţie pe picioare şi dovedeşte o umilinţă prea mare; însă persoanele cu vază nu trebue să se îngâmfeze, căci şi ele la rândul-le, sunt obligate să se poarte în acelaş mod, faţă de principii regali şi de suveran.

Europeni bătrâni, aflaţi de multă vreme în Siam, îmi povestiau că până acum vreo douăzeci de ani, indigenii aveau pentru albi un respect plin de veneraţie, iar pe stradă toţi îi salutau şi nimeni nu şi-ar fi îngăduit să le treacă înainte, fără să se închine cu o smerenie adâncă...

Acum, lucrurile s'au schimbat mult. In biurourile publice, în trenuri şi în câte o casă tradiţională de bogătaşi, funcţionarii şi servitorii se mai închină înaintea lui *„Nai Farang"* (domnul străin), dar mulţimea cea mare se preface că nu vede.

Pricina, pe de-o parte, poate să fie schimbarea vremurilor, care a dat poporului indigen un oarecare simţ al demnităţii, făcându-l să se considere egal cu albii, iar faptul de-a fi intrat în războiu alături de Aliaţi, fie chiar fără să lupte, i-a întărit convingerea că este la înălţimea celorlalte popoare... Pe de altă parte, numeroşi albi au contribuit într'o măsură largă să devină cât mai puţin simpatici şi respectaţi, luându-şi aere de superioritate jignitoare...

E fapt învederat că unii europeni transplantaţi în Extremul-Orient, trezindu-se asvârliţi deodată într'un gen de viaţă cu care nu erau deprinşi (vilă, servitori, automobile, comodităţi nebănuite) şi-au pierdut capul, începând să aibă faţă de indigen o purtare prea trufaşă, care în cele din urmă a adus neajunsuri până şi europenilor de treabă, aprinzând duşmănia în sufletele acestor blajini şi răbdători siamezi...

Totuş, viaţa în Siam e încă destul de dulce, chiar fără atâtea spinări încovoiate în calea ta, călătorule...

Iată că m'a cuprins dorinţa să mă adâncesc în studierea limbei siameze, dar după câteva încercări anevoioase, am renunţat fără pic de ruşine.

Alfabetul e alcătuit din douăzeci de vocale şi patruzeci consoane. Deosebit de acestea, pronunţarea se face pe cinci tonuri diferite.

Este o limbă cu intonaţii nasale care, întâia oară când o auzi, cu toate aceste sunete, tonuri precum şi unele exclamaţii guturale, face efectul chinurilor cuiva care-ar avea un spin în gâtlej şi caută zadarnic să şi-l scoată. Dar pe urmă, obişnuindu-te, îi apreciezi valoarea, chiar fără să înţelegi, ba găseşti că are o armonie muzicală dintre cele mai plăcute.

Mi se spune că în conversaţiile în limba lor, aceşti Siamezi ar folosi multă curtenie şi că vorbirea e înobilată cu o sumedenie de imagini şi fraze gingaşe. Copiii sunt chemaţi cu porecla de *nun*, ce vrea să zică şoricel, dar dacă e vorba de copilul unui bogătaş, i se spune *„Nai nun"*, domnul şoricel, care e cu atât mai respectuos. Iar fetele sunt şoricele...

Unele cuvinte au origini ciudate. Pentru a spune orizont, se zice *„piciorul cerului"*; fluviul este *„mama apelor"*; voinţa e *„apa inimei"*; lacrimile sunt *„apa ochilor"*; un fruct este *„fiul pomului"*; treptele sunt *„fiicele scării"*; bucătarul e *„părintele bucătăriei"*.

Străzile au numiri drăgălaşe ca, de pildă, strada unde se află câteva legaţiuni europene, care se cheamă *„Plörn Citr"*, adică nici mai mult nici mai puţin decât *„Extazul Sufletului"*. O alta se cheamă *„Suryawongs"* adică strada *„Familiei Coborîtorilor din soare"*, şi *„Klong Si Lon"* este *„Canalul Morilor de vânt"*.

Câteodată, chestiunea celor cinci tonuri dă naştere unor echivocuri curioase pentru că, de exemplu, *Kà rak kai* înseamnă *„doresc ouă"* şi *Kà rak kài* înseamnă *„îmi place frigul"* ceea ce-i altceva. Deosebirea e în intonaţie.

Sunt apoi cuvinte care slujesc la zeci de înţelesuri lucru nespus de simpatic când e vorba ca cineva să se exprime cât mai limpede.

Acum să citez o frază compusă din jocuri de cuvinte care se aseamănă şi se repetă: mi-am notat-o într'adins, deoarece îmi pare foarte expresivă, ca să dea o caracterizare a limbei şi a ciudăţeniilor ei. Zice (atenţiune la accente şi la „ca" fiindcă toată chestiunea e aci), zice: *Khào bok khao và klai krung kao mi khao pen rùb khào mi khào khào mén khao klùn mài khào.* Iată toate cuvintele deopotrivă sau aproape şi cu toate acestea definesc lucruri felurite. De fapt, fraza vrea să spună cum desigur aţi înţeles şi dv.: *„Se zice că lângă vechea capitală s'ar aflà un munte în forma unui corn, unde se găseşte orez alb cu un miros atât de nesuferit încât nici nu se poate mânca"*.

Vedeţi, prin urmare, că limba siameză este o instituţie grandioasă... Dar e de preferat s'o lăsăm siamezilor, nu-i aşa?...

BĂTRÂNUL MORMON

D-na S., o americană care ocupă o înaltă funcție de stat, desvoltă soțului ei o teorie asupra drepturilor sexului slab.

Când sexul slab e tare...

DUPĂ un calambur spiritual *„tăria așa zisului sex slab se datorează în special slăbiciunii sexului tare, față de sexul slab".*

Acest paradox cuprinde de fapt un adevăr profund. Forța femeii se explică tocmai prin privilegiile de care se bucură și solicitudinea care i se acordă, în virtutea presupusei infirmități ce i se atribue în general.

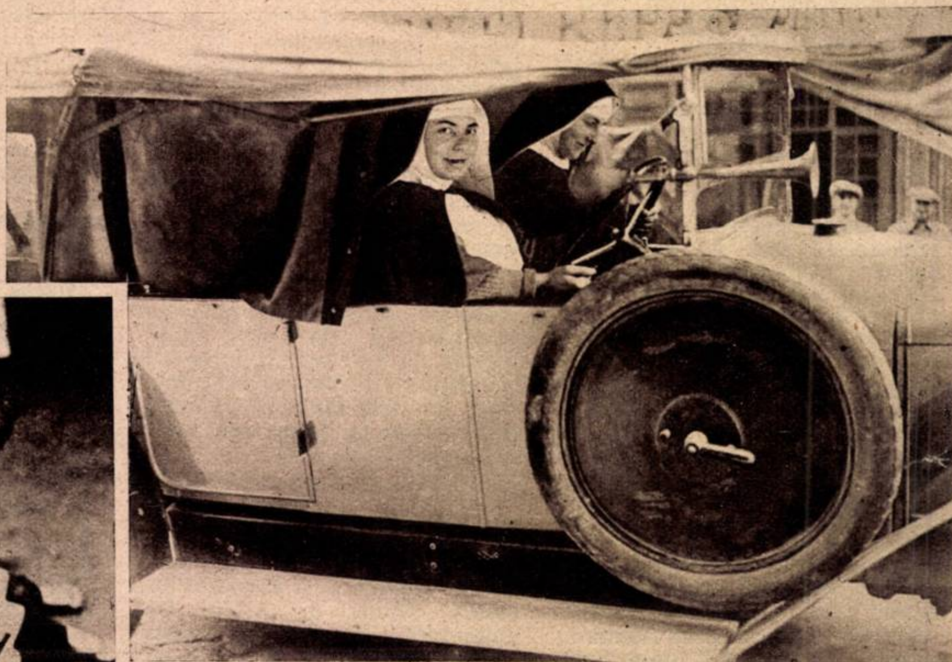
Deaceea, foarte multe din fiicele Evei se complac în această situație de aparentă inferioritate, care le îngădue să ceară pe de-o parte protecția bărbaților, iar pe de altă parte, să lucreze din umbră, nestânjenite și neobservate. Ele acționează astfel cu mult mai multă eficacitate, decât ar putea-o face în rândurile unui front comun de ambe sexe, constituit pe bază de egalitate.

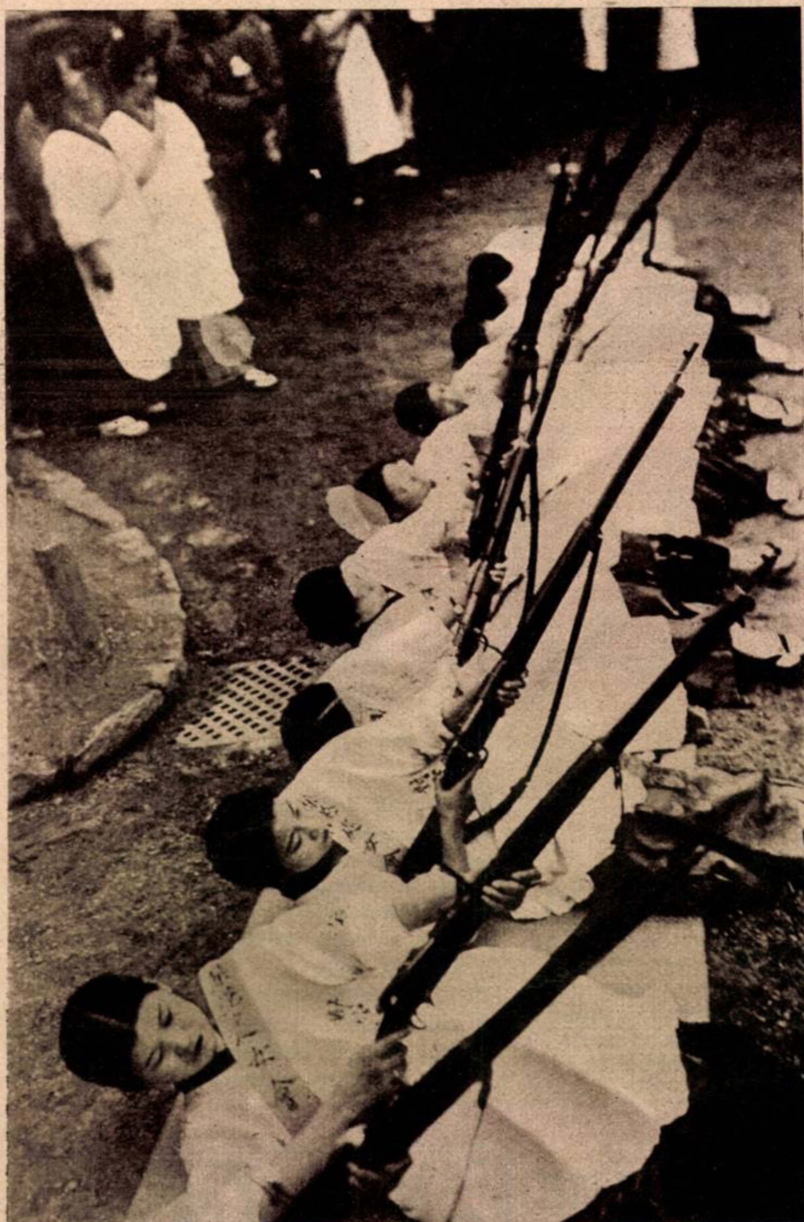
E drept, că în epoca postbelică, și cu deosebire în Occident, femeile se agită necontenit pentru dobândirea dreptului de a fi socotite egale cu semenii lor masculini.

Rând pe rând, toate citadelele, care păreau rezervate exclusiv sexului tare, au fost asediate și în parte cucerite de sexul slab. Astăzi ne apare ca un aspect banal, prezența personagiilor femenine în toate locurile ce le erau eri inaccesibile.

Femeea-soldat, șofeur, mașinistă, ministru, atâtea și atâtea cariere, care păreau incompatibile cu feminitatea, au devenit astăzi realități.

Rusia sovietică reprezintă poate un maximum de realizări în această direcție. Ar trebui deci ca republica sovietelor să apară ca un paradis al feministelor. Și totuș, realitatea e departe de-a fi aceasta. Nu numai pentrucă U. R. S. S., trece încă prin greutăți, care necesită sforțări din partea tuturor cetățenilor și exclude astfel o viață comodă. Independent de aceste considerațiuni, se pare că femeea nu se complace — oricât de paradoxal ar părea faptul — atunci când dezideratele, scumpe feministelor, sunt însfârșit înfăptuite. Și

Până și 'n Extremul Orient, femeile primesc, încă din școală, educația militară.

Surorile de caritate dau și au dat mai ales în timpul răsboiului mondial, dovadă de energie și curaj nebănuit.

lucrul este explicabil. O egalitate de drepturi impune neapărat și o egalitate de datorii. Dacă femeea devine egala bărbatului în atribuțiuni, ea trebue să suporte firește și aceleași îndatoriri, adesea destul de grele — și nu mai are nici o îndreptățire să ceară un tratament de favoare, în numele „sexului slab".

Vizitatoarele femenine, care au fost în timpul din urmă în Rusia, și au avut prilejul să vadă acolo pe semenele lor muncind greu, fie în uzină, fie la lucrările câmpului, nu și-au putut opri totuș un gest de compătimire pentru aceste cetățene „înălțate" la rangul de „egale ale bărbaților".

Cine studiază cu atenție istoria și știe să citească printre rânduri, va trebui să recunoască că nu rareori femei, — care ocupă un rol cu totul în afară de cadrul treburilor publice — au înrâurit totuș într'o măsură covârșitoare mersul acestor treburi.

Doamna de Pompadour, Lucrezzia Borgia, Ninon de L'Enclos, Lady Hamilton — în aparență simple curtezane, care n'ar fi trebuit să înrâurească decât cel mult viața particulară a conducătorilor — au exercitat o acțiune neînchipuită asupra culturii, politicei și artelor.

Este îndoelnic dacă femeea va dobândi un rol mai de seamă prin emanciparea pe care o cer feministele, decât lucrând în cadrul feminității, prin mijloacele lor speciale.

Nu trebue să uităm că tărâmul în care femeea manifestă superioritate și isbutește cu mai multă ușurință, este domeniul influențelor afective, puternic emulatoare, în timp ce alături de tovarășii masculini și lucrând în condițiuni de egaliate și în aceleași direcții, ea este în general eclipsată.

Iată deci că realizarea idealului feminist nu reprezintă câtuș de pu-

REALITATEA ilustrată

ANUL VIII No. 393
5 AUGUST 1934

Mareşalul Hindenburg, preşedintele Reichului, a încetat din viaţă

(citiţi articolul din corpul revistei)

Din țară

Săptămâna trecută s'a oficiat la Curtea de Argeș parastasul de 7 ani de la moartea Regelui Ferdinand. In fotografia noastră vedem pe Regele Carol II-lea și Regina Maria îndreptându-se spre mânăstire.

La Brașov s'a dezvelit săptămâna trecută bustul Regelui Ferdinand. In fotografia noastră vedem pe Regele Carol II-lea, Regina Maria, Arhiducesa Ileana și Arhiducele Anton la solemnitate.

Invățătorii din țară l-au sărbătorit Duminica trecută pe d. dr. C. Anghelescu, ministrul instrucțiunii publice. In fotografia noastră d. dr. Anghelescu în mijlocul învățătorilor, în fața Ateneului.

(Foto Berman)

REALITATEA ILUSTRATĂ

Director: NIC. CONSTANTIN

Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei

PREȚUL ABONAMENTULUI:

PE UN AN . . . . . 400 LEI

PE ȘASE LUNI . . . . . 200 „

PE TREI LUNI . . . . . 100 „

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA București Str. CONST. MILLE 5-7-9

TELEFON 3-84-30

Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adevarul" S. A

Tragedia copiilor

de F. ADERCA

DE aproape un deceniu scriu în fiecare vară povestea tragică a copiilor care, ne'mpăcaţi cu şcoala, se aruncă în fântâni, se spânzură în podul casei, se împuşcă sau îşi iau lumea în cap.

Când se revarsă râurile şi intră'n sat, luând casele cu puhoaiele de ape, înecând semănăturile, guvernul trimite armata salvatoare şi pe prefectul judeţului, cu portmoneul încărcat de bani, să mângâe şi să mântue pe nefericiţi. Şi atunci s'au înecat două vaci şi nu s'a mai întors la grajd un cârlan. Când iau foc mahalalele de scânduri şi de ploşniţe, se fac colecte publice în toată ţara, ca'n locul mizeriei să se ridice palate cu lumină electrică, parchet şi fântâni arteziene. In toate aceste împrejurări spiritul colectiv intervine şi repară dezastrele hazardului.

Ce se face pentru cetele de copii, care neştiutori de nepotrivirea firei lor cu şcoala, se duc spre infernul sinuciderii, zâmbitori şi plini de entuziasm? Cazul lor nu e izolat şi excepţional. A devenit o lege meteorologică, — în luna Iulie fetiţe şi băeţaşi cu ochi frumoşi plâng o nefericire absurdă şi cei mai simţitori dintre ei, caută scăpare în cea mai tristă dintre morţi.

De ce nu se face nimic pentru mântuirea copiilor, când Statul se osteneşte atât pentru salvarea vitelor şi despăgubirea păduchilor pieriţi în incendiile urbane?... Dacă la o sută de absolvenţi de liceu, şaizeci nu sunt buni, înseamnă că *liceul* nu e bun. Când din zece copii, şapte nu sunt în stare să răspundă la întrebări, înseamnă că *profesorul* a fost un dobitoc sau un individ prea isteţ, care s'a ocupat cu alte afaceri, iar la şcoală a luat numai leafă şi a pus note.

Anul trecut, băiatul meu care nu rămâne repetent dar care suferă cumplit că pe cei mai buni prieteni îi pierde în fiecare an, căci sunt siliţi să repete clasa, mi-a făcut o propunere ispititoare: Dacă sfârşitul de an trebue sancţionat cu un examen, să dea examen profesorii, nu elevii. Căci profesorul *e obligat* să facă educaţia elevilor şi elevii n'au nici un motiv să nu se lase educaţi. Altfel n'ar mai veni la şcoală! In primii ani de şcoală, desigur, se vede că nu toţi şcolarii sunt buni de carte; dar în anii următori, în clasele de liceu, în ultimii ani de liceu, elevii sunt toţi inteligenţi şi dacă se înfăţişează nepregătiţi la bacalaureat, înseamnă că profesorii lor *nu şi-au făcut datoria!* Să se dea note şi recompense, depline şi cununi cu acompaniament de muzică militară, nu elevilor, care n'au în fond nici un merit căci ei sunt siliţi să vie la şcoală, ci profesorilor, căci s'au ostenit şi au izbutit să facă dintr'o clasă de ignoranţi, o clasă de mici savanţi...

Propunerea mi s'a părut atât de firească, încât am repetat-o într'un ziar de seară şi mulţi copii şi părinţi au râs cu plăcere. Ei au zis:

De vorbă cu'n profesor

Nostim ar fi, intr'adevăr, ca Ministerul să treacă toţi elevii din clasă în clasă, şi să pue note profesorilor!...

Şi au privit propunerea ca o răzbunare hazlie a copiilor împotriva tiranilor dela şcoală...

Nimeni nu a luat ideia în serios. Şi ar fi meritat. Se crede îndeobşte că de vină sunt copiii, care — cum spune — „sunt leneşi" şi preferă „să se joace" în loc să „înveţe". Şi în asemenea caz nefericit cum poate profesorul să dea notă de trecere unui elev care în loc să şadă în casă şi să înveţe, umblă pe stradă şi pe la prieteni? E admisibil oare ca elevii de bacalaureat — precum din nefericire s'a dovedit — să nu cunoască noţiuni elementare de ştiinţă, să nu poată citi corect o pagină dintr'un autor francez, să nu ştie numele câtorva scriitori clasici români?... E posibil profesorului să deschidă zăgazul bacalaureatului şi să dea drumul spre universităţi unui puhoi de haimanale cu mustăţi şi de agramaţi cu frizuri de un stânjen?... Care ar fi atunci recompensa bunului şcolar, care şi-a topit ochii acasă „tocind" pe cărţi?... Intrebările snut logic puse şi aproape convingătoare. Dar se uită un lucru: Nu haimanalele se sinucid! Nu fetele neruşinate se aruncă în iaz — ci, dimpotrivă, copiii cei mai gingaşi, mai inteligenţi, mai pudici, mai conştienţi. Nu avem dreptul să cerem copiilor să renunţe la joc şi la prieteni, precum nu avem dreptul să le luăm somnul şi bucatele. Nu este îngăduit să punem pe grumajii fragili ai unei domnişoare de paisprezece ani şi ai

La petrecere găsim şi jazzul respectiv format tot din şcolari. Aceştia sunt fericiţii (câţi or mai fi oare?). Jos un grup de absolvenţi

unui domnişor de doisprezece, o povară care depăşeşte pe a muncitorului de uzină, om matur şi ocrotit de legea duratei de 8 ore de muncă pe zi. Copilul care se duce la şcoală, unde stă *şase ore fără întrerupere, ŞI-A FACUT DATORIA PE DEPLIN*. După ce a eşit pe poarta şcolii, el nu trebue pus la o muncă suplimentară, *de care nu ar fi în stare nici oamenii maturi*. Muncitorul lucrează în uzină şi acasă se odihneşte— sau bea. Copilul învaţă la şcoală, şi acasă trebue să se joace. O muncă intelectuală de şase ore pe zi timp de zece luni pe an, e îndestulătoare să dea naştere unei armate de savanţi, nu a unor nefericiţi elevi, pe jumătate speriaţi, pe jumătate ignoranţi, şi cari, disperaţi, se sinucid ca asasini prinşi asupra faptului.

Căci aşa cum e organizată şcoala, i se cere elevului *să înveţe acasă*, singur sau cu părinţi mai ignoranţi ca el, iar la şcoală se duce — *să i se pue note în catalog !*

Un tânăr profesor de liceu, mi-a povestit zilele trecute la ureche:
— De când am citit părerile băiatului d-tale, d. Marcel Aderca, pe care le-ai publicat sub titlul „Profesorul corijent", nu mai las nic un corijent ! Dar îmi daţi voe să fac o obiecţie ?

— Cu plăcere. Toate obiecţiile sunt îndreptăţite. Nu facem nici odată obiecţii destule. Sunt de părere să convocăm un congres al copiilor să-i întrebăm şi pe ei de ce rămân repetenţi... *de ce se sinucid ?* E ideia mea fixă: Nu pot înţelege, *nu iert oamenilor maturi*, că copiii se sinucid !...

Profesorul urmă:
— Da, copilul trebue instruit la şcoală şi examinat, acasă de părinţi, nu instruit de părinţi sau de aşa zisul „meditator" şi examinat la şcoală, ca un delicvent. Dar d-ta ştii câţi elevi am eu în clasă ?... *Peste cincizeci*. Crezi d-ta că pot eu instrui într'o clasă cincizeci de elevi, cu inteligenţe foarte variate ?... Eu i-am primit moştenire dela alţi profesori şi nu le mai pot face educaţia iniţială, a metodei de a fi atent, de a cugeta, de a memora. *Nu sunt de vină copiii* — sunt de părerea d-tale — iar copiii sinucigaşi *sunt victime*. Dar nu sunt de vină nici profesorii sau nu toţi profesorii, în situaţia de azi.

Ştii care e idealul meu pedagogic ?... Nu să se schimbe programele, ci *metodele*. Visez să fiu profesor la trei materii, începând cu *cincisprezece elevi* din clasa întâia de liceu, şi să merg cu ei până'n clasa opta. Nu numai că ar dispare corijenţii şi repetenţii, dar *n'aş mai avea nevoe de catalog*, iar după trecerea bacalaureatului, acei cincisprezece elevi mi-ar fi prieteni, mi-ar face vizită acasă şi m'ar iubi, cred, mai mult decât pe părinţii lor... Sunt încremântuirii copiilor. Dar introdudinţat !...

*

Sunt încredinţat şi eu — profesorul e pe drumul cel bun al cerea acestei metode e cu putinţă?... Vom vedea cu alt prilej.

F. ADERCA

CĂRŢI-REVISTE

A apărut „Lumea turistică" cea mai mare revistă din lumea turistică, în 24 pagini mari pe hârtie velină, tipărită la Tiefdruk, precum şi un supliment de 32 pagini pe hârtie velină din colecţia „Lumea turistică", conţinând un ghid al oraşelor Mangalia şi Balcic.

Desene şi schiţe inedite semnate de d-na Cecilia Cutescu Stork, fotografii superbe, de o desăvârşită execuţie tehnică. Numărul 1 al revistei „Lumea turistică" este închinat apelor.

Semnează M. S. Regina Maria, Arhiducesa Imperială Ileana, George Mugur, Em. Bucuţă, F. Aderca. Oct. Moşescu, E. Samoilă, d-nele Stork, Delavrancea Gibory, B. Madelaine, Lucian Boz, etc.

Aranjament artistic de un gust desăvârşit.

Apariţia „Lumei turistice" împlineşte o lacună în publicaţiile noastre în epoca turismului, a sportului şi în sezonul băilor de mare, „Lumea turisitică" aduce preţioase indicaţii, descrieri de actualitate şi articole de valoare semnate de cei mai de seamă scriitori. Frumuseţile mării, Delta Dunării, Balcicul, Barca cu Vele, atât de viu redate sunt completate de ilustraţii în tonul stilului, de o sufletească evocare locală.

„Lumea turistică" va constitui o colecţie de fotografii, articole şi documentări, demne de cea mai preţioasă bibliotecă.

Apare odată pe lună.

Doi copii ai Bucureştiului, soră şi frate, a doua zi după rezultatul strălucit de la examene

E cald...

... şi cetăţenii nu ştiu ce mijloc să mai întrebuinţeze pentru a se apăra puţin de arşiţa din ce în ce mai dogoritoare. Strandurile Capitalei sunt pline până la refuz...

... în vreme ce privilegiaţii se lăfăesc pe plajele Mări Negre. Vizitatorii de la Eforie au chiar prilejul să asiste la convorbiri între oamenii politici de vază, care pentru odată s'au hotărît să abandoneze fracul şi clacul, înlocuindu-le cu un maillot sumar şi cu o pălărie mai mult sau mai puţin elegantă. Iată bunăoară pe fostul prim ministru d. Vaida Voevod într'o convorbire aprinsă cu d. Virgil Madgearu şi alături de excelentul nostru caricaturist d. Ross.

A murit mareşalul Hindenburg

Joi la ora 9 dimineaţa s'a stins din viaţă mareşalul Hindenburg, fostul preşedinte al Reichului.

Paul de Beneckendorff-Hindenburg, s'a născut la 2 Octombrie 1847 în oraşul Posen. Tatăl lui era ofiţer activ în armata germană.

Tânărul Paul de Hindenburg a fost educat în şcoala de cadeţi de la Wahlstadt şi în 1886 a intrat ca locotenent în armata activă, în regimentul de gardă nr. 3. A luat parte la războaiele contra Austriei (1866) şi contra Franţei (1870), luptând în bătăliile dela Gravelotte şi Sedan şi luând parte la asediul Parisului. Cariera sa militară a fost strălucită. In anul 1902 era general şi comandant al diviziei a 28-a, în 1908 general de corp de armată, iar în 1911 a demisionat şi s'a retras la Hanovra.

Războiul l'a surprins retras la reşedinţa sa particulară din Hanovra. Armatele ruse înaintând în timpul primelor operaţiuni cu mare repeziciune, împăratul Wilhelm al II-lea l-a rechemat în activitate, dându-i comanda trupelor din Prusia Orientală. Şeful său de stat major a fost generalul Ludendorff. Au urmat succesele dela Tanenberg şi lacurile Mazuriene, precum şi lupta dela Lodz. In 1916 a fost numit şef al statului major general, în locul generalului Falkenhayn. Ludendorff i-a rămas în permanenţă şef de stat major. Strateg genial, Hindenburg a reuşit să întârzie înfrângerea trupelor imperiale şi numai ofensiva mareşalului Foch a reuşit să spargă celebra linie strategică numită „linia Hindenburg". După ce a comandat retragerea trupelor germane de pe toate fronturile, şi-a dat demisia din activitate, la 25 Iunie 1919.

Hindenburg era doctor de onoare al tuturor universităţilor şi şcolilor superioare din Germania şi 172 de oraşe îl numără printre cetăţenii lor de onoare.

Cu toată vârsta sa înaintată, Hindenburg a acceptat în 1925 să candideze la preşidenţia Reichului, în urma insistenţelor partidelor de dreapata, cari îşi vedeau situaţia periclitată. Bătrânul mareşal care se bucura de mare stimă a fost ales la al doilea scrutin cu 14.639.399 de voturi preşedinte al republicei. La 12 Mai 1925 a intrat în funcţiune, depunând jurământul pe Constituţie.

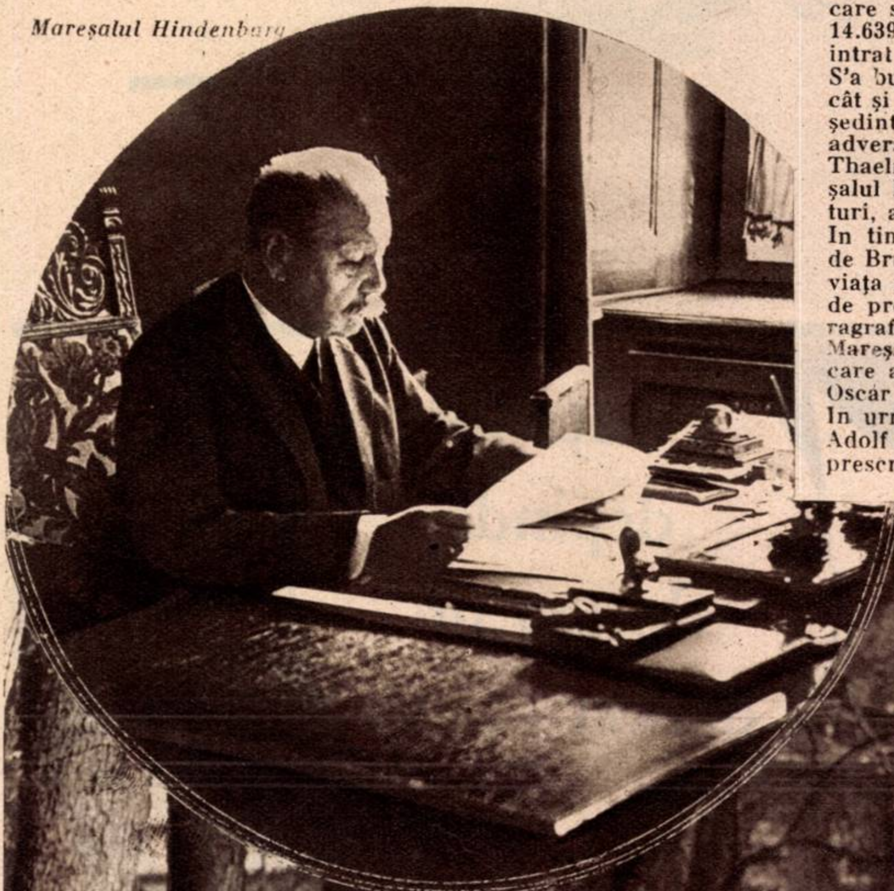
S'a bucurat de un prestigiu desăvârşit, atât în faţa partizanilor săi cât şi a adversarilor. In 1932, expirând mandatul, a fost reales preşedinte întrunind la primul scrutin 18.600.000 voturi şi avjnd ca adversari pe Hitler care a luat 13.400.000 voturi şi pe comunistul Thaelmann care a luat 4.900.000 voturi. La al doilea scrutin, mareşalul Hindenburg a fost reales preşedinte întrunind 19.300.000 voturi, adică majoritatea absolută.

In timpul cât a fost preşedinte, a conlucrat cu guverne conduse de Bruening, general von Schleicher, Severing, Stresemann, etc. In viaţa politică a avut aceeaşi atitudine rigidă, dar respectuoasă faţă de prescripţiile legii, împlinind cu meticulozitate prevederile paragrafelor.

Mareşalul Hindenburg a fost căsătorit cu Gertruda von Sperling, care a murit în anul 1921. Are două fiice şi un fiu, pe colonelul Oscar von Hindenburg.

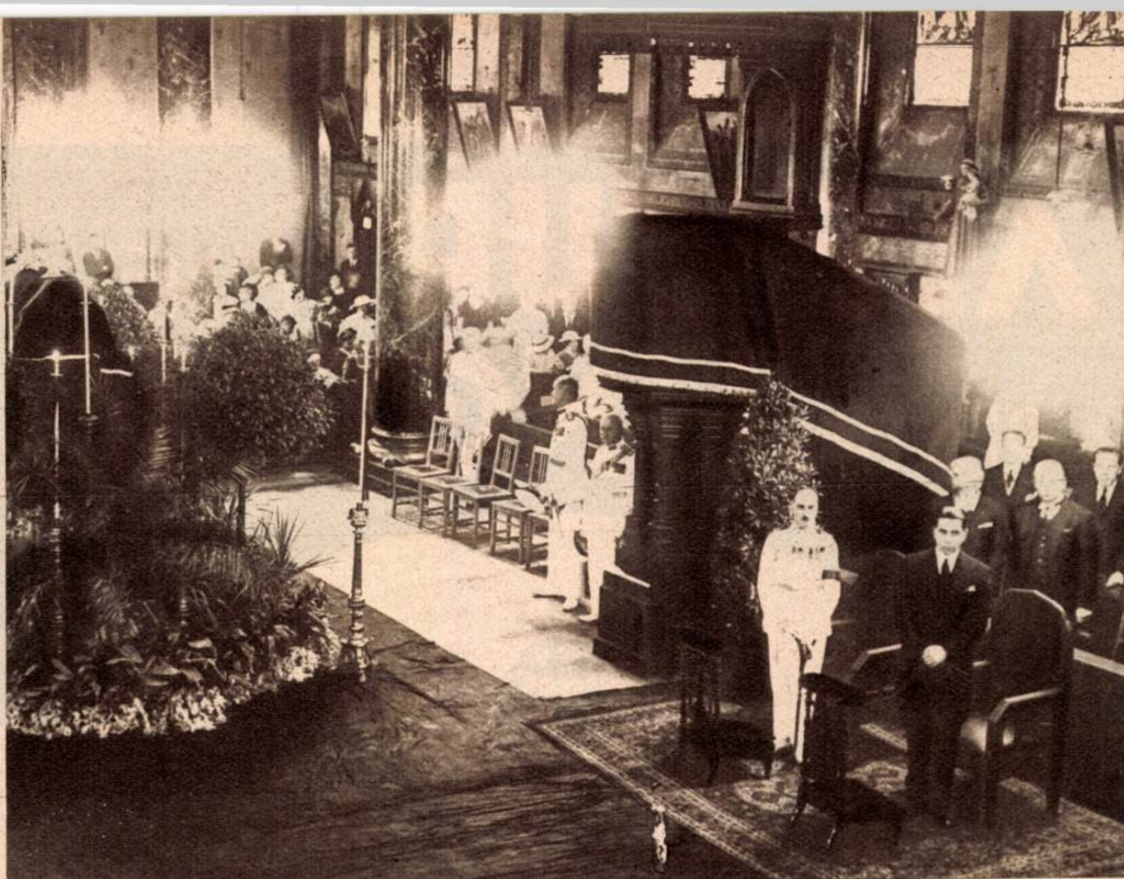
In urma morţii lui Hindenburg, noul preşedinte al Reichului este Adolf Hitler care s'a impus singur în această demnitate, împotriva prescripţiunilor Constituţiei.

Mareşalul Hindenburg

Actualități

La catedrala Sf. Iosif din Capitală s'a oficiat o slujbă religioasă pentru cancelarul Dollfuss. La solemnitate a asistat şi d. prim ministru G. Tătărescu.

La Sibiu s'a deschis de curând Târgul de mostre anual

Fotografia de mai sus reprezintă portul femeilor săsoaice

Şezătoarea tinerilor din Ocna Sibiului. *Jos:* Şezătoarea bătrânilor din Măierenii Sibiului.

D-ra Maria Voluntaru de la Teatrul Național, la Veneția

Doamna Hélène Duboque, autoarea romanului „Aventura din Cairo” apărut de curând

Actualități

AL DOILEA POD DIN LUME

In Japonia s'a construit recent un pod mobil uriaş. Este al doilea pod mobil din lume în nărime. E lung de 40 metri şi lat de 20 metri. Greutatea este de 1200 tone.

PARADA COSTUMELOR DE BAE

6000 de spectatori au asistat la strandul englez Margate la marele concurs mondial al costumelor de bae.

HIDROAVIOANE CARI ATERIZEAZĂ LA PICIOARELE ZGÂRIE-NORILOR

La San Bernardino în California s'a instalat un loc de aterizare pentru hidroavioane, la picioarele zgârie-norilor.

ASCENSIUNE IN MUNŢI CU MOTOCICLETA

In California a avut loc recent un concurs de motociclete în munţi. In fotografia noastră îl vedem pe câştigătorul concursului în timpul ascensiunii unei pante înclinată de 78°.

Frantisek Langer şi prietenul său Otto Pick

Otto Pick, cunoscutul redactor al ziarului „Prager Presse", celebru prin lirica sa şi prin traducerea în germană a pieselor lui Frantisek Langer

L'A ÎNCEPUT am căutat să găsesc pe cineva care să-l cunoască pe *Langer*, pentru ca acesta sau aceasta să-mi facă cunoştinţa acestui autor atât de cunoscut. *Frantisek Langer*, ale cărui piese au fost reprezentate şi la noi, obţinând un succes deosebit era de mult slăbiciunea mea şi ţineam cu tot dinadinsul să-l cunosc personal. Trebue să spun că nici o piesă nu m'a impresionat atât de mult ca *„Periferie"*, pe care am văzut-o în româneşte şi'n germană. Trebuiam deci neapărat să-l cunosc pe Frantisek Langer. Am încercat toate posibilităţile, dar puţinele mele cunoştinţe din Praga, aveau relaţii cu lumea sportivă, nu cu cea literară. Am rugat deci pe o doamnă cehă, din Praga, să-l cheme pe Langer la telefon. In cartea de telefon am putut citi: *med. univ. Frantisek Langer pplk.* Ultimele patru litere înseamnă că Langer este medic militar, în gradul de locotenent-colonel, deci nu e un boem oarecare, a cărui existenţă nu-i sigură dela o zi la alta. Mă aşteptam oare la asta? Poate că da, căci e ştiut că Langer poate duce o viaţă destul de îmbelşugată, datorită veniturilor sale, provenite din reprezentarea pieselor *„Periferie"*, *„Cămila trece prin urechea acului"* şi *„Ingeri printre noi"*, fără să mai socotim solda pe care o primeşte ca medic civil şi militar.

Deci, numita doamnă a cerut d-lui dr. Langer o audienţă, în numele meu. Dânsa i-a spus că un ziarist român doreşte să-l cunoască şi să-i vorbească, iar dr. Langer, foarte gentil, a răspuns că mă poate primi în orice seară la ora opt, la clubul *„Spolensky"*, un club al intelectualilor cehi. Acesta era colonelul dr. Frantisek Langer.

Dar după cel mult trei minute după ora opt, devenia autorul piesei „Periferie". Intr'una din seri l-am vizitat. Convorbirea mea cu Langer, n'o voiu uita niciodată. I-am povestit multe despre România, despre minunatele noastre peisagii, despre munţi şi despre mare. Langer cunoaşte România, adică o parte destul de mică: *Bucovina*. Are chiar un prieten, profesor în *Gura Humorului*, la care ţine atât de mult, încât şi România îi e dragă, pentrucă prietenul său locueşte pe pământul ei. Am trebuit să promit autorului, că la viitoarea mea vizită în Praga, îi voiu aduce veşti despre bunul său prieten, pe care l-a cunoscut în timpul răsboiului.

Am vorbit despre „Periferie".

— De fapt, subiectul nu mai este de mult actual — spunea Langer — cu toate că'n America piesa mea se reprezintă, în acelaş timp, pe vreo sută de scene. Totuş mi-e foarte dragă, şi vorbesc des de ea.

Apoi îmi povesti cum a scris „Periferie". El, Langer, e şi dânsul un copil al periferiei. Cunoaşte deci bine limbajul şi mentalitatea ei. Figurile personagiilor piesei nu sunt născociri, ci ele au trăit sau mai trăesc încă. Am discutat mult despre un personaj al acestei piese. despre *„judecător"*. La pomenirea acestuia, Langer începu să râdă.

— Ştii — îmi spuse „judecătorul" — întruchipează de fapt două persoane. La noi în mahala, locuia un profesor cam ţicnit, iar noi copiii îi dădeam ultimul nostru ban, ca să ne povestească vreo poveste. Vorbia astfel ceasuri întregi, şi când îl lăsam singur, cânta. Işi clădise, afară pe câmp, o colibă, în care ducea o viaţă simplă, de animal. Celălalt era un judecător, destituit, fiindcă nu judeca după lege, ci după propria sa conştiinţă. S'a întâmplat chiar, să condamne pe reclamant, în loc pe cel învinovăţit, şi din această cauză a fost destituit. S'a dedat la beţie. Judecătorul din „Periferie" are însuşirile acestor doi oameni, care în timpul copilăriei mele, erau foarte cunoscuţi în mahalaua oraşului Praga.

Am vorbit apoi despre raidul meu, călare.

— Ştiu — spuse el — că mulţi oameni te socotesc nebun, eu însă aveam aceleaşi intenţii în tinereţe. Voiam să-mi cumpăr o trăsurică şi un cal şi să parcurg ca ea Italia, în lung şi'n lat. Printr'o astfel de călătorie poţi învăţa şi vedea mai multe decât călătorind cu rapidul, automobilul, sau avionul, din oraş în oraş, spre a vedea ceeace mii şi sute de mii au văzut şi auzit înaintea ta. Caii mai ales — spuse Langer şi zâmbi — sunt animale minunate. Am stat vreo doi ani în Siberia şi cumnatul meu — soţia mea este de origină siberiană — mi-a dăruit un cal, înalt, voinic, care iarna căpăta un păr lung, stufos. Acest cal — care era mai curând pentru trăsură decât pentru călărie — îmi deveni un prieten devotat. La înapoierea mea în patrie, am parcurs cu el multe sute de kilometri. Şi'n răsboi am avut un cal, din pricina căruia mi-au degerat ambele picioare. Făceam parte dintr'un regiment de artilerie, şi poposiam tocmai sus, în Carpaţi. Era în Martie, şi'n timpul zilei soarele încălzia destul de bine, dar noaptea mai era încă frig. Intr'o noapte mai rece, mi-am scos mantaua şi-am pus'o pe calul care dârdâia. Eu, aşa cum eram în veston am adormit după oboseala zilei. Iar dimineaţa, atât gamba cât şi pulpa mi-erau degerate.

I-am povestit lui Frantisek Langer multe despre România, lucruri pe care nu le cunoştea încă. Apoi mi-a spus că dacă n'ar fi avut un plan bine stabilit pentru vacanţa din vara aceasta, ar fi venit cu siguranţă în România. M'a rugat ca imediat ce voiu ajunge în ţară să-i scriu, iar el va căuta, imediat ce va fi mai liber să ne viziteze ţara. In timpul când am fost acolo, era ocupat cu scrierea unei comedii, care va căpăta probabil titlul „Căsnicii cu obligaţii limitate". şi care tratează o problemă la ordinea zilei. Viaţa comună a două persoane, care nu sunt legate nici fiziceşte, nici din punct de vedere psihic, numai prăvălia pe care o conduc amândoi este singura lor legătură.

*

Această piesă a lui Langer — dealtfel ca şi toate celelalte — va fi tradusă în germană de redactorul *Otto Pick*, dela *„Prager Presse"*. Acesta este omul care traduce geniul lui Langer pe înţelesul tuturor, căci Frantisek Langer scrie numai în limba cehă. Se'nţelege deci că nu puteam părăsi Praga, fără să-l vizitez pe Otto Pick.

Rar mi-a fost dat să întâlnesc un om, care, dela prima privire să-mi fie atât de simpatic ca Otto Pick. Se înţelege că Langer şi Pick, sunt legaţi cu trup şi suflet unul de celălalt. Şi Otto Pick — ale cărui scrieri în limba germană şi cehă sunt bine cunoscute — e un autor de talent. M'a primit foarte frumos şi a lăudat iniţiativa mea de-a întreprinde un raid călare — dealtfel primul raid de acest gen, întreprins vreodată de un ziarist. Şi cu el am vorbit multe despre România. El cunoaşte o mulţime de scriitori şi ziarişti români, dela congresele „Pen-Clubului", şi regretă faptul că cehii ne cunosc ţara şi pe noi, atât de puţin. El a insistat, de câte ori a fost împreună cu scriitorii români, să se organizeze o serie de conferinţe, în care scriitorii cehi să vorbească în România despre frumuseţile şi cultura poporului ceh, iar românii să ţină conferinţe de propagandă pentru România, în Cehoslovacia.

După ce-am plecat dela Otto Pick, am fost foarte mirat că nici Langer, nici Pick, nu mi-au vorbit unul despre celălalt, cu toate că o prietenie sinceră îi leagă de mulţi ani. Dar probabil că şi aceasta are motivele ei. Neîndoios că amândoi sunt celebrii. Şi asemenea oameni nu fac nici odată caz de sentimentalism.

KUBY KLEIN

Dr. Frantisek Langer, autorul cunoscutelor piese „Periferie", „O cămilă trece prin urechile acului" şi „Ingeri printre noi", cel mai popular scriitor ceh.

Orele opt seara, în fața lui „Grand Hotel" din Peking; începe să se aștearnă o ploaie deasă, felinarele, „rickshaws-urile, în penumbră, trimit rotogoale luminoas pe caldarâm. Personagiile: J. Sauerwein, M. Chadourne, un Chinez.

O NOAPTE LA PEKING

de JULES SAUERWEIN

S. — Sunt două luni și jumătate de când călătoresc; în acest timp am prins — desigur — câte ceva din cele 50.000 cuvinte, am dus o existență de muncă și agitație. Dar acum ne despărțim. D-ta îți îndrepți pașii spre Tropice, cu trenul, vaporul sau avionul. Fericit om! Vei vedea păduri, frumoase torsuri bronzate, vei admira Himalaya, în vreme ce eu voiu străbate un Manchuko, care, nădăjduesc, a devenit pașnic, până la Wladivostock și nu voiu vedea săptămâni întregi decât stepa Siberiei.

C. — Fiindcă în seara asta nu avem nici o recepție la ambasadă și nicio gală oficială, ce ai spune dacă l-am lua cu noi pe bunul nostru prieten Wang și ne-am îngădui să petrecem o seară plăcută? Iți propun un restaurant renumit dela marginea orașului și un dineu după moda Sseut-Ciuan; e ușor deoarece nu se compune din prea multe feluri. Vreau să fiu încântat de China. Vom da, apoi, o raită la cântărețele din Chienmen și pe la barurile internaționale, dacă te atrag.

S. — Dacă n'am face asta, Parisienii ne-ar lua drept niște misionari protestanți.

C. *(machiavelic)*. — Ne-am strica reputația!

IN STRADĂ

(Rickshaws-urile pornesc. Ele ocolesc Cartierul Legațiunilor și, străbătând marea alee de salcâmi constelată cu flori galbene de măceș, precum și alte câteva alei, ajung la poarta uriașă a Chienmen-ului.

Străzile mocirloase sunt când întunecate, când iluminate de lămpile dughenelor; mirosuri de bucate ne vin în față; în fundul restaurantelor se văd bucătari burtoși cu tichiile negre ale spițerilor lui Molière, făcându-și de lucru în jurul oalelor și căldărilor. Ceva mai departe vedem niște Mongoli cu căciuli de blană frigând miei întregi. Pe trotuare, dinapoia cuptoarelor în aer liber, vag adăpostite sub corturi, negustorii servesc, după gradul de avuție al clientelei, tartine de „sorgho", orez, paste făinoase sau raci. Din colțuri părăsite țâșnesc parfumuri de gunoiu; îngropate în canapelele vechilor trăsuri și ascunse dindărătul ferestrelor de mica ale literelor de lux, se văd femei hieratice cu mănuși multicolore, arătându-și obrajii lor fini, pudrați și fardați).

C. — Frumoasă atmosferă, nu? Mai uiți puțin de plicticoasele kimonouri și de... onorabila bae caldă.

S. — Onorabila bae caldă are părțile ei bune.

DINEUL CHINEZESC

(Sosim la resturantul din Sseutcjuan. Wang a telefonat din timp; pe masă, la primul etaj al unei case care stă să se dărâme la orice pas, se văd cești cu ceai galben alături de semințe prăjite și fumegânde de

Ceai servit în ceşti elegante de chinezoaice delicioase. — Intrarea într'un local, văzută în timpul zilei

pepeni verzi şi galbeni. După câteva *hors d'oeuvre*-uri, ne aşezăm la masă).
C. — Ar fi bine să vedem menu-ul, nu-i aşa domnule Wang?... Ba nu, mai bine să ne rezervăm surpriza. Se spune că aci se serveşte cea mai bună masă din tot Pekingul.
(Se aduc hors d'oeuvr-urile: şapte farfurii mari cu grăunţe zaharisite, bucăţi de peşte rece, pui şi raţă şi ouă moi de Sseutciuan — timpul le-a transformat într'un soiu de brânză portocalie — diferite scoici prăjite, apoi puse la ghiaţă. Totul este excelent).
WANG. — Asta nu-i decât începutul. Veţi vedea acum primul serviciu.
S. — Dineurile chinezeşti reamintesc de capitolele lui Rabelais unde sunt înşirate bucatele variate ale lui Pantagruel şi Panurge.
C. — Aci am scăpat, cel puţin, de japonezării. La prietenii d-tale din Tokio, mesele erau, mai curând nişte expoziţii de naturi moarte, nicidecum adevărată bucătărie. Incepuseră să mă obosească cu supele lor de peisajişti, cu legumele lor crude şi pătrunjelul lor frizat ca un arbore pitic. Aci mănânci ca lumea. Bucătarii au grijă şi de stomacul şi de higiena ta. Iţi servesc, rând pe rând, sosuri tari, supe răcoritoare şi mâncăruri dulci.
In privinţa digestiei, nici o grijă. Şi-apoi, nu preferi d-ta vinul acesta cald, auriu şi curat, în locul banalului Saké ?
S. — Trebue să-ţi mărturisesc, în tot cazul că aceste aripioare de rechin prăjite într'un sos cafeniu şi dulceag sunt o minune şi această găină cu bambus le scoate în evidenţă prin antiteză. Păcat numai că aceste mâncăruri sunt unsuroase şi alunecoase încât până şi d. Wang în persoană abia reuşeşte să le aducă la gură cu lungile baghete de fildeş. Cred că cu tot dispreţul ce mi se va rezerva — am să cer o lingură şi o furculiţă.
(Serviciul al doilea depăşeşte pe cel dintâiu în calitate şi cantitate. Se compune din ficaţi de raţă prăjiţi, peşti lungi şi cărnoşi înnecaţi într'un sos bearnez, sparanghel cu untdelemn şi seminţe de lotus *à la Béchamel.*)
C. — Este delicios dar nu mai mi-e foame.
(Deodată, un strigăt sfâşietor opreşte pe loc baghetele de fildeş în plină acţiune. E pur şi simplu o cântăreaţă acompaniată de o vioară bicordă, în formă de pipă, care intonează o melodie tragică; d-l Wang îmi spune că acest cântec exprimă reveria melancolică a unei fete părăsite de iubitul ei. Vioristul mişcă din arcuş cu atâta nădejde încât ai spune că taie lemne cu fierăstrăul. S'ar cutremura şi ferestrele dacă n'ar fi de hârtie. Cât despre tânăra fată, se pare că aria ei se compune alternativ din gâlgâituri nedesluşite şi ţipete stridente de ajutor).
S. — Geişele erau mai discrete.
C. — Da, dar lugubre. Aceasta, cel puţin, nu are aerul unei fantome în reprezentaţie.
(Tânăra fată, timid cocoţată pe un scaun, are aerul că a venit în vizită. Nu şi-a scos de pe ea nici măcar mantaua cea lungă de lână cenuşie, dedesubtul căreia se zăreşte un furou de mătase albastră, cu guler înalt. Este într'adevăr graţioasă şi seducătoare. Păcat însă — orice ar spune Chadourne — că îşi închipue că este necesar să scuipe pe jos la fiecare două minute. Inainte de a se retrage, scrie

cu îndemânare pe o hârtie, adresa ei complicată şi ne invită să venim să luăm ceaiul la ea, puţin mai târziu. Suntem la al doisprezecelea fel. Un grătaragiu în sutană, pătrunde în sufragerie ţinând într'o furcă cu doi dinţi, lungă cât o lance, faimoasa „raţă lăcuită" a Peking-ului).
WANG. — Patronul mi-a spus că ultimele mâncăruri sunt deosebit de gustoase.
S. — Cum? Mai este ceva de mâncare?
WANG. — Vă rog să gustaţi din broasca ţestoasă. E divină. Mai sunt încă opt feluri, plus patru supe, dintre cari două dulci şi, la sfârşit, orezul pe care-l veţi înmuia într'un sos de alge şi untură. Am comandat douăzeci şi una de feluri de mâncare şi rebue să le mâncăm pe toate!
(Masa se acoperă din nou cu mâncăruri cu aspect îmbietor: raci cu sos, o movilă uriaşe de broaşte ţestoase cu ierburi marine, şi, însfârşit, tocătură de scoici. Convivii, ciugulesc languroşi cu baghetele. Imi este materialmente imposibil să mai continui. Dineul, început cu deserturi, sfârşeşte — fireşte — cu supe, ceeace este, în fond, higienic şi savuros).
La o jumătate de oră dup aceea, în stradă, în faţa vehiculelor care ne-au aşteptat răbdătoare:
S. — Aşa dar, prietene Chadourne, ai câştigat, cu acest dineu, prima repriză. Să vedem acum dacă frumoasele d-tale Pekineze sunt tot atât de delicioase ca şi „raţele lăcuite".
C. — Nu-ţi promit decât să le vezi, amice Sauerwein. Fetele acestea nu sunt ceea ce crezi...

CARTIERUL CÂNTAREŢELOR

(„Hutung"-ul pe unde au apucat „rickshaws"-urile înnoată în lumini şi sgomote. Pe uşi, globuri în formă de inimi de bou şi tobe. Basmale roz, roşii şi galbene sunt agăţate în ex-voto. Literele spintecă în mersul lor un val neîntrerupt de nocturni cari, cu mâinile ascunse în mâneci şi pantalonii pornind de lângă gât, au aerul unor călugări chercheliţi. Frumuseţi fine şi pictate, sboară cu trăsurile lor, săgetându-ne cu privirea.
WANG. — Iată „sing-sing-girl"-a noastră de adineauri. Intră în casă...
S. — Stabilimentele astea sunt interesante de vizitat, cu tot aspectul lor echivoc. Dar unde ne oprim?
WANG. — Unde doriţi. Aci sunt casele de clasa doua. Sunt şi de clasa întâia şi de a treia. Caracterele aurii pe care le vedeţi arată categoria.
C. — Şi numele?... Cum se traduc astea, domnule Wang?
WANG. — „Cele două izvoare"... Casa lotusului alb"...
C. — Şi aici?
WANG. — „Cele patru fericiri".
S. — Ne oprim aci.
(O trăsură cam antică, cu perdelele lăsate, ne astupa drumul. Doi lachei manciurieni stau în picioare, la spate. Catârul vehiculului rumegă boabe de „sorgho" pe care Mafu-ul (vizitiul) le-a pus în faţa lui, pe un taburet. Vizitiul doarme pe capră. Un personaj mic şi gras iese dela „Cele patru fericiri", cu tichia aplecată, fruntea turtită şi ochelari cenuşii. Să fie un actor, un general, sau un ministru ?

C. — Ce glumă! Panchen-Lama este la Nankin, gata de plecare pentru Lhassa. Peste două zile trebue să iau avionul ca să-l ajung.

WANG. — Eu nu v'am spus: Panchen-Lama. La Peking sunt cinci sau şase Budda vii.

C. — Să intrăm la „Cele patru fericiri".

(La intrare, un ecran de piatră pe care este zugrăvit un peisaj poetic cu nuferi şi pagode, unde se plimbă doamnele dela curte din epoca Sung.

Un urlet de strangulat. Este grupul de eunuci şi paznici care anunţă sosirea vizitatorilor străini. Zarvă în curţile interioare iluminate prin transparenţă de pereţii cu ornamente greceşti ale pavilioanelor. Din uşă în uşă, servitoarele în pantaloni scurţi saltă pe picioarele lor ciuntite şi ridică, ici şi colo, o perdea plutitoare care lasă să se întrevadă, în camerele lor, cântăreţele îndeletnicindu-se cu ţinerea cursurilor de dragoste. În jurul meselor pe canapele tari cu spătar de marmoră, studenţii îngână poeme. Mai departe, un negustor voluminos digerează).

WANG. — Dacă doriţi să urcăm în salonul de primire. Vom vedea, mai întâiu, fetele, apoi vom merge, pe urmă la aceea pe care o vom alege.

(Scara se mişcă din ţâţâni; eunucul ridică o perdea şi scoate un nou răcnet. Toate perdelele se dau la oparte dintr'odată lăsând să apară un roiu împestriţat de femei în pantofi. Mutrele lor pudrate defilează dinaintea intrării salonului luminat de o electricitate puternică, unde s'au instalat vizitatorii).

S. — Prima! Prima!...

WANG. — Staţi să le vedeţi pe toate.

C. — Cea de a treia! A cincea şi a opta!

WANG. — Nu putem chema mai mult de trei.

(Prima, a cincea şi a opta trec din nou, cu gâtul ţeapăn, îmbrăcate în mătase dela călcâie la bărbie).

C. şi S. *(Impreună)*. — Sunt foarte drăguţe; dar ce vârstă au?

(Cele trei dulcinee sunt mult mai puţin intimidate decât străinii. S. mângâie cu un aer pământesc ciucurii *à la Jeanna d'Arc* ale celei dintâiu. Cea de a cincea şi cea de a opta desfac pachete trandafirii de ţigări şi *nougat* în timp ce micuţele servitoare toarnă ceaiul).

WANG *(care caută să însufleţească o conversaţie imposibilă)*. — Ştiţi ce scrie pe tabloul acela cu „caractere", agăţat pe zid? Faimoasele cuvinte ale unui filosof de-al nostru: „Veţi putea găsi oricând, în mijlocul muritorilor, o grădină epicuriană".

C. *(care preferă să schimbe subiectul)*. — Ia spune-mi, te rog, à propos de asta, cum aş putea sta de vorbă, mai în particular, cu o fetişcană de aci.

WANG. — Un moment, te rog. Am să întreb servitoarea.

(Wang iese şi după o jumătate de oră de conciliabule misterioase, se reîntoarce, abătut).

WANG. — E dureros, dar este virgină.

S. — Lasă, te rog, glumele, domnule Wang.

WANG. — Nu glumesc deloc. Aci sunt fete dela opt la douăzeci de ani. Ele primesc, împart cărţi ilustrate şi se duc să cânte în oraş. Obişnuiţii lor le fac curte săptămâni şi luni întregi. Multe din ele se mărită ca neveste secundare sau terţe.

WANG. — Obiceiul este să oferi un dineu mare, cu multe persoane, apoi un cadou. Când fetele sunt virgine, cadoul trebue să fie de cel puţin 500 dolari.

(În timpul conversaţiei, „fetele-flori" au dispărut şi reapărut în mai multe rânduri pentru a se ocupa de numeroasa lor clientelă. Complezant, d-l Wang iese din nou pentru a negocia cazul lui „Clar de lună peste cimitir". Se întoarce enervat, trist).

C. şi S. — Ei, cum a rămas?

WANG. — Are câţiva prieteni şi obicinuiţi în camerele vecine. Regretă foarte mult. Ar însemna s'o aşteptaţi până la orele 4 dimineaţa. Dar dacă voiţi să fumaţi o pipă aşteptând-o...

C. şi S. *(In unanimitate)*. — Niciodată!... Dar „Cea de a treia"?

WANG. — Este imposibil de făcut ceva cu ei; am cunoscut-o acum doi ani şi, pentru „obrazul" ei, nu poate întâlni în faţa mea pe niciunul dintre prietenii mei. E păcat, dar aşa este eticheta.

(Orele două dimineaţa. Trio-ul a vizitat „Cele două izvoare", „Florile de lotus alb", „Lacul Purităţii", „Valea dorinţelor". Dar pretutindeni, eticheta, virginitatea şi concurenţa vizitatorilor, toate pricini de indisponibilitate, au făcut să le dispară curiozitatea).

C. — Cred că apreciezi, prietene Sauerwein, subtilităţile civilizaţiei chinezeşti...

S. — Da, apreciez...

(Pornesc din nou. Rickshaws-urile lor străbat acum iarăş Cartierul Legaţiilor. Un lampion şaşiu străluceşte în faţa lor. Cabaret internaţional).

WANG. — Aci, domnilor, vă aflaţi în braţele vieţii occidentale. Localul acesta este ultimul din barurile voastre deschise noaptea de când primarul Peking-ului a închis dancingurile.

(O sală de dimensiuni mari, împodobită cu oglinzi şi zugrăveli de un gust îndoelnic. Un grup de vre-o douăzeci de Rusoaice obosite privesc contemplativ la mesele, din faţa lor, văduve de consumaţie. Un majordom, în halat alb, ne întâmpină. Slavele ne aruncă o privire bolnăvicioasă şi desamăgită care evocă amara amintire a cincisprezece ani de tribulaţii între Kharbin şi Shanghai).

C. şi S. *(cu un aer de mari duci)*. — Şampanie!

(Ei invită două dintre Rusoaice: Olga şi Vera. Majordomul aduce un amestec gălbui decorat cu numele de Mont-martre? E un spumos cu zeamă de mere, foarte apreciat după cât se pare. Protestări. Chinezul descoperă, în cele din urmă, o marcă franceză al cărei lichid ţâşneşte în mijlocul unei tăceri de mormânt).

OLGA *(într'o Englezească aproximativă)*. — Am avut un unchiu care a fost ofiţer în Garda Imperială, pe timpul Ţarului.

(Este lovitura de graţie. Colaboratorii noştri, obosiţi, părăsesc scaunele).

S. — Să ne întoarcem acasă. Desfrâul atinge aci un nivel social şi moral care mă copleşeşte. Chinezoaicele de adineauri erau virgine şi trebuia să le cer în căsătorie părinţilor lor. Aci ne aflăm în familia Gardei Imperiale. Hotărît lucru, providenţa veghiază asupra noastră. Domnişoarelor, la revedere.

JULES SAUERWEIN

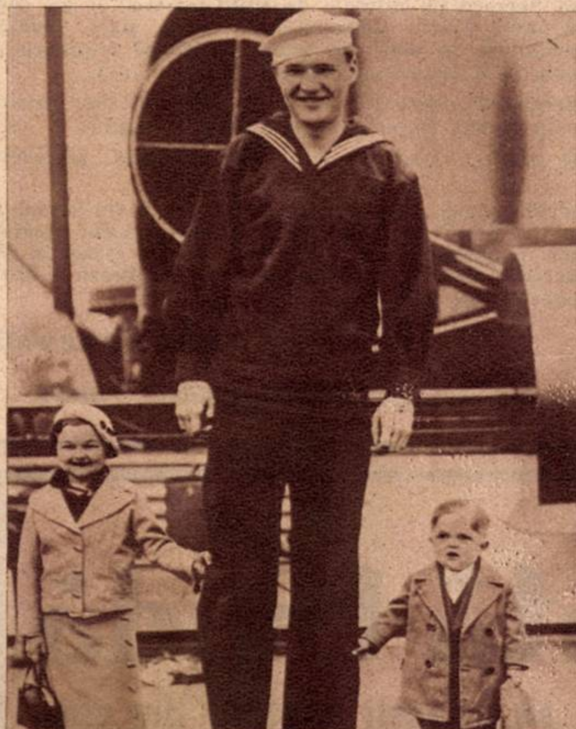
Traducere de GEORGE THEODORESCU-TEDDY

URIAȘI și PITICI

de J. REDVERS BROWNE

Cauzele pentru care unii oameni rămân mici, ar alții cresc prea mult. Cum putem să ne controlăm propria creșter e.

Deseori în viață întâlnim făpturi, care abia sunt cunoscute în importanța lor, și totuș dacă le analizăm descoperim în ele aspecte misterioase ale naturii. Când, acum vreo câtva timp am publicat un studiu asupra piticilor și uriașilor, am primit o scrisoare din partea unui cititor. Scrisoarea era în acelaș timp și o întrebare foarte interesantă: „Dece nu crește omul cât un elefant și dece nu rămâne atât de mic cât un șoarece ?"
La prima vedere, aceasta pare o glumă. Totuș vom vedea

Iată în această pagină câteva contraste edificative dintre uriași, oameni normali și pitici

că pentru această întrebare există un răspuns foarte plausibil. Și aci e vorba de-o chestiune obicinuită, cum ar fi de exemplu problema greutății normale sau mărimea normală a unui om. Măsurile standard sunt fixate astfel că omul nu poate să le opună rezistență. „Care dintre dv. poate să-și mărească — cât de puțin — obrazul?" putem citi în scrisorile vechi. Secole dearândul, această întrebare și-a păstrat însemnătatea. Științei moderne a timpului nostru i-a fost rezervată cinstea de a da răspunsul acestei întrebări. Se știe că omul crește în lungime și volum, după o măsură normală, bine stabilită. Intrecerea acestor măsuri e în funcție de centimetri. Dacă însă, măsurile sunt întrecute cu mai mult, se vorbește imediat de uriași și pitici. Asemenea anormalități se ivesc — socotite după numărul populațiilor — foarte rar și nu există statistici din care să se poată deduce că vreun om a crescut cât un elefant, sau a rămas atât de mic ca un șoarece. Este probabil că unul din cei mai mici pitici a fost Philetos din Cos, un cunoscut poet și filolog al anului 330 înainte de Christos. Se spune despre el, că trebuia să poarte greutăți în buzunare „spre a nu fi luat de vânt". Apoi a fost și Alypius din Alexandria, un filosof renumit, care nu măsura nici cinci zeci de centimetri. Cronicele pomenesc iar de un oarecare John D'estrix, care a trăit prin anul 1592, și care în vârstă de 35 ani, purta o barbă imensă, iar în înălțime nu măsura mai mult de nouăzeci de centimetri. In anul 1626 Jeffrey Hudson, un pitic englez, de numai 47 centimetri înălțime, a fost servit regelui de către ducesa de Buckingham, într'o plăcintă. Dela această întâmplare, el a mai trăit încă 27 de ani, și se spunea despre el c'a provocat pe un oarecare Mr. Crofts la duel, însă că acesta nu s'ar fi prezentat pe teren decât cu un furtun. La a doua întâlnire însă, piticul și-a împușcat de moarte adversarul. Un nobil polonez, contele Borowlaski, renumit prin manierele sale elegante, s'a născut în Noembrie 1739, și n'a crescut mai mult decât un metru. El a avut o soră, Anastasia, cu șapte ani mai mică decât dânsul, și cu atât mai măruntă decât el, încât putea să „stea sub umerii săi". Un alt pitic a fost bine cunoscut „general Tom Thumb" (Policarul). Adevăratul său nume era Charles Stratton și a fost născut în America. In Februarie 1864, în vârstă de 25 de ani, înalt de 86 de cm., s'a căsătorit cu Lavinia Warren de 21 de ani, înaltă de 89 de cm. El soția, copilul și prietenul său au fost expuși în Anglia, în Decembrie 1864.
De uriași se vorbește încă în Vechiul Testament. Se

Dacă însă secreţiunea e mai puţin decât suficientă, omul nu se desvoltă deajuns. O funcţionare anormală a acestei glande, poate atrage după sine şi alte anormalităţi. Se semnalează des cazurile de „Acromegalie", adică creşterea anormală numai a unei părţi din trup, ca: figura, mâinile sau picioarele. Este deci probabil că orice fel de abatere dela normal se datoreşte tiroidei. Tot sucul acestei glande, ajută creşterea gâtului lung al girafei, trompei elefantului şi cocoaşei cămilei.

Ştiinţa studiază acum o mulţime de teorii asupra funcţionării acestei glande şi se recomandă anumite tratamente care să excite sau să reţie funcţionarea activităţii ei. Se pare deci, că într'un viitor apropiat, funcţionarea acestei glande va putea fi reglementată de oameni, cari îşi vor putea deci controla şi aranja după dorinţă creşterea sau trăsăturile feţii.

O nuntă în lumea piticilor

Un grup de pitici făcând cumpărături la un magazin din Berlin

spune că Og, regele Bashan-ului, era atât de înalt, încât patul său după măsurătorie de azi, era de 4 metri şi 10. După Biblie, Goliat din Gath, care a fost ucis de David, avea 2.79 m. înălţime.

Lancashire a dăruit lumii unul dintre oamenii cei mai înalţi. Acesta se numia John Middleton, născut la Hale în 1578, de care se spune că avea mâini lungi de 44 de cm. In înălţime măsura 2.81 metri. Regele George al IV-lea, când era încă Prinţ de Wales, avea un portar uriaş, anume Big Sam„ de 2.41 metri înălţime. Apoi a jucat rolul uriaşului în opera „Cymon".

Dar să ne întoarcem la prima noastră întrebare. Ce împiedică pe om să fie mare cât un elefant sau mic cât un şoarece ? Răspunsul ştiinţei moderne e următorul: Glanda tiroidă. Această glandă poartă grija ca omul după naşterea sa să nu înceteze a creşte, precum şi de a se opri în momentul când a atins perfecţiunea fizică obicinuită. Această glandă controlează şi simetria creşterii — adică, împiedică de exemplu ca un braţ să crească mai lung decât celălalt. La pitici sau uriaşi această glandă nu-i niciodată perfect sănătoasă. Uriaşii circurilor, ca de exemplu renumitul George Auger, ca şi piticul Mr. Tom Thumb, datoresc anormalităţile lor acestei glande. Această glandă cântăreşte 5—10 grame şi se găseşte în dreptul primei vertebre, adică în dosul ochilor. Această glandă secretă un anumit suc care intră în sânge şi care reglementează creşterea. Dacă această glandă secretă o doză prea mare de „hormoni", cum se întâmplă de multe ori, aceasta are drept rezultat o creştere anormală.

xact şase ore după ce dictatorul Austriei îşi dăduse sufletul.
Strada avea un aspect jalnic. La fiecare pas soldaţi înar-

Cetăţenii Vienei în pelerinaj la primăria din Viena pentru aduce ultimul omagiu corpului neînsufleţit al lui Dollfuss

maţi până în dinţi. Totul era închis. Viena valsului de odinioară apărea acum ca o cetate a tristeţii fără sfârşit.
Şi ca o culme a ironiei, în timp ce sângele cancelarului

Inspectorul de poliţie Kold ucis în timpul luptelor cu teroriştii de la postul de radio-difuziune

Dollfuss lăsat fără preot şi fără medic de asasinii naţional-socialişti, nu fusese spălat încă de pe parchetul came-

Un rănit în timpul luptelor de la postul de radio este scos pe geam

rei din palat, Hitler trimetea guvernului austriac o telegramă de condoleanţe.

I. G.

Dacă însă secreţiunea e mai puţin decât suficientă, omul nu se desvoltă deajuns. O funcţionare anormală a acestei glande, poate atrage după sine şi alte anormalităţi. Se semnalează des cazurile de „Acromegalie", adică creşterea anormală numai a unei părţi din trup, ca: figura, mâinile sau picioarele. Este deci probabil că orice fel de abatere dela normal se datoreşte tiroidei. Tot sucul acestei glande, ajută creşterea gâtului lung al girafei, trompei elefantului şi cocoaşei cămilei.

Ştiinţa studiază acum o mulţime de teorii asupra funcţionării acestei glande şi se recomandă anumite tratamente care să excite sau să reţie funcţionarea activităţii ei. Se pare deci, că într'un viitor apropiat, funcţionarea acestei glande va putea fi reglementată de oameni, cari îşi vor putea deci controla şi aranja după dorinţă creşterea sau trăsăturile feţii.

O nuntă în lumea piticilor

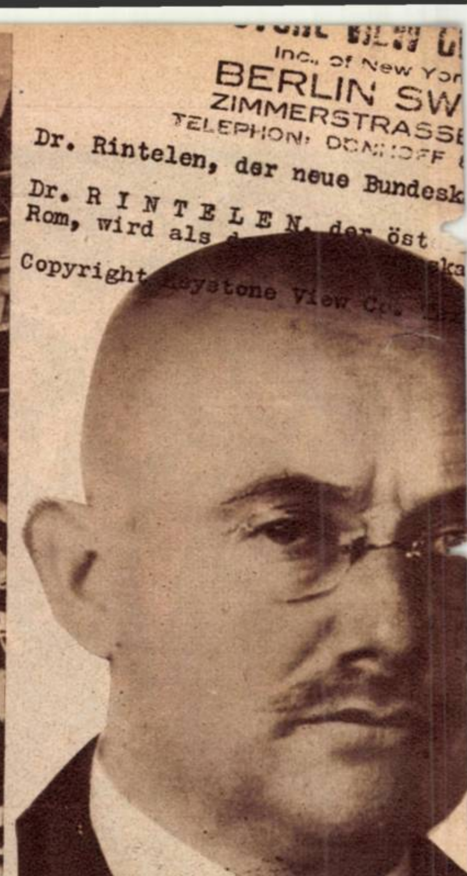
Un grup de pitici făcând cumpărături la un magazin din Berlin

spune că Og, regele Bashan-ului, era atât de înalt, încât patul său după măsurătorie de azi, era de 4 metri şi 10. După Biblie, Goliat din Gath, care a fost ucis de David, avea 2.79 m. înălţime.

Lancashire a dăruit lumii unul dintre oamenii cei mai înalţi. Acesta se numia John Middleton, născut la Hale în 1578, de care se spune că avea mâini lungi de 44 de cm. In înălţime măsura 2.81 metri. Regele George al IV-lea, când era încă Prinţ de Wales, avea un portar uriaş, anume Big Sam„ de 2.41 metri înălţime. Apoi a jucat rolul uriaşului în opera „Cymon".

Dar să ne întoarcem la prima noastră întrebare. Ce împiedică pe om să fie mare cât un elefant sau mic cât un şoarece ? Răspunsul ştiinţei moderne e următorul: Glanda tiroidă. Această glandă poartă grija ca omul după naşterea sa să nu înceteze a creşte, precum şi de a se opri în momentul când a atins perfecţiunea fizică obicinuită. Această glandă controlează şi simetria creşterii — adică, împiedică de exemplu ca un braţ să crească mai lung decât celălalt. La pitici sau uriaşi această glandă nu-i niciodată perfect sănătoasă. Uriaşii circurilor, ca de exemplu renumitul George Auger, ca şi piticul Mr. Tom Thumb, datoresc anormalităţile lor acestei glande. Această glandă cântăreşte 5—10 grame şi se găseşte în dreptul primei vertebre, adică în dosul ochilor. Această glandă secretă un anumit suc care intră în sânge şi care reglementează creşterea. Dacă această glandă secretă o doză prea mare de „hormoni", cum se întâmplă de multe ori, aceasta are drept rezultat o creştere anormală.

Eram în ziua aceea de tristă memorie—Miercuri 25 Iulie — la Viena. O zi posomorâtă, un cer plumburiu încheia o săptămână în care cetăţenii capitalei Austriei fuseseră înăbuşiţi de un val de căldură. Toată lumea aştepta cu nerăbdare ploaia binefăcătoare şi nimeni nu bănuia că ziua aceea va fi sorocită unei tragedii înfiorătoare. Dealtfel, în cursul dimineţei, nici un indiciu n'a desvăluit drama care vea să se desfăşoare mai târziu.

Ora prânzului. Cetăţenii, fiecare la casele lor ascultau veştile la haut-parleurul aparatului de radio. Subsemnatul, făceam acelaş lucru în hall-ul hotelului la care locuiam. Urma să se anuţe tocmai ora precisă. Ora unu. La postul de radio din Viena se marchează fiecare zece secunde înainte de anunţarea orei. Speakerul anunţă: mai sunt 10 secunde... şaizeci

Cancelarul Dollfuss pe cata

Dollfuss cu soţia şi copiii

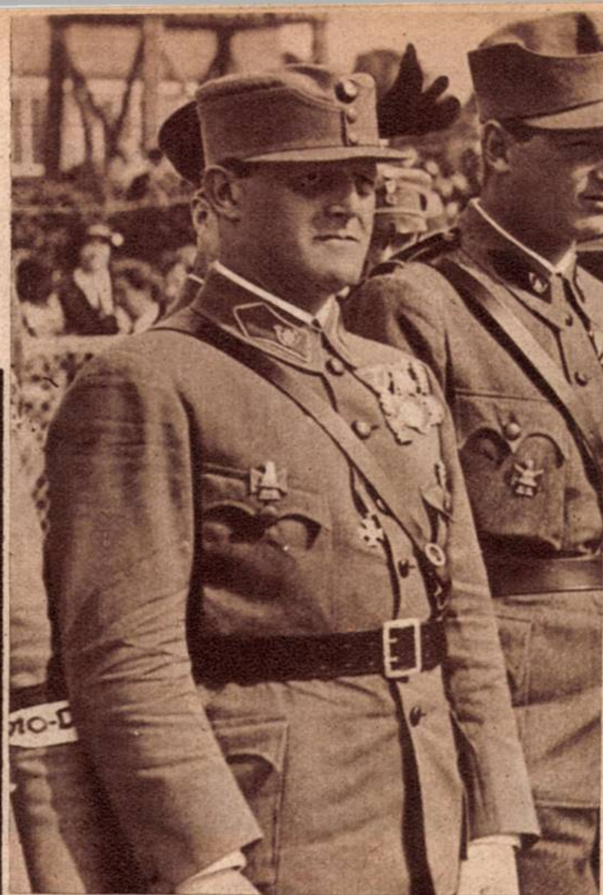
Otto Panetta şi Holzweber, cei d ai lui Dollfuss, executaţi acum c

Cortegiul funerar pe străzile Vi

de secunde... cincizeci de sec In această clipă s'a auzit u Nimeni nu şi-a dat seama ce plase. Apoi, după câteva cli speakerului rostea strangulat *Guvernul a demisionat. Pute în mâna d-lui Rintelen, minis triei la Roma.*

După aceasta s'au distins fo câteva împuşcături. Şi apoi li pulaţia a fost imediat extrem mată. Mai ales că se răspândi gerul vestea că a fost ocupat luţionari palatul cancelariatu Tot oraşul a fost ocupat m Circulaţia pe străzi întrerup

Dovada complicității Germaniei în lovitura de la Viena este fotografia alăturată sosită de la Berlin cu următoarea explicație pe care o publicăm alăturat in original: „Dr. Rintelen noul cancelar al Austriei. Dr. Rintelen ministrul Austriei la Roma a fost numit cancelar al Austriei". *(In timpul când Berlinul — sigur de lovitură — trimetea în lumea întreagă această fotografie, Rintelen, arestat la Viena încerca să se sinucidă).*

Maiorul Fey și prințul Starhemberg la înmormântarea lui Dollfuss

Asasinatul dela Viena

Dovada complicității Germaniei

zinele închise.

Și în acest timp la Radio Berlin se anunța victorios reușita loviturii de la Viena. Germania proslăvea noul guvern național-socialist de sub președinția d-lui dr. Rintelen. Fotografia lui a fost răspândită cu iuțeala fulgerului în lumea întreagă purtând explicația: „*Dr.* RINTELEN NOUL CANCELAR AL AUSTRIEI!" Ce dovadă mai bună poate fi pentru ilustrarea complicității Germaniei ? Căci se știe bine că nici un text nu poate trece granița înainte de a fi supus cenzurei.

Desigur în acele clipe. la Berlin nu se știa că lovitura eșuase. Că pe străzile Vienei domnește o liniște relativă. Că edițiile speciale anunță că guvernul este stăpân pe situație și că agitatorii au fost arestați.

Vestea asasinării cancelarului Dollfuss s'a dat târziu, la 10 seara la radio. Adică e-

xact şase ore după ce dictatorul Austriei îşi dăduse sufletul.
Strada avea un aspect jalnic. La fiecare pas soldaţi înar-

Cetăţenii Vienei în pelerinaj la primăria din Viena pentru aduce ultimul omagiu corpului neînsufleţit al lui Dollfuss

maţi până în dinţi. Totul era închis. Viena valsului de odinioară apărea acum ca o cetate a tristeţii fără sfârşit.
Şi ca o culme a ironiei, în timp ce sângele cancelarului

Inspectorul de poliţie Kold ucis în timpul luptelor cu teroriştii de la postul de radio-difuziune

Dollfuss lăsat fără preot şi fără medic de asasinii naţional-socialişti, nu fusese spălat încă de pe parchetul came-

Un rănit în timpul luptelor de la postul de radio este scos pe geam

rei din palat, Hitler trimetea guvernului austriac o telegramă de condoleanţe.

I. G.

FEL DE FEL

STUPEFIANTE IN VALOARE DE 40 MILIOANE LEI

Poliţia new-yorkeză a descoperit cu prilejul unei razzii stupefiante în valoare de 40 milioane de lei. Tot materialul găsit a fost ars numaidecât.

MARY PICKFORD IN VIZITĂ LA ANNA STEN

In cabina ei din Hollywood, artista rusă Anna Sten a avut o întrevedere cu camarada ei întru celebritate Mary Pickford. Reporterul fotograf le-a surprins în timpul convorbirei.

DIANA WYNNARD IN ANGLIA

Diana Wynnard, cunoscuta vedetă cinematografică a Americii, a sosit de curând în Anglia pentru a-şi vizita mama. In fotografia noastră o vedem alături de altă vedetă celebră Herbert Marshall.

„DUŞMANUL AMERICII No. 1"

Iată în fotografia de mai jos pe celebrul bandit american John Dillinger, împuşcat recent de poliţie. Se ştie că Dillinger era supranumit duşmanul Americii nr. 1.

aspecte din CAPITALA TURCIEI MODERNE

Ankara capitala actuală. — Şcolile.—Casa poporului. Spitalul.—Cartierul legaţiilor.—Casa Preşedintelui. Ferma Preşedintelui şi bazinul Mării Negre.—Ziarele.—Vechea Ankară.

In această pagină: o vedere generală din Ankara; ferma gazîului (acum opt ani locul pe care se intinde ferma era mizer şi necultivat); clădirea centrală din ferma gaziului

O vizită în Turcia nu este completă acum dacă nu te duci să vezi Ankara. Noul Stat turcesc a socotit necesar să-şi mute capitala în interiorul ţării pentru a evita în caz de un eventual conflict ca ocuparea Istambulului, care este foarte expus fiind lipsit de un „hinterland" suficient, să coincidă cu pierderea capitalei şi să antreneze capitularea generală. Un motiv strategic şi o necesitate naţională deci au determinat schimbarea capitalei.

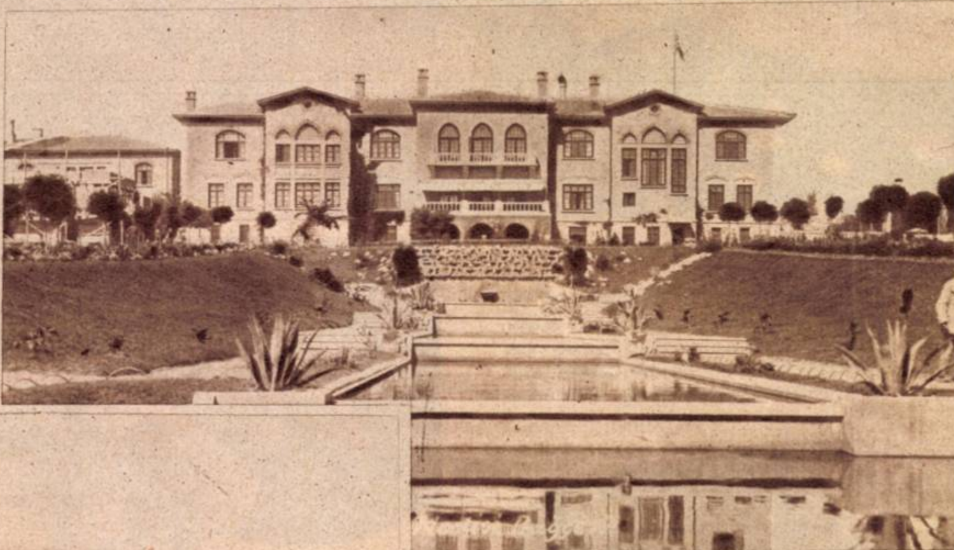
Situată la 15 ore depărtare de tren de Istambul, Ankara noua capitală, se află aşezată pe un platou înconjurată de munţi înalţi, la o altitudine de cca 1000 de metri într'un ţinut de stepă, sărac în verdeaţă şi în apă, posedând un climat aspru cu zile dogoritoare de arşiţă şi cu nopţi reci, caracteristice deşertului. Construit pe o rază extrem de intinsă, — între cele două extremităţi ale oraşului — sunt 22 de klm., — Ankara nouă se poate asemui azi cu orice oraş modern european sau american prin felul construcţiilor, prin bulevardele largi, şi prin activitatea creatoare continuă ce se desfăşoară într'un ritm grăbit, pentru ridicarea poporului turc — a cărui evoluţie stagnase la epoca medievală — la nivelul actual al popoarelor europene.

ŞCOLILE

Am văzut o parte din numeroasele şcoli recent construite pentru formarea generaţiei noi, care posedând cultură suficientă, ştiinţifică, intelectuală şi morală, să poată trimite pioneri reformatori pe tot cuprinsul ţării, pe care s'o adapteze la mentalitatea secolului al XX-lea. Sunt impunătoare şcolile secundare de fete şi băeţi ca: liceul mixt de comerţ, care dă elemente de natură generală şi pregăteşte pentru carierele industriale, comerciale şi bancare, liceul de fete, ce le dă multe noţiuni practice de gospodărie, menaj, mode, etc., liceul Gaziului, etc. Apoi, ce frumos instalată este Academia de Inalte Studii Agronomice, aşezământ universitar cu patru secţii: ştiinţe agricole, medicină veterinară, ştiinţe naturale şi economie rurală şi Institutul de Seruri şi Vaccinuri.

Este demn de remarcat, că toate şcolile sunt construite după cele mai perfecte noţiuni moderne de igienă şi confort şi utilate cu instalaţiile cele mai perfecţionate, *frecventarea cursurilor şi uneori şi întreţinerea completă, casă şi masă, este pentru elevii şi studenţii cetăţeni turci integral gratuită.* Aceasta permite o bună selecţionare a viitoarelor elemente conducătoare, bazată pe calităţile naturale şi nu pe starea financiară a părinţilor ce-şi pot da copiii la şcoli bune şi înalte.

Pe lângă cultura intelectuală se completează armonic educaţia tinerilor printr'o practică continuă a sporturilor de sezon. Profesorii noilor aşezăminte de cultură sunt recrutaţi în majoritate din cetăţeni turci ce şi-au făcut studiile în Occident, un mare procent în Germania. Deasemenea o importantă cotă de profesori stră-

ini o dă tot Germania, mai ales în ramurile ştiinţifice ca medicina, ştiinţele naturale, etc.

...n relatat acest aspect al problemei şi am întrebat pe conducătorii diferitelor institute dacă aceşti numeroşi profesori germani nu utilizează situaţia lor pentru a infiltra lent politica şi tendinţele germane în sufletele tinerelor elemente. Mi s'a răspuns că profesorii turci veghiază la aceasta şi de îndată ce un profesor străin s'ar abate dela misiunea sa ştiinţifică, mandatul său ar fi revocat.

CASA POPORULUI

Pe o colină, se ridică falnic fundaţia denumită „Casa Poporului", unde funcţionează o bibliotecă foarte bogată, de cca. 50.000 de volume, — printre cărţile şi revistele străine abundă cele germane, — şi unde au loc reuniunile diferitelor societăţi cu scop cultural şi naţional ca şi festivităţile lor în sala mare de spectacole din centrul instituţiei. Foarte frumos ornată e sala de consiliu a Casei Poporului, unde cu cinci-şase ani în urmă s'au luat numeroase şi importante deciziuni cu privire la soarta şi evoluţia poporului turc.

SPITALUL

Puţin în afara zonei centrale a oraşului s'a construit noul spital care are toate secţiunile unui spital complet. O curăţenie perfectă domneşte peste tot, iar instalaţiile lui referitoare la raze, hidroterapie şi mecano-terapie sunt cele mai moderne, ultimul cuvânt al ştiinţei, cu mult superioare chiar majorităţii spitalelor din apusul Europei. O disciplină rigidă domneşte peste tot. Consultaţiile şi tratamentul în săli comune este integral gratuit. Tratamentul în rezerve, separat, variază dela două sute la opt sute lei pe zi după mijloacele pacientului şi după rezervele ocupate, obişnuite sau de lux. In acest preţ se cuprinde integral totul, costul operaţiei şi al medicamentelor, hrana, etc.

Bulevardul Ministerelor din Ankara

Ghidul nostru, Doctorul Nogi, medicul curant al preşedintelui Republicei, ne conduce peste tot însoţind vizita de ample explicaţiuni, — e un fost student al Facultăţii din Paris, unde a practicat chiar mai mulţi ani medicina.

CARTIERUL LEGAŢIILOR

Cam la trei klm. depărtare de centrul comercial, începe cartierul legaţiilor, care e unul din cele mai întinse ale oraşului. Printre cele mai bine situate sunt ambasada engleză şi polonă în vaste palate proprii. Legaţia noastră e situată într'un imobil mai mic dar e prezentabilă. Locuinţa ministrului e frumoasă. Actualii reprezentanţi ai României d. ministru Ciuntu şi primul secretar de legaţiune Marinescu Eliade, sunt bine văzuţi în societatea turcă şi mult apreciaţi pentru cordialitatea şi franchețea lor.

„Ministrul dv. actual şi fostul dv. ministru", îmi spunea un înalt demnitar turc, „a fost întotdeauna în curent cu tot ce se petrece la noi şi au dat dovadă de o perfectă înţelegere a situaţiei".

CASA PREŞEDINTELUI

La extremitatea cartierului legaţiilor se află casa preşedintelui actual Mustapha Kemal, regeneratorul Turciei noi. Situată pe un loc înalt ce domină cu totul oraşul, din faţa casei se desfăşoară o priveliște minunată, un lanţ nesfârşit de munţi înalţi, ce închid zarea şi arată celor ce ar voi să cucerească Ankara obstacolele de neînvins cu care ar avea de luptat. Casa e simplă şi sobră fără nici o preocupare de fast. Din faţa ei o şosea asfaltată te conduce în plin centru.

In goana automobilului mi se arată o casă veche, dărăpănată, a unui ţăran, ce rezistă oricăror oferte şi care vrea să continue a locui în acest cartier şic al Ankarei în cocioaba lui. „Dacă va rămâne intransigent încă câteva luni, va fi expropriat prin justiţie" ne lămureşte ghidul nostru, o amabilă domnişoară dela Direcţia Presei.

FERMA PREŞEDINTELUI ŞI BAZINUL MĂRII NEGRE

In dorinţa de a da un exemplu, preşedintele a plantat o fermă la câţiva klm. de Ankara, o mică fermă, în apropierea căreia a edificat un bazin cu plaje şi verdeaţă, ce constitue o adevărată binefacere în lunile arzătoare ale verii, căruia i s'a spus c'ar reprezenta Marea Neagră în miniatură. Până în prezent vegetaţia creşte greu din cauza climei aspre şi a lipsei de apă. Se fac mari sforţări pentru lucrări de irigaţiuni întinse. Dacă acestea vor reuşi, aspectul oraşului se va schimba cu desăvârşire şi probabil şi rigorile climei vor fi mult ameliorate.

ZIARELE

Numeroase sunt ziarele ce apar în Turcia atât la Ankara, cât şi la Istambul. Tirajul celor mai însemnate însă nu depăşeşte de 4—5000 de exemplare. Aceasta este explicabil din cauză că toate apar scrise în alfabetul latin cu care nu s'au familiarizat încă mulţi.

Deasemenea apar 5 sau 6 ziare în limba franceză, dintre cari cel mai complet şi mai util pentru străini este ziarul săptămânal „Ankara", care împreună cu ziarul principal turc al preşedintelui sunt conduse de o pleiadă de gazetari şi oameni politici de mâna întâia.

VECHEA ANKARĂ

Lângă actuala capitală, la mică distanţă se găseşte vechiul oraş cu străzi înguste, mici, pitoreşti, unde viaţa şi-a păstrat caracterul medieval. Locuitorii vechiului oraş sunt tipuri caracteristice ale deşertului, fie negustori, conducători de caravane ce ştiau să-şi apere avutul de orice eventualitate, fie mici muncitori de industrie casnică ce se mulţumeau cu un câştig redus. La poarta fiecărei case o puzderie de copii privesc inconştienţi la greutăţile zilei de mâine.

*

Am plecat din Ankara cu satisfacţia de a fi văzut leagănul şi centrul diriguitor al poporului turc de mâine şi de a găsi mândria turcilor, când te întreabă: „Ai văzut Ankara", ca şi cum ar spune suntem la înălţime, am reuşit la examen, pe deplin justificată.

N. N. PETRAŞCU

Sfaturi medicale

Pentru îngrijirea tenului

Tot mai des apar în comerţ — sub denumirea de cremă pentru îngrijirea şi curăţirea tenului — tot felul de preparate pseudo-ştiinţifice, care sunt un adevărat dezastru pentru obraz.

Fie că sunt preparate pe bază de unt sintetic sau alt surogat, ele se descompun, devenind râncede şi acide. Acizii, astfel formaţi, pătrund în pori, irită şi sbârcesc tenul, şi nu rareori produc eczeme din cele mai grave. Căci în timpul curăţirii tenului de pudră, epiderma resoarbe crema alterată şi o împrăştie pe toată întinderea feţii prin mii şi mii de conducte. Deaceea, cine vrea un ten într'adevăr curat, eliberat de toate impurităţile; cine vrea un ten degajat de pudră, de fard şi de praful depus în timpul zilei, fără ca pielea să sufere, acela să ne asculte sfatul nostru competent şi să nu se lase indus în eroare de propaganda şi reclama produselor lipsite de garanţie, ci să întrebuinţeze crema „Bellart" un nou şi foarte reuşit preparat al reputatei fabrici americane Baeder în modul următor:

După ce în timpul zilei ai dat pe obraz cu crema de zi „Bellart" seara iei un tampon de vată şi-ţi masezi obrazul cu crema „Bellart" „Cleansing" pentru curăţirea tenului; iar după săvârşirea acestei operaţiuni faci un masaj uşor cu crema „Bellart „Skin and Tissue" pentru noapte.

Urmând întocmai prescripţia de mai sus, veţi obţine din primele zile un ten proaspăt, catifelat şi curat.

EVELINE

Săptămâna trecută a luat sfârşit jamboreea de la Mamaia. Inainte de închiderea impresionantei manifestaţii cercetăşeşti de pe ţărmul mării, Regele şi Principele Nicolae, comandanţii supremi ai cercetaşilor au onorat cu prezenţa lor tabăra de la Mamaia.

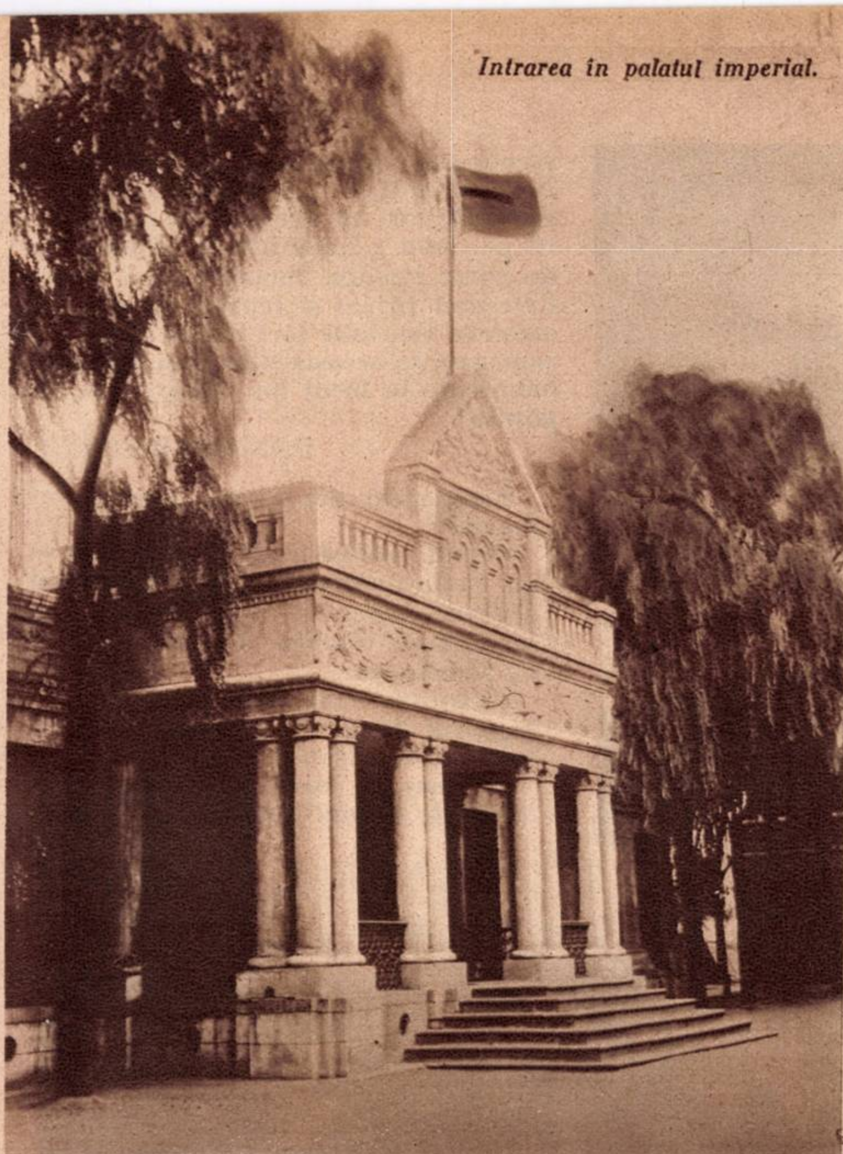

Fotografiile noastre au fost luate în timpul vizitei oaspeţilor Regali. Vedem astfel pe Rege şi Principele Nicolae fotografiaţi alături de fruntaşii cercetaşilor; Regele trecând în revistă pe cercetaşi; defilarea cercetaşilor; şi Regele vorbind cercetaşilor.
(Foto Berman)

REGELE LA JAMBOREE

Intrarea in palatul imperial.

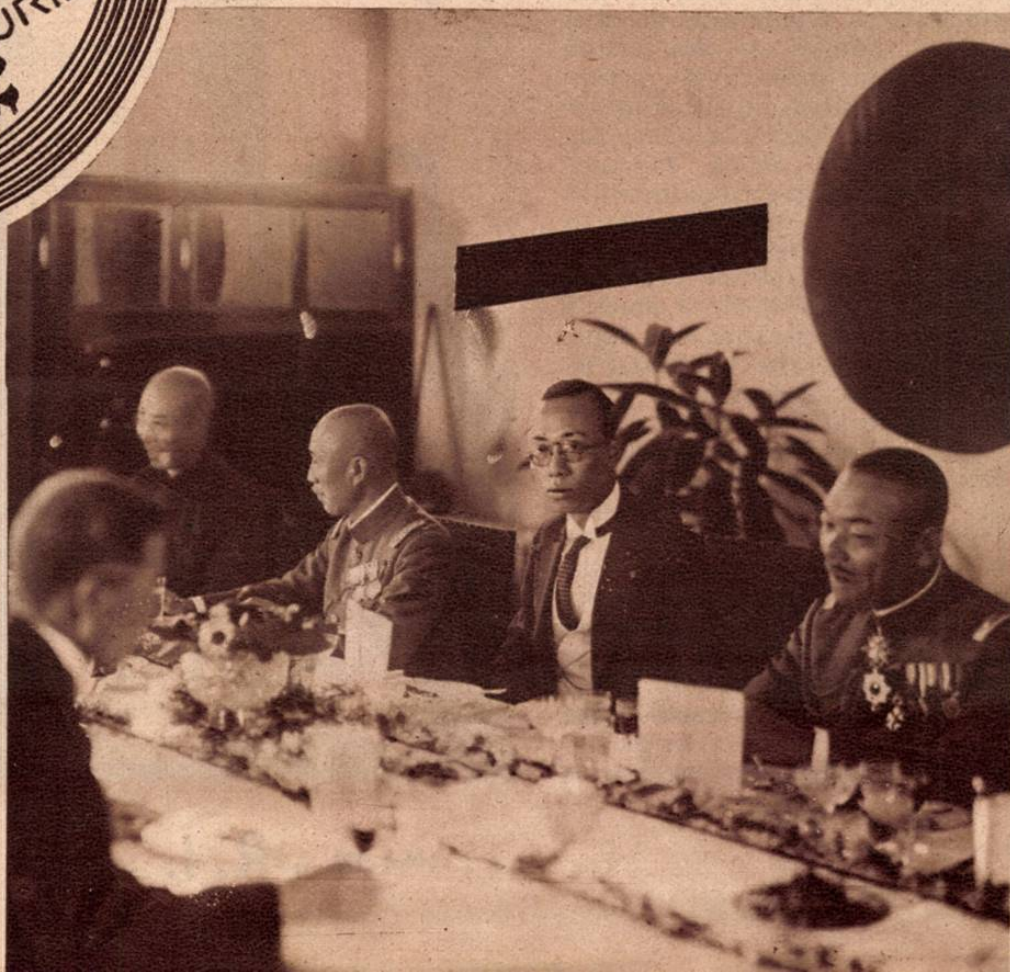
Impăratul Kang-Te al Manciuriei

Cum s'a ajuns la crearea împărăţie Manciuriei.—Manc urienii sunt recunoscători re veci Japonie.

Impăratul Hsuan-Tung, numit mai târziu Pu-Yi şi actualmente împărat al Mandciuriei, s'a urcat pe tronul Chinei, la 14.II.08. Avea pe atunci 3 ani şi era al 12-lea domnitor al dinastiei „Ming" (Ta-Ching), care în calitate de conducători ai Chinei, au cucerit şi au domnit timp de 267 de ani în Mandciuria, Mongolia, Tibet şi Massulman.

După isbucnirea revoluţiei în China, în anul 1911, Hsuan-Tung fu detronat. Ministrul republicei chineze, Yuan-Shi-Kai închee un contract cu statul, prin care tânărul împărat căpăta onoarea cuvenită; prin care i se garanta că i se va acorda onorurile împărăteşti, i se cedă o reşedinţă în valea interzisă a oraşului şi i se cedă o rentă de 4 milioane de dolari pe an. Celelalte guverne nu prea respectară acest contract, parte din rentă rătăcea în mâinile guvernatorilor, unde în majoritatea cazurilor şi rămânea. Nu se neglija însă de a se da tânărului împărat o educaţie corespunzătoare. Profesorii săi erau: filosoful Mr. Loo, dr. Hoo Tzi şi dr. Chen Pao Chen. La 17 ani, actualul împărat Kang-Te, se căsători cu manciuriana, Miss Huan Chung, fiica guvernatorului provinciei Chili, Mr. Yuan Yans. Până în anul 1925, împăratul locui în oraşul interzis, Peking. In acel timp, generalul Feng ocupă Pekingul şi dădu ordin ca împăratul să fie luat prizonier, şi apoi omorît. Indemnat de englezul Sir Reginald, care rugă pe împărat să fugă, spre a scăpa viaţa tinerei sale soţii, împăratul se duse la trimisul special al Japoniei. De acolo Hsuan-Tung plecă la Tientsin, unde trăia în cordiale relaţii cu japonezii.

Odată cu începrea duşmăniei dintre Japonia şi China din anul 1931, în Mandciuria, şansele reîntronării împăratului crescură. Japonia care reuşi uşor să alunge trupele lui Changusueliang din Mandciuria, erau necesar, — conform dorinţii majorităţii manciurienilor să facă din Mandciuria — o ţară de sine stătătoare şi condusă de ea. Căci Mandciuria trebue să mulţumească numai Japoniei că există. La 1 Martie 1932, Japonia numi ca preşedinte al Mandciuriei pe fostul împărat chinez, care acum se numia Pu-Yi. Pe atunci Japonia nu îndrăznia încă să rănească sentimentele sfinte ale democraticei Ligi a Naţiunilor, a cărei membră era, şi dela care spera să obţie un ajutor pentru desăvârşirea grelei sale însărcinări. Impăratul primi degradarea de a figura numai ca preşedinte,, în baza promisiunei ce i se făcuse că după câtva timp va fi făcut împărat al Mandciuriei. In adevăr, Japonia schimbă la 1 Martie 1934, titlul preşedintelui în acel de împărat. Cine poate ghici motivele secrete care au dus la aranjarea acestui joc? Aci putem să analizăm puţin mentalitatea orientală, pe care popoarele din apus numai greu o pot înţelege. Un procent oarecare de mandciurieni au cerut proclamarea împărăţiei şi Japonia a admis. Lumea s'a îmbogăţit cu un potentat şi vechea împărăţie Mandciuria — numită cu multă vreme înainte împărăţia Bohaio — a reînviat. Adevărata însemnătate a acestei întâmplări, n'are nici un fel de substrat politic. Nici Japonia şi nici Mandciuria nu câştigă prin

Impăratul la o masă oficială între înalţii demnitari

recunoască „Benjamin"-ul rechemat de Japonia la viață. Recunoscute sau nu serbările cari au avut loc cu ocazia suirii pe tron a împăratului Mandciuriei dovedesc intenția Japoniei de a stăpâni Extremul Orient și reușita cât de cât a acesteia. Celelalte țări trebue să se mulțumească cu această situație și să rămână îmbufnate la locul lor. Mărire Ție, împărate!

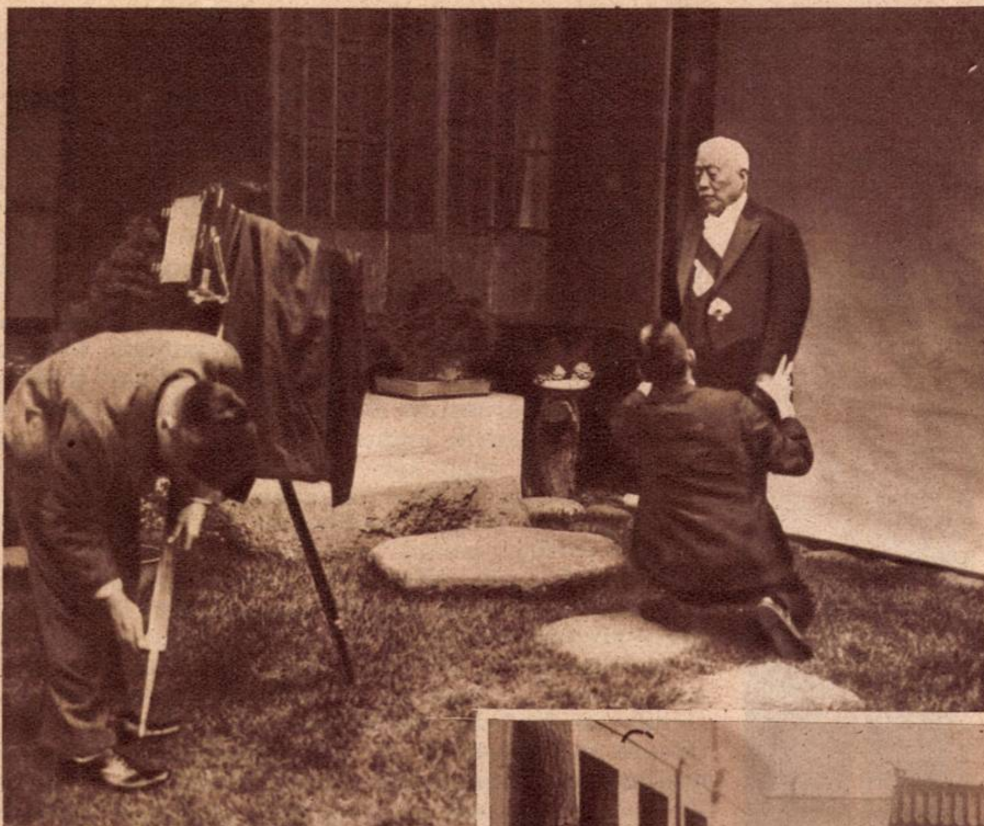
DON GATO-TOKYO

Fotografiile din această pagină reprezintă:

Primul ministru al Japoniei Viscount Saito îmbrăcat în mare ținută cu prilejul aniversării zilei de naștere a împărătesei Sadoko. Cu acest prilej s'a fotografiat.

Consiliul de miniștri manciurian fotografiat după una din desele consfătuiri ministeriale.

Un grup de japonezi și japoneze alături de primul ministru al Manciuriei.

aceasta. Atât timp cât noua împărăție e privită ca nelegitimă și atâta vreme cât mai e nevoe de mâna protectoare a Japoniei spre a o menține în viață, existența ei e foarte puțin sigură. Nu vreau să spun cu asta că împărăția Mandciuriei nu este vrednică de viață. Zăcămintele sale bogate îi garantează o anumită bogăție. Dacă împărăția deci ar fi de sine stătătoare, dacă ar fi recunoscută de toate națiunile ca un stat de sine stătător, ar putea desigur să fie un imperiu foarte folositor al familiei popoarelor. Acum însă stă sub tutela Japoniei și nu se poate extinde în voie. Nu că împăratul n'ar fi în stare să-și conducă statul, dar fiindcă Japonia are acolo experți versați cari să reprezinte și să impună voința ei. Recunoașterea Mandciuriei de către celelalte națiuni este din această cauză, fără importanță pentru Japonia. Politica japoneză merge pe alte căi. Fericirea nouei împărății stă în mâna Japoniei. Când aceasta va crede nimerit să își retragă regența, depinde de împrejurări cari pot fi privite necesare de politica japoneză. Mai întâi, Mandciuria e amețită de măreția împărăției ei și Japonia își face serviciul, arătând lumii măreția strălucitoare a împărăției create de ea.
Reprezentantul împărăției Mandciuriene la Tokyo, generalul Tinge, exprimă, cu ocazia sărbătoririi încoronării, la 1 Martie 1934, la legație, prin cuvinte elocvente, mulțumirea poporului mandciurian pentru ajutorul desinteresat al Japoniei. O mulțime de miniștri și generali japonezi au asistat în număr mare la această sărbătoare. N'au participat desigur diplomații străini cari nu vor să

Primii cincisprezece ani hotărâtori în longevitatea unui om

Statisticele morţii dovedesc că firul vieţe este adesea curmat de urmările uneia din bolile crezute fără însemnătate, ale copilăriei.

Copiii până la cincisprezece ani sunt cei pe cari-i preocupă cel mai puţin ideia dacă vor trăi sau nu până la nouăzeci de ani şi totuşi, savanţii spun că tocmai ei ar trebui să se gândească mai mult, ei fiind singurii pentru cari o astfel de grijă ar putea da un rezultat bun.

Materialul cu care cei trei autori ai teoriei de mai sus, Colonelul A. G. Mekendrick, Dr. O. W. Kermack şi Dr. P. L. Mc. Kinlay îşi încep demonstraţia este alcătuit din statisticile de care se servesc societăţile de asigurare la stabilirea tabelelor de prime. Ei privesc însă aceste cifre dintr'un punct de vedere cu totul nou.

Din statisticile mortalităţei reiese două elemente cu totul diferite. Unul din acestea se numeşte „probabilitatea vieţei" iar celălalt, „maximum de viaţă".

Probabilitatea vieţei înseamnă numărul de ani pe care ştim că-l are de trăit în medie copilul care se naşte. Să presupunem că anul acesta s'au născut o sută de mii de copii. Câţiva din ei vor trăi până la nouăzeci — o sută de ani. Alţii vor muri la diferite vârste.

Adunând toţi aceşti ani pe cari i-au trăit şi împărţind cifra obţinută la o sută de mii, rezultatul va fi numărul mijlociu de ani pe cari i-au trăit aceşti o sută de mii de indivizi, sau probabilitatea vieţei pentru fiecare din ei în clipa naşterei.

Ca şi cu faimosul „om mijlociu" ideia aceasta are un sens foarte puţin individual. A spune că, copiii născuţi anul acesta vor trăi în medie cincizeci de ani înseamnă a nu stabili nimic cu privire la numărul de ani pe care-l va trăi fiecare individ în parte. Unii vor muri chiar mâine, săptămâna viitoare sau la anul. E ceva asupra căruia nu se poate pronunţa nimeni.

Copilaşii se revoltă adesea împotriva regimului lor alimentar ştiinţificeşte întocmit, dar doctorii spun că sănătatea lor viitoare depinde de calităţile hranei în prima epocă a copilăriei

Ideia „maximei de viaţă" înseamnă însă mult mai mult pentru individ. Inseamnă numărul de ani pe care poate spera să-l trăiască dacă nu va surveni o boală sau un accident care să-l răpună mai de vreme. In biblie, acest maximum de viaţă, reprezintă şaptezeci de ani, şi avem prea puţine motive să credem că această cifră ar mai fi sporit din timpurile bibliei şi până acum. Unii experţi susţin chiar că ar fi suferit mai curând o scădere. Indivizii cari mai înainte mureau în copilărie, au fost salvaţi, ceeace a avut de rezultat o ridicare a mediei matematice indicată de probabilitatea vieţei. Nu s'a putut realiza însă un succes egal în încercarea de sporire a vârstei medii pe care individul ar putea-o atinge dacă ar evita boalele copilăriei şi ale tinereţei. Bătrâneţea se iveşte tot atât de repede ca şi mai înainte şi are acelaş desnodământ neîntârziat — moartea.

Colonelul McKendrick împreună cu ceilalţi doi experţi scoţieni, încearcă însă acum, să combată această teorie pesimistă. Ei sunt de părere că maxima de viaţă a sporit în aceeaş măsură ca şi viaţa prezisă acelui individ imaginar care este copilul mijlociu.

Teoriile matematice de care se servesc experţii scoţieni pentru demonstrarea acestor concluzii sunt tot atât de complicate ca şi acele ale lui Einstein pe care nu le pot înţelege decât vreo doisprezece oameni în întreaga lume. Enunţările în care rezultă însă aceste teorii sunt cu mult mai simple. Ni se spune astfel că indivizii născuţi în 1845 trăiesc ceva mai mult decât cei cari s'au născut în perioada precedentă şi cu cât e mai modernă data naşterei, cu atât vor trăi mai mult. După cei trei experţi, un factor hotăritor în longevitatea individului îl constituesc evenimentele ce survin la cinci, zece şi cincisprezece ani. Dacă aceste evenimente sunt favorabile, e probabil că individul va apuca o vârstă înaintată. In caz contrar, se pune probabilitatea unei morţi premature.

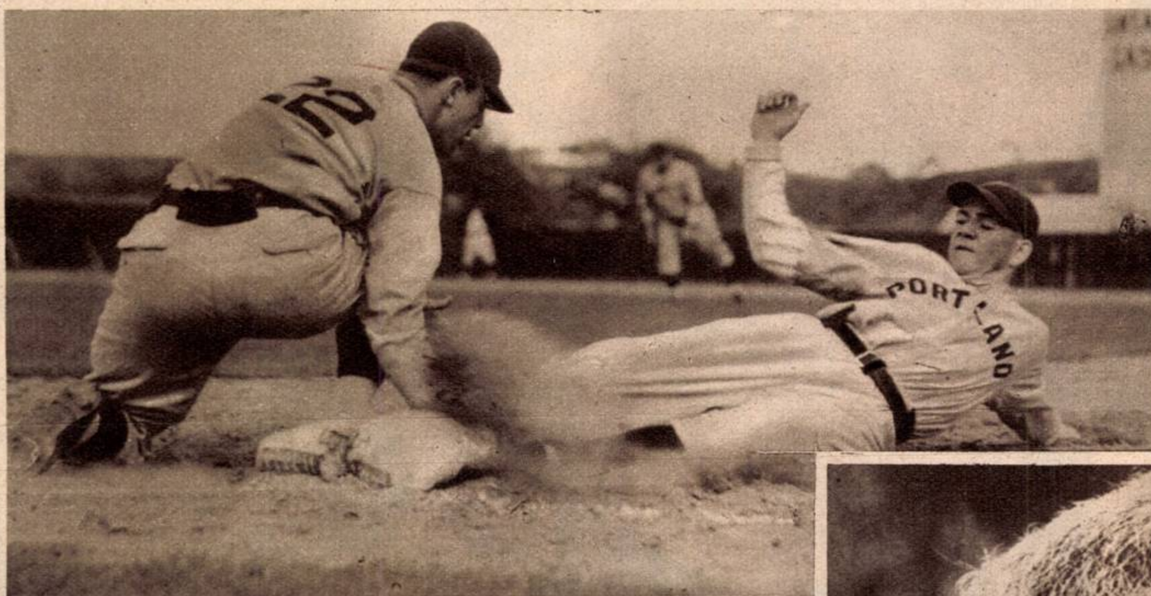
Interesându-se în special de latura statistică şi matematică a acestei chestiuni, experţii nu au pretenţia să determine ce anume ar trebui să facă copilul pentru a-şi asigura o viaţă lungă, dar există în demonstraţiile lor indicii din care se pot deduce anumite reguli.

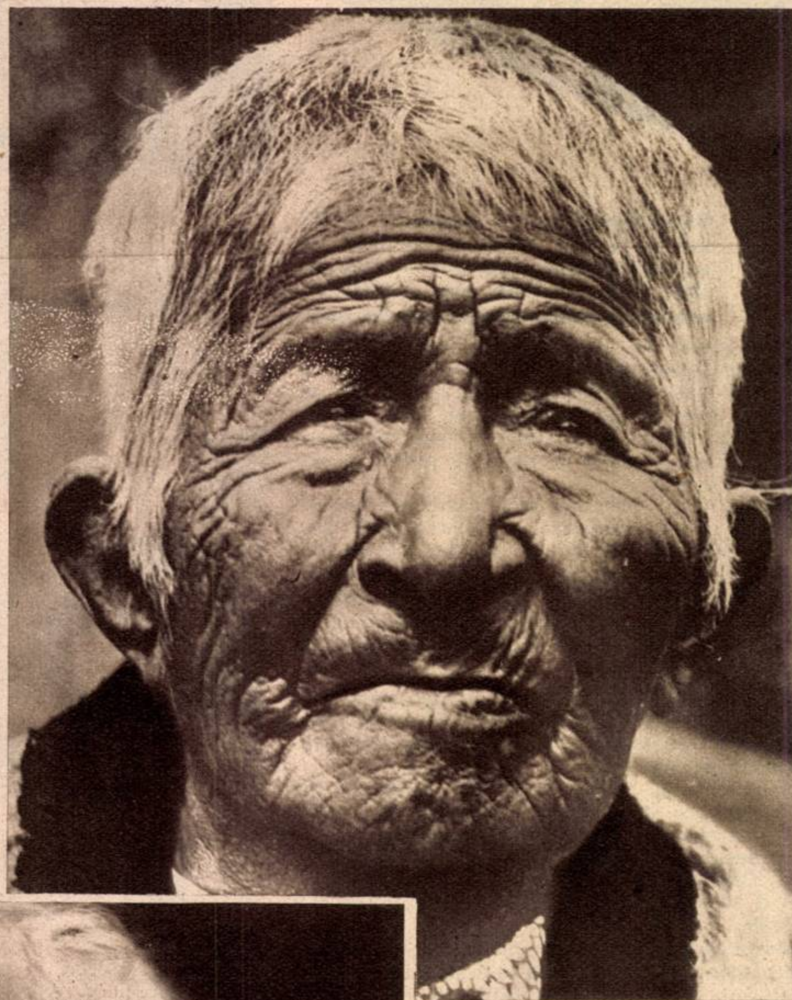
Una din relele copilăriei cu consecinţe în viaţa adultului sunt aşa numitele „dureri ale creşterei". Pe vremuri, acestea erau privite aproape ca o necesitate pentru copii, ni-

Aceşti viitori luptători africani duc o viaţă de exerciţii în aer liber.

care înainte erau considerate naturale și inofensive, sunt acelea pe care ultimele descoperiri ale științei le desemnează ca determinante ale unei morți premature.
Un alt factor extrem de important în primii zece sau cincisprezece ani este hrana. Inainte lumea credea că cu o cantitate de hrană care să menție un copil sau un adult în viață se satisfăcea în mod definitiv necesitatea. Acum oamenii de știință știu că ideia aceasta e foarte departe de adevăr. In afară de un anumit număr de calorii dătătoare de energie, hrana de toate zilele trebue să mai conțină anumite vita-

meni nu se sinchisia de ele în afară de micuțul care le suferia și datorită acestei stupide neglijențe, milioane de copii erau condamnați unui chin continuu, ce rezulta prea adesea într'o moarte prematură.
Numeroase și variate sunt bolile care pot determina o stare similară cu aceea a „durerilor creșterii" pe care copilul le simte în mușchi și în încheeturi, dar principalul rău de acest gen, îl constitue reumatismul cauzat de germeni. Copiii sunt mai expuși la acest reumatism decât adulții. Deobiceiu micuțul se însănătoșește, durerile încetează și părinții își închipuiesc că răul a trecut. Lucrurile stau însă cu totul altfel. Acest gen de reumatism este una din principalele cauze ale boalelor ce afectează inima și care se prenumără printre principalele cauze ale morței, chiar dela începuturile vieței adulte. Putem spune astfel că „durerile creșterei" au făcut un număr cu mult mai mare de victime, decât oricare din răsboaiele de până acum.
Deci, ceeace putem face pentru un copil spre a-i asigura șansele unei vieți îndelungate, este să consultăm un doctor imediat ce simte vreo durere misterioasă, vreo febră sau alte simptome de boală deoarece s'ar putea să aibe un primejdios reumatism infecțios care-i aduce moartea sau în orice caz, îi scurtează viața.
S'au făcut intense cercetări asupra acestei boale și s'au făcut multe eforturi pentru a o preveni sau, cel puțin, spre a o împiedeca să aibe repercusiuni serioase asupra inimei. Nu se poate spune încă pentru ce inima e atât de grav afectată de această boală. Unii experți sunt de părere că înșiși germenii reumatismului atacă inima și-i slăbesc mușchii sau arterele care alimentează acești mușchi cu sânge proaspăt.
Alții cred că toxinele pe care germenii reumatismului le varsă în sânge, afectează mușchii inimei, sau arterele sale reducându-le capacitatea și elasticitatea. Nimeni nu se poate pronunța însă cu preciziune asupra acestei chestiuni. Cert rămâne însă faptul că infecțiunile reumatice vatămă inima — ceeace e foarte explicabil, căci dacă reumatismul atacă în genere mușchii, e natural ca cel mai important dintre mușchii organismului și anume, mușchiul inimei să fie atins de acest rău.
O altă boală a copilăriei care lasă urme pernicioase pentru viața de mai târziu, este scarlatina. Toată lumea știe că formele mai grele ale acestei boli ,atacă în mod ireparabil ochii sau urechile așa că bolnavul rămâne pentru totdeauna surd sau orb. Dar ceeace e mai important din punctul de vedere al longevității, scarlatina pare să atace și sistemul nervos care controlează multe din funcțiunile organismului — chiar bătăile inimei și contractările arterelor. Deci scarlatina trebue înscrisă în rândul incidentelor ce pot surveni în cursul primilor cincisprezece ani ai vieței răpind unui individ dreptul la cei șaptezeci de ani, pe care-i are prin naștere.
Paralizia infantilă pe care am cunoscut-o și noi, lasă urme nefaste în sistemul nervos și în celelalte sisteme. Angina difterică e și ea o boală primejdioasă prin faptul că atacurile sale par să vateme întregul organism, probabil datorită marilor cantități de puternice toxine pe care germenii îi produc și-i varsă în sânge. Chiar oreilloanele considerate cu totul neprimejdioase pot aduce o vătămare serioasă și permanentă glandelor.
Lumea credea înainte că fiecare copil trebue să treacă prin aceste boale așa că mergea chiar cu ideia până la a-i expune spre a le prinde cât mai repede și a trece odată pentru totdeauna criza. Nimic mai primejdios și mai nesăbuit. Tocmai aceste boale copilărești

Senora Rosa de la Martina, din Santa Ana, California, avea 128 de ani când s'a luat această fotografie. E de presupus că această bătrână a avut o copilărie lipsită de boale

Băieții de cincisprezece ani se interesează mai mult de base-ball decât de eventualitatea de a trăi până la adânci bătrâneți, și totuși, ei sunt aceia cari s'ar putea ocupa de această chestiune cu oarecare folos

mine, săruri minerale și alte materii nutritive. Dacă aceste așa numite „accesorii" nu sunt date individului în mod regulat și în cantități suficiente, sănătatea sa e serios afectată.
Unele materii nutritive sunt necesare funcționării glandelor — cum e iodina ce se extrage din ierburile marine și care e indispensabilă glandei tiroide. O lipsă completă de iodină poate determina o boală gravă a acestei glande. In afară de această substanță, organismul mai are nevoie de multe alte diferite elemente minerale printre cari și fierul, care contribue la producerea sângelui.
O substanță minerală extrem de importantă este calciul, deoarece intră în compoziția oaselor.
Intâmplarea a făcut ca marele fiziolog rus Metchnikoff să devie celebru arătând că bulgarii sunt un popor în care longevitatea e ceva aproape general și că acești bulgari obicinuiesc să consume

mari cantități de iaurt — aliment ce conține o anumită specie de bacterii. Urmând ideia lui Metchnikoff, medicii au început atunci că prescrie aceste bacterii pentru diferite boli ale organismului și în special pentru afecțiunile pe care le aduce în genere bătrânețea. Astăzi însă, în lumina constatărilor ce s'au făcut asupra importanței calciului în regimul alimentar al individului, pare probabil că îndelunga viață a bulgarilor nu se datorește câtuși de puțin bacteriilor ci pur și simplu faptului că iaurtul care e hrana lor principală conține mari cantități de compuși ai calciului.

Nu e mult de când distinsul antropolog D-rul Ales. Hrdlicka a declarat că fiecare dintre organele esențiale ale trupului pare să aibe termenul său de viață.

Dacă o persoană moare înainte de vreme, aceasta se datorește deobiceiu faptului că unul dintre organe s'a defectat. Putem presupune că fiecare individ se naște cu un complement de organe, destinate să trăiască o anumită perioadă; structura se aseamănă întrucâtva cu aceea a automobilului în care, după planul fabricantului motorul, șasiul, sistemul electric și celelalte părți sunt menite să dureze cam aceeaș bucată de vreme.

Partea proastă este însă că poate surveni ceva care să vateme o parte din mașinăria organismului, în așa fel încât regiunea afectată să se uzeze înaintea celorlalte. Un atac de reumatism în copilărie, spre exemplu, poate lăsa inima slăbită, așa că acest organ se distruge cu douăzecitreizeci de ani mai de vreme.

Dacă individul are norocul unei copilării perfect sănătoase și dacă nu survine nici un accident grav după aceea, organele rămân toate în bună stare și capabile de o viață lungă, așa cum le-a hărăzit natura.

Arhimandritul Justin Șerbănescu cavaler al ordinului Mihai Viteazu. (Foto Dragomirescu)

ȚARA PE MÂNA HOȚILOR

60.000 de pungași profesioniști au pătruns în corpul funcționăresc, furând treizeci de miliarde ! — ne spune șeful statisticei judiciare.

Intr'o zi m'am pomenit cu un fel de inspector dela nu știu ce fel de „serviciu", care cerea să verifice condicuțele „servitorilor". Conduceam pe atunci o instituție particulară, care întrebuința numai lucrători calificați.

„Inspectorul" îmi ceru să-i dau 500 de lei, „ca să fie bine".

I-am făcut o aspră observație pentru purtarea lui nedemnă și aproape l-am dat afară.

Totuș „inspectorul nu s'a descurajat și întâlnind afară în curte vreo doi lucrători, i-a întrebat de condicuță.

— In fabrica noastră nu este nici un „servitor" — răspunseră aceștia — „suntem toți lucrători specialiști, având cărtulille dela corporație în regulă, cu toate dările plătite la zi".

— Cum te numești? — îl mai întrebă inspectorul pe un lucrător și apoi pe celălalt.

— „Cutare" și „cutare".

Și m'am pomenit dat în judecată în calitate de contravenient la legea servitorilor.

La termen, am fost obligat să mă prezint la judecătorie, la ora 9 dimineața, împreună cu cei doi lucrători dați în judecată și ei. Aveam registrele în regulă — astfel că mi-a fost foarte lesne să mă desvinovățesc.

Pe la ora 1, d. p., când mi-a venit rândul, am putut avea satisfacția să fiu... „achitat" !

Intr'un birou public

A doua zi, după proces, m'am pomenit din nou cu „inspectorul" în chestie.

Iar îmi cerea 500 de lei.

— Bine, nu ți-e rușine ?! — l-am apostrofat cu indignare. — „După ce eri am pierdut o jumătate de zi la judecătorie din pricina d-tale, acum îndrăznești să mai vii p'aici!"

— „De astă dată nu vă mai dau în judecată !" — mă asigură cu o candoare umilă.

In urmă am aflat că acest funcționar este proprietarul unui imobil cu trei etagii, mansardă și subsol, aproape de strada Romană.

ȘPERȚUL

Intâmplarea povestită mai sus, pare a fi caracteristică pentru o stare tristă de lucruri, care ruinează comerțul și industria.

Mai deunăzi, atitudinea îndrăzneață a unor șperțari a provocat chiar un fel de mișcare populară în Calea Rahovei. Mii de oameni au eșit în stradă și au luat la goană pe câțiva funcționari ai primăriei sectorului III de Albastru, constituiți în bandă de șperțari. Aceștia din urmă au făcut uz chiar de revolvere; dar în cele din urmă au trebuit să se retragă de pe câmpul de luptă, sub presiunea curajului civic — îndreptat pentru prima oară în România, împotriva șperțului — de către bravii cetățeni din mahalaua depărtată bucureșteană, de dincolo de șina drumului de fier.

Șperțuri, bacșișuri, plocoane, comisioane, „onorarii" și *palaelibus* a plătit cu vârf și îndesat poporul răbdător de prin meleagurile noastre unde dacă nu știi să „stărui", să „miști din urechi" sau să „ungi osia" toate afacerile tale se încurcă rău și poți să fii chiar înjunghiat pe stradă de vreun jandarm, cum i s'a întâmplat bietului cetățean din calea Moșilor.

IN VREMEA VECHE

„Funcționarismul" — adică sistemul bazat pe un mare număr de funcționari — va pierde toate guvernele moderne" — spunea Fr. Bastiat.

De altfel, este vorba despre un vechi flagel social, care bântue nu numai la noi ci și în multe alte țări. Flagelul acesta a contribuit și la pierderea imperiului comun.

E interesant de remarcat că Roma n'a cunoscut acest flagel înainte de imperiu. Mai întâi de toate nu erau funcții publice, care să nu corespundă la oarecare necesitate publică.

In al doilea rând, putea să fie cineva de șapte ori consul sau tribun; dar la expirarea fiecărui mandat, reintra în clasa simplilor cetățeni, așteptând ca un nou suflu al favoarei populare să-l readucă la locul râvnit. Era prin urmare, pentru funcționarism, corectivul *elecțiunii*. Mai era și acela al *responsabilității* funcționarismului public.

TRAGEDIA FUNCȚIONARILOR

Totuș n'am voi ca acest articol să fie interpretat ca o filipică împotriva funcționarilor muncitori, cinstiți și capabili, pe cari se bazează toată organizația noastră de stat.

Marea majoritate a funcționarilor sunt adevărați martiri, cari muncesc din răsputeri. Eroi umili, neștiuți de nimeni, ei se sacrifică zilnic, lucrând de multe ori prin localuri neigienice, ruinându-și sănătatea și neputându-și întreține familia, cu toate sforțările ce fac.

Dacă însă slujbașii merituoși nu pot fi plătiți mai bine, dacă statul e în suferință, aceasta este din pricina minorității funcționarilor hoți, cari ar trebui îndepărtați spre binele tuturor.

Ne-a făcut impresionante destăinuiri în această privință, d. E. C. Decuseară, directorul statisticei judiciare, care a avut curajul să ne autorize de-a publica cifrele elocvente, ce ne-a pus la dispoziție.

IN CINCI ANI S'AU FURAT PATRU MILIARDE !

Dintr'o anchetă făcută de *Serviciul statisticei judiciare*, cu privire la funcționarii publici, acuzați pentru delapidare dela 1924-1928, rezultă că s'au defraudat în acest interval de cinci ani, cel puțin patru miliarde lei.

La acest rezultat ajungem, luând în considerație numai cazurile ce-au fost aduse în fața justiției, în afară de cele care sunt în cercetare administrativă și de cele încă nedescoperite.

Tot din această anchetă, rezultă că cel mai mare procent de fraude sunt la ministerul de finanțe.

Iată procentualitatea de fraude, repartizată după instituțiuni:

Ministerul de finanțe, inclusiv R. M. S. și direcția vămilor	32%
Ministerul comunicațiilor, incl C.F.R.; P.T.T.; Casa muncii	20%
Ministeul de interne, incl. comunele și județele	18%
Ministerul apărării naționale	12%
La celealte instituții	18%

Prin urmare, la acele autorități, unde mânuirea banilor public este mai mare, s'au comis și cele mai mari fraude.

60.000 DE INFRACTORI

După cifrele pe care ni le dă d. E. C. Decusară, directorul statisticei judiciare, numărul slujbașilor publici numai la stat se cifrează pe anul 1933, la 320.337, funcționari, iar la județe și comune încă 110.000, *deci în total 420.337 de funcționari.*

Dintre aceștia, după deducțiile făcute, 15—20 la sută sunt elemente vicioase sau imorale, ceeace-ar da un minimum de *60.000 funcționari, cari sunt incompatibili de a ocupa o funcție publică.*

PROFESIONIȘTII

Din pricină că funcționarii n'au în țară la noi, *caziere judiciare* — cum se obicinuește în toate țările civilizate din Europa — din această pricină un funcționar public, *condamnat definitiv*, poate eventual să ocupe o nouă funcție, imediat ce și-a ispășit pedeapsa. Autoritatea administrativă nu are niciodată posibilitatea să controleze trecutul unui funcționar. Și nu arare ori, un funcționar public, condamnat pentru fals în acte publice, sau delapidare, după ce și-a executat pedeapsa, își găsește imediat o nouă slujbă pentru a începe dela capăt seria incorectitudinilor.

Se cunoaște cazul unui funcționar superior dela ministerele noastre — ne atrage atenția d. Decusară — funcționar care a fost for-

ţat să-şi dea demisia, fiindcă în urma unui denunţ, se constatase că ispăşise o pedeapsă de trei ani recluziune.

Un altul, care a fost condamnat *de opt ori* pentru furt, abuzuri, excrocherii, etc. a reuşit să fie numit şi avansat până la şef de birou la ministerul de justiţie!

Din multe exemple citate de informatorul nostru preţios, mai cităm cazul unui colonel de intendenţă, condamnat să plătească statului despăgubiri de *patru milioane*.

Cum colonelul a mai rămas în slujbă, dar nu are avere, urmează să i se reţie din salar, până la acoperirea sumei, cu care a păgubit statul.

D. E. C. Decusară a făcut socoteală că iscusitul colonel se va achita de datoria lui către stat în interval de 150 ani!

S'ar putea cita şi alte asemenea ciudate cazuri.

Pe când funcţionarii cinstiţi sunt oropsiţi şi muncesc pe un salar de foame, pe de altă parte cei ce fac „numărul 5", adevăraţi profesionişti, încercaţi recidivişti introduşi în instituţiile publice — constituiţi uneori chiar în bande de complici — jefuesc averea statului şi comunelor, paralizând mişcarea industriei şi comerţului.

Slujbaşii hoţi au ajuns o adevărată plagă pentru ţara românească, impunându-se imperios o asanare a corpului funcţionăresc.

CARE E LEACUL?

La întrebarea noastră de mai sus, interlocutorul nostru ne-a arătat că are câteva propuneri de îndreptare.

In primul rând ar trebui introdusă instituţia *cazierului judiciar*. *La locul de naştere al unui individ*, indiferent de locul unde domiciliază, se vor localiza toate condamnările ce a suferit. Iar dacă nu i se cunoaşte locul de naştere, sau este străin, condamnările suferite se vor localiza la *cazierul central din ministerul de justiţie*.

Toţi funcţionarii vor trebui să aibă fişe dactiloscopice. De altfel sunt ţări, în special în America de sud, unde toţi cetăţenii posedă asemenea fişe. Măsura e salutară şi fereşte pe oamenii cinstiţi, împotriva celor necinstiţi.

Albinele de la serviciul „statisticei demografice" şi direcţiunea generală a recensământului

D. E. C. Decusară mai cere şi o verificare a aptitudinilor profesionale. Selecţiunea la avansare şi la conducerea superioară să se facă prin *concurs*, între toţi cei deopotrivă de îndreptăţiţi.

Din pricina modului, cum se fac azi avansările, *serviciile publice funcţionează greoi, rutinar şi dau un randement atât de slab!* — observă directorul statisticei judiciare. Azi trage în cumpănă recomandaţia, protecţia sau în cel mai bun caz, vechimea funcţionarului iar nu destoinicia lui.

Şi astfel vedem uneori în fruntea serviciilor, sau direcţiunilor, unii funcţionari superiori, cari nu corespund cu nimic misiunii lor. Ei — chiar dacă ar fi cinstiţi — imprimă serviciului un empirism bazat pe rutină, fiind incapabili de a inova de a se adapta necesităţilor mereu schimbătoare ale serviciului.

In convorbirea avută cu d. E. C. Decusară, d-sa a vut curajul să pue chestia la punct, cu toată francheţa cerând înlăturarea acelora cari compromit reputaţia administraţiilor noastre publice, funcţionari din a căror pricină Statul a fost pus în imposibilitate de a plăti sumele arierate.

Ceeace au furat, în ultimul timp aceşti necinstiţi şi incapabili, însumează cifra de 30 de miliarde, sume arierate, care au pus în pană carul nostru financiar, impunând martiragiul funcţionarilor cinstiţi, pentru care simpatia noastră este întreagă.

CÂT E PARTEA FIECĂRUIA?

Dar să nu terminăm acest articol, înainte de a face o mică socoteală, la care suntem tentaţi în urma divulgărilor d-lui E. C. Decusară. D-sa ne dă cifra de 30 de miliarde, ca fiind defraudată de aproximativ 60.000 de bandiţi, cari au pătruns în corpul funcţionăresc.

Impărţind prima cifră prin ultima, rezultă că s'a ales, în termen mediu, fiecare în parte, cu câte o jumătate de milion de lei!

Bineînţeles, că unii s'au pricopsit cu mai puţin, fiind mai mult un fel de găinari sau complici mai puţin inteligenţi. In schimb „maeştrii" au palate şi au devenit multimilionari, împroşcându-ne acum cu noroiul automobilelor lor.

Mai e de observat, că statistica întocmită de d. E. C. Decusară n'a avut la dispoziţie datele noi, pe care le furnizează afacerea Skoda, precum şi alte evenimente recente, de această categorie.

ALEX. F. MIHAIL

Omul si opera

Englebert Dollfuss

DOCTORUL Englebert Dollfuss se trage dintr'o veche familie alsaciană care s'a stabilit în Austria pe la începutul secolului XVI.

Părinţi cancelarului sunt nişte simpli cultivatori. Născut în 1892, Englebert Dollfuss a urmat cursurile şcolii locale; apoi preotul satului remarcând vivacitatea lui de spirit, îl introduse într'un colegiu eclesiastic. La un moment dat se credea că se va face preot, dar el nu se vedea înzestrat cu o atare vocaţie.

Din pricina staturii şi a înfăţişării lui firave, fusese reformat. Când izbucni războiul, el se angajă voluntar, combătu timp de patruzeci de luni pe frontul italian şi termină campania cu gradul de locotenent de vânători ai împăratului.

Plecă apoi la Berlin, unde urmă cursuri de economie politică. Spre a se întreţine fu nevoit să ocupe diferite funcţii modeste în întreprinderi particulare.

Reîntors în Austria, se consacră cu totul reorganizării sindicatelor agricole. Ideile lui clare, hotărîrea lui, inteligenţa lui, îl făcură să străbată cariera administrativă cu o repeziciune fulgerătoare. In trei sau patru ani el ajunse, rând pe rând, preşedinte al Camerei Agricole, preşedinte ale Comisiunei de Căi ferate, ministru al Agriculturii. Preşedintele Miklas îl numi cancelar atunci când monseniorul Seipel, bolnav, se retrase din viaţa politică.

Şef al partidului creştin-social, prins între atacurile social-democraţilor şi ale naziştilor, cancelarul Dollfuss a înţeles că grija primordială a Austriei era păstrarea independenţei sale. Naziştii, partizani ai Anschluss-ului, nu i-au putut ierta această atitudine.

Ducea în spinare, singur aproape, toată greutatea puterii, fiind nu numai cancelar al Austriei, ci şi ministru de Interne, de Agricultură, Externe şi Apărare Naţională. Poporul său nu se putea dumeri cum acest omuleţ, simpatic şi mereu vesel, juca un rol atât de important, de mare vedetă, în tragedia politică a Europei centrale! Secretul?... El ştiuse să înlocuiască prestanţa decorativă care-i lipsea, prin îndrăzneala, energia şi agilitatea cu care ştia să iasă din orice încurcătură.

O singură dată a dat greş. Dar nu din vina sa: natura răutăcioasă — şi d. Mussolini — erau pricina. Căci aceasta s'a petrecut în cursul călătoriei pe care o întreprinse în Italia, în vara anului 1933. Ducele îl invitase pe bordul yahtului său care pornise în mijlocul Adriaticei. Aveau de desbătut probleme grave,.

— In felul acesta, vom fi mai liniştiţi, spusese d. Mussolini.

In timp ce vasul înainta, Dollfuss expunea, cu o viguroasă elocinţă, greutăţile interne şi externe ale Austriei. Dar, încetul cu încetul, discursul său deveni neliniştitor, şovăitor, greoiu... Broboane de sudoare se prelingeau pe fruntea lui turburată...

— Oh! Oh! făcu el deodată, întrerupându-şi firul vorbei... Iertaţi-mă... Răul de mare...

Apoi a lăsat la naiba protocolul şi se repezi vertiginos la un colţ mai discret al vasului.

— Guvernez o ţară care nu mai are marină! Iată pentru ce nu sunt obicinuit! spuse cancelarul cu un zâmbet timid.

Până în clipa fatală, scăpase de încă două atentate. Şi cu prilejul fiecărei ceremonii oficiale, şefii poliţiei tremurau din toate mădularele. De curând, cu prilejul unui dejun unde erau invitaţi nenumăraţi ziarişti străini, cineva veni să anunţe pe persoana care şedea la masă, alături de cancelar, că sala banchetului fusese minată. Informaţia era falsă; dar ar fi putut să fie adevărată. Cancelarul Dollfuss care auzise ştirea, se mulţumi să zâmbească. Omul acela mic şi firav nu se temea de moarte. Iar în clipa când şi-a dat sufletul, a mai găsit puterea de a cere să nu se mai verse sânge din pricina lui. Această nobleţă sufletească a mişcat pe toţi acei pe care-i cucerise cu simplicitatea lui fără pereche.

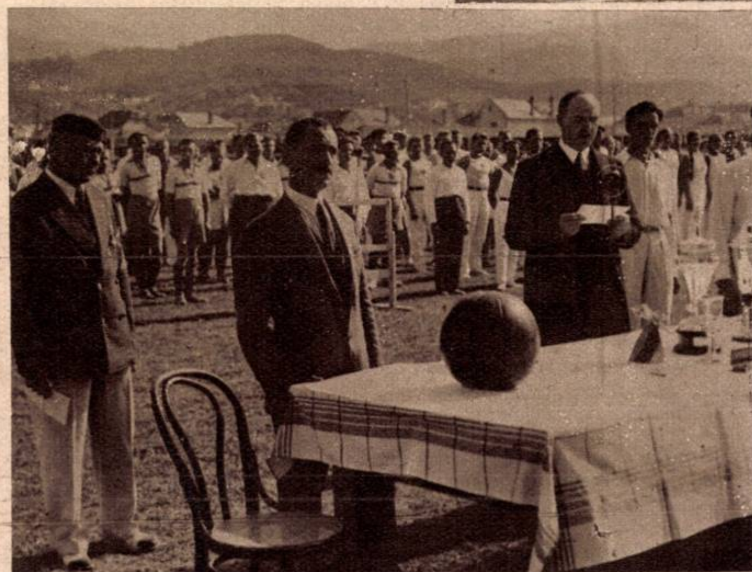
GEORGES TEDDY

Campionatele naţionale de atletism dela Braşov

Campionatele naţionale de atletism s'au desfăşurat săptămâna trecută la Braşov înregistrând un succes foarte frumos. Marea manifstaţie sportivă a câştigat mult în amploare prin prezenţa Regelui care a dat astfel cel mai hotăritor imbold meritoşilor noştri atleţi. Fotografiile pe care le publicăm în aceste două pagini reprezintă câteva aspecte minunat prinse din currsul marei reuniuni atletice.

Vedem astfel pe Regele Carol al II-lea în tribună primind defilarea atleţilor; salutul adresat de atleţi primului sportiv al ţării; defilarea skiorilor; cursele de obstacole; săritura cu prăjina; sosirea în cursa de 100 m. plat şi Ludovic Gall câştigătorul marathonului. Ne încântă faptul că reuniunea atlteică de la Braşov s'a bucurat de un succes atât de frumos. S'ar putea ca atletismului românesc, atât de năpăstuit până acum, să i se deschidă un drum nou şi înfloritor spre adevărata bi ruinţă.

(Foto Berman)

Începe toaleta

CHEMISE CREATION ARDANSE-PARIS • PHOTO ROCKWELL-PARIS

Cât de răcoros, cât de tonic este efectul încântătorului parfum al Apei de Colonia „Chat Noir" cu care se vaporizează! O întrebuințează pentru un motiv hotărâtor: știe că „El" va fi amețit de acest parfum ca de mângâerea unei bucle pe chipul lui, sau de viziunea încântătoare a umerilor ei albi.

Chat Noir *création* lady

REALITATEA ilustrată

ANUL VIII No. 394
12 AUGUST 1934

LEI 10. —

BEŢIA VALURILOR RĂCORITOARE

(citiţi în corpul revistei articolele închinate vilegiaturei)

După moartea lui Hindenburg

Funeraliile fostului preşedinte al Reichului s'au desfăşurat cu o deosebită solemnitate.
La Domul din Berlin (stânga) s'a oficiat o mare slujbă religioasă pentru fostul mareşal.
In semn de doliu, imediat după moartea mareşalului Hindenburg drapelul palatului imperial din Berlin a fost coborit la jumătate.
Monumentul naţional de la Tannenberg într'unul din cele patru turnuri a fost aşezat sicriul cu trupul neînsufleţit al lui Hindenburg.

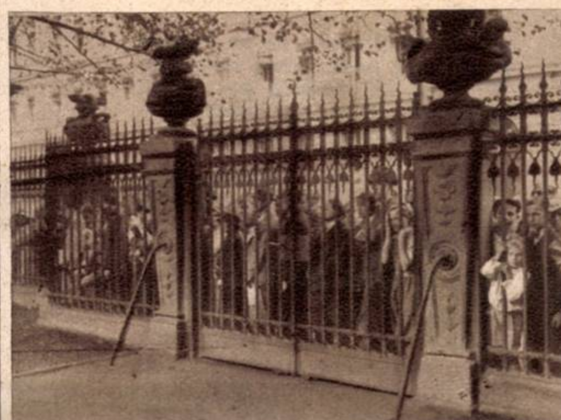

REALITATEA ILUSTRATĂ
Director: NIC. CONSTANTIN
Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei

PREŢUL ABONAMENTULUI:
PE UN AN . . . . . 400 LEI
PE ŞASE LUNI . . . . . 200 „
PE TREI LUNI . . . . . 100 „
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
Bucureşti Str. CONST. MILLE 5-7-9
TELEFON 3-84-30
Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adeverul" S. A.

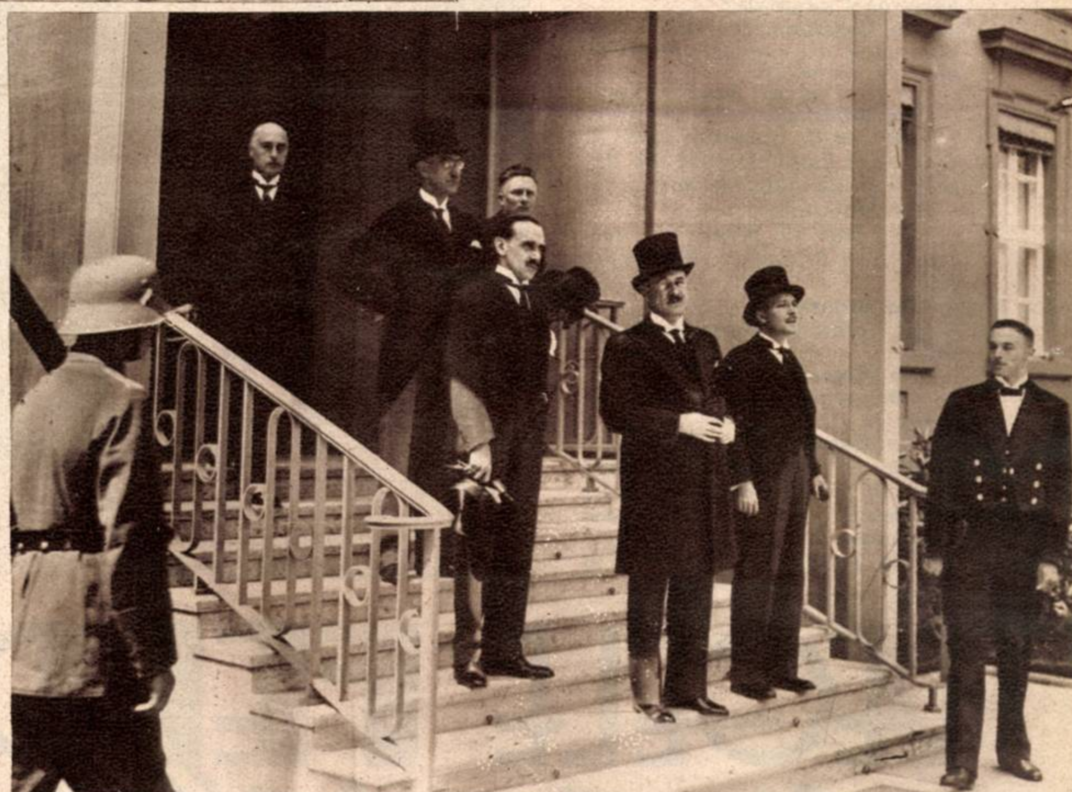

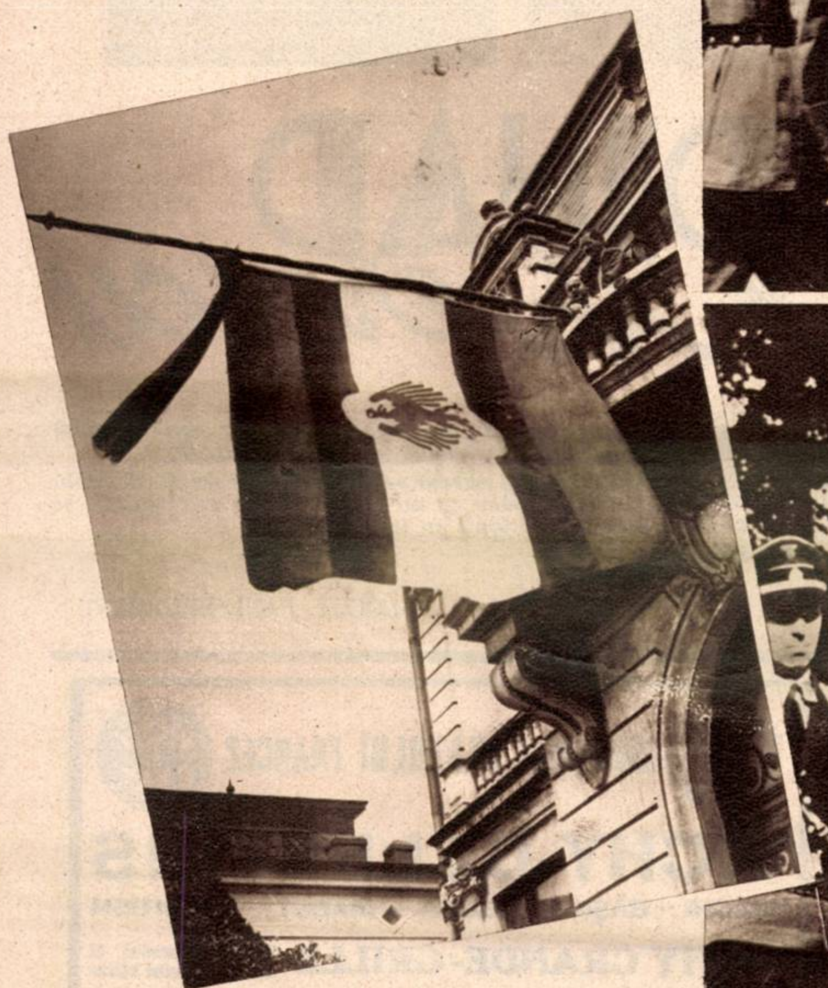
La porţile castelului din Neudeck s'au adunat imediat după vestea morţii lui Hindenburg, toţi locuitorii din localitate. Ii vedem în fotografia noastră înghesuindu-se la gard aşteptând să li se permită intrarea pentru a aduce ultimul salut eroului de la Tannenberg.

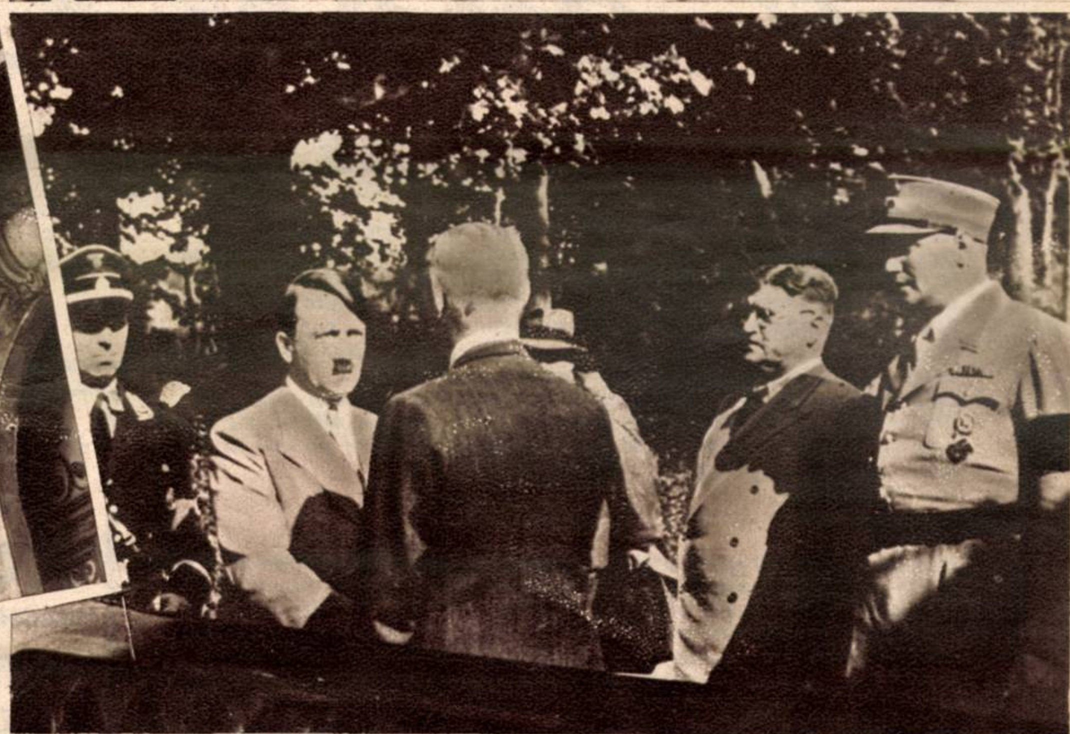
Imediat după moartea lui Hindenburg întreg corpul diplomatic s'a prezentat la cancelariatul Reichului pentru a condolea.
In fotografiat noastră vedem un grup de membri ai corpului diplomatic. In mijloc ministrul Franţei d. François Poncet.

Locuitorii din Neudeck care au luat parte din tot sufletul la suferinţa mareşalului Hindenburg, ascultă cu feţele întristate vestea morţii stăpânului lor (sus stânga).

Legaţiunea germană din Capitală a arborat doliul naţional după moartea lui Hindenburg (jos stânga).
Hitler părăsind castelul Neudeck după ultima întrevedere pe care a avut-o cu Hindenburg. (jos dreapta).

DRUMUL nou, ce se lucruse mai toată iarna dela Bâlca la Verdea pe front, prin Curmătura, te plimba printre două priveliști minunate; o vale prăpăstioasă în stânga și munții acoperiți de verdeață abundentă vara și de zăpadă greaoie iarna în dreapta. Regele Ferdinand trecea la pas spre front în Mai 1917 rămânând uneori cu privirile pierdute la frumusețile țărei căreia îi sacrificase Patria, Neamul și Familia. Era o mângâiere pentru sufletul lui sbuciumat. Merse, fără să se anunțe, printre șirurile de văgăuni și adăposturi ale diferitelor comandamente și unități, sui drumul spre Verdea, oprind la o încrucișere de șosele, unde veni respectos să-l salute generalul Averescu, Comandantul Armatei a II-a, ce-și întindea frontul pe crestele munților.
Ferdinand I îl primi cu zâmbetul omului fin, cunoscător, îi strânse mâna cu dragostea unui vechiu camarad de lupte grele și de frânturi de sbucium, și-i arătă creasta Dealului dinspre Mărăști.

— Nu este nevoie Generale să-ți mai arăt rezistența naturală a inamicului dumitale?
— Da Majestate. O cunosc mai bine decât aşi cunoaște bordeiul meu de comandă.
— Și te-ai gândit bine ce faci?
— Da Majestate.
— Eu nu-ți sugerez, nici o ideie. Ale dumitale sunt ale dumitale și ale mele, ale mele.
— Da, Majestate.
— Dar sunt de părere că... trebuiește să le mai... controlezi? Nu?
— Da Majestate.
— Și... crezi în planurile dumitale?
— Da Majestate.
— Dar statul Major al dumitale crede și el?
— Da Majestate.
— Dar în definitiv dumneata crezi în reușita acestui îndrăzneț, ba chiar prea îndrăsneț plan de-a ataca armata germană tocmai în punctul cel mai tare al ei?

Regele Ferdinand fotografiat cu prilejul unei parăzi militare în timpul glorioasei sale domnii.

■

Mareșalul Averescu

REGELE FERDINAD și generalul Averescu

Generalul zâmbi și el de data aceasta ca un cunoscător.
Privi puțin pe subt cozorocul chipiului și mormăi cu râsul în guşe cam tărăgănat.
— Daaa! Majestate.
In dimineața zilei de 11 Iulie 1917, batalioanele de vecinică nemurire a Regimentului 2 de Vânători „Regina Elisaveta" se strecurau în zori printre rupturile făcute de artilerie în rețelele de sârmă nemțești și-i luau pe bavarezi din culcușul lor în halate și papuci, așa cum nu gândeau ei vreodată că nenorociții de „romànsky" le vor da un „guten morgen", acolo pe dealul Mărăștilor, întărit mai abitir decât linia de faimoasă memorie Hindenburg.
După câteva zile corpul de armată german era pus pe o fugă susținută care nu s'ar fi terminat, dacă frații ruși nu se săturau de bătălie și nu-și luau tălpășița să plece acasă, lăsându-ne pe noi cu beleaua nemțească pe cap.

*

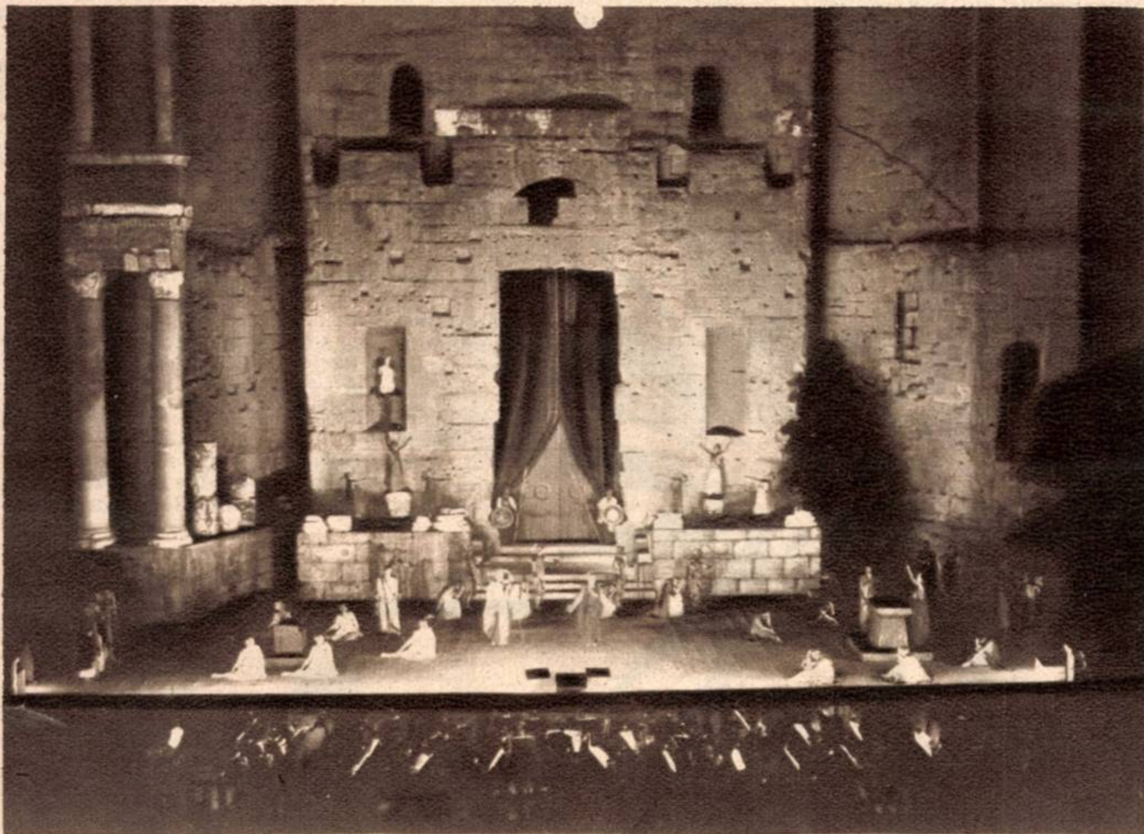
Regele Ferdinand urca același drum de la Bâlca, pierzându-și privirile pe aceleași priveliști minunate ce oferă munții Vrancei și pe chipul lui Dumnezeesc se citea mândria de-a fi în fruntea unui popor cu calități superioare. Automobilul de astă dată, trebui să facă loc în mai multe rânduri câtorva coloane cu pradă de războí, luată proaspătă, și câtorva pâlcuri de prizonieri bavarezi. Nimeni nu știa că cel care trece este Regele României Mari. Coborâ pe un platou dincolo de ruinele satului Mărăști, unde erau adunate Drapelele victorioase ale regimentelor biruitoare. Generalul Averescu prezintă Suveranului steagurile și eroii care primiră răsplata binecuvântată a jertfei de sine, împreună cu o caldă îmbrățișare Regală.
La plecare Regele Ferdinand chemă pe Generalul Averescu îi zâmbi ca un om nou îi strânse mâna ca un vechi prieten și sfătuitor, se aplecă la urechea lui, și îi șopti cu inima râzândă.
— DA Mareșale!

LOCOT. PAUL EPUREANU

In teatrul zidit de trimisii lui Iuliu Cesar

In seara de 28 Iulie a. c. a avut loc la Teatrul Antic din Orange o reprezentaţie dată de artiştii Comediei Franceze cu tragedia lui Sofocle „Oedip rege".

Miile de spectatori veniţi din toate colţurile Franţei, precum şi din străinătate, au ocupat locurile in amfiteatrul treptelor de piatră. Reflectoarele îşi indreaptă razele spre scenă al cărei acoperiş este bolta cerească. O draperie roşie în mijlocul coloanelor căzute în ruină evocă palatul regelui Oedip.

Celebra orchestră Colonne din Paris atacă primele note ale compoziţiei lui Ed. Membrée, ce creiază o atmosferă sumbră.

D. Emil Fabre, administratorul general al Comediei Franceze, a montat piesa cu o artă desăvârşită, având ca colaboratori pe d-nii : Albert Lambert decanul Comediei, în rolul lui Oedip, Jean Hervé, directorul artistic al teatrului din Orage, în Creon, Alexandre, în Tirezias, etc.

In serile cari au urmat s'a jucat cu acelaş mare succes „Thaïs" şi „Tristan şi Isolda".

Iniţiatorii acestor reuşite manifestaţii artistice şi-au exprimat dorinţa de a reuni din nou sub limpedele cer al Orange-ului, în anii ce vor urma, la epoci regulate, pe cei dornici de emoţii mărețe.

DINAMITA și femeea

de F. ADERCA

PREMIUL *Nobel* e celebru, deși există premii cu sume mult mai mari. Căci premiul Nobel are o insemnătate internațională, și menirea lui e să aducă pacea intre oameni. De fapt sunt cinci premii Nobel: trei încununează pe descoperitorii din domeniul fizicei, chimiei și medicinei, unul încununează o activitate literară idealistă, iar al cincelea este destinat aceluia dintre oameni, — indiferent de naționalitate — care va fi contribuit în măsura cea ma mare la infrățirea popoarelor. Celebru în deosebi e acest *„premiu al păcii"*.
Celebritatea ii vine poate și din contrastul originei lui: *Alfred Nobel*, intemeetorul premiului, a fost descoperitorul dinamitei și cel mai mare constructor de arme de distrugere înainte de apariția lui sir *Basil Zaharoff*. Suedezul, care a lucrat până'n ultimul ceas al vieții, la perfecționarea mijloacelor de distrugere își lasă toate fabricile risipite pe suprafața globului și se apucă să alcătuiască un mijloc de suprimare a răsboiului.
Moare la 63 de ani, în 1896, în cabinetul de lucru din vila dela San Remo; cu vre-o câteva zile inainte își brevetează a 129-a invenție în domeniul armamentului — și lasă o avere de peste 50 de milioane franci-aur pentru scopuri pacifice!
Cum se explică această contradicție?... Cum poate fi lămurit acest mister?...
N'a crescut intr'un mediu de idealism. Când Alfred a venit pe lume, tatăl lui, *Emmanuel Nobel* intemeia la Petersburg o fabrică de explozibile. Alfred a lucrat întâi în uzinele părintelui său apoi in America, cu inginerul suedez *Ericson*, la construcții navale. Alfred revine în Rusia la 21 de ani, tocmai când Petersburgul e asediat și nu se poate apăra decât cu minele și proectilele fabricate, în uzinele părintești. Dar după încheerea răsboiului — răsboiul Crimeei — fabrica de muniții decade și familia Nobel e silită, după un faliment răsunător, să părăsească Rusia. Tânărul Alfred Nobel, cu ajutorul bancherului *Pereire* din Paris, ridică o fabrică de explozibile în Suedia. Fabrica e aruncată în aer în 1864 și cu acest prilej își găsește moartea unul din frații Nobel. Nu e prima explozie. De-alungul întregei lui vieți, Alfred Nobel va vedea numeroase alte explozii. El însuși e amenințat în fiece clipă să fie spulberat, împreună cu atelierul sau laboratorul în care lucrează. (Alfred Nobel a murit relativ tânăr, de boală de inimă).
Intâmplător bagă de seamă că nitroglicerina amestecată cu Kiselgur — un fel de nisip, dă naștere unui corp solid, de o forță explozivă întreită: a descoperit dinamita. Succesul noului produs devine mondial în 1866 când vaporul încărcat cu 200 de butoaie de dinamită destinată statului Peru, trece Atlanticul și tocmai când să intre în portul Panama, explodează dintr'o pricină rămasă necunoscută. Vaporul și echipajul de 47 oameni au fost prefăcuți în țăndări și cenușă.
In zece ani, Nobel a cuprins întreg pământul intr'o rețea de fabrici de explozibile — fiecare țară temându-se de invenția Nobel, dar socotind că e mai folositor să aibe ea-însăși o fabrică.
In 1875 Nobel descoperi un explosiv și mai puternic decât dinamita: amestecă hidroglicerina cu colodium (o substanță cu care își învelise un deget rănit!) și bagă de seamă că acea masă gelatinoasă e un explosibil care întrece toate produsele de până atunci.
Tot Nobel descoperi praful de pușcă fără fum, amestecând nitroglicerina cu pulbere de bumbac.
A încercat în timpul vieții să facă descoperiri și în domenii mai puțin periculoase; dar ținutul în care a rămas suveran, a fost al nitroglicerinei. Nimic nu-l îndemna spre pacifism, spre sentimentalism umanitar... Niciunul din oamenii de felul lui — nici *Krupp*, nici *Zaharoff*, nici *Maxim*, descoperitorul mitralierei, n'au fost pacifiști, n'au lăsat averile lor pentru scopuri umanitare.

*

Alfred Nobel n'a fost desgur, un simplu inginer un simplu geniu inventiv. Tatăl lui a fost profesor universitar, înainte de a deveni industriaș, iar Alfred avea un suflet de poet. Pacifismul lui n'a venit în întregime din afară — era în firea lui Nobel.
Dar e sigur că omenirea datorează unei femei preschimbarea bărbatului, care-a descoperit dinamita, intr'un om al păcii; ea a contribuit în măsură hotărîtoare, ca fantastica avuție, acumulată din răsboaiele veacului al 19-lea, să devie o impresionantă zestre a păcii universale.
Alfred n'avusese niciodată, în toată averea lui uriașă ceeace se cheamă „noroc la femei". La 40 de ani trăește tot singur misantrop. Dar singurătatea e dureroasă și fără a mai crede în iubire, trimite dela Paris, unui ziar din Viena în 1876, un anunț. Iată ce cuprindea anunțul ciudatului milionar suedez:
„Domn nu prea tânăr, foarte bogat și foarte instruit trăind la Paris, caută doamnă de aceiași vârstă vorbind mai multe limbi, care să-i servească de secretară și să-i supravegheze casa".
Aceste rânduri au căzut sub ochii tinerei contese, *Berta Kinsky*, care trăia lângă Viena, la castelul *Hermannsdorf*, în preajma baronului de *Suttner*.
Și astfel inventatorul mohorît de la Paris se pomenește cu vizita unei tinere și fermecătoare austriace, al cărei spirit fusese crescut cu poemele lui *Schiller*, cu acordurile grațioase ale lui *Schubert*, *Mozart* cu idealismul patetic al unui *Beethoven*. Cum să cucerească inventatorul dinamitei pe această zeiță vieneză, care nu putea evoca decât gingășia florilor și pacea grădinilor?
— Așa voi să creez o mașină de răsboi atât de îngrozitoare, un explosibil atât de distrugător, încât răsboiul să nu mai fie cu putință! se pomenește el spunând tinerei contese.
Vrea să-i arate că nu e omul infernal, dominat în întregime de spiritul dinamitei. Alfred Nobel e, în fond, poet. Nimeni nu știe că'n taină, el scrie versuri, piese de teatru — și grațioasa contesă le răsfoește.
Berta Kinsky nu e numai o tânără și frumoasă femeie; ea are un instinct de aventură, un idealism dinamic; ea a fost din totdeauna o dușmană a barbariei bărbaților, pe cari atâtea alte femei o ațâță. Ea îi spune precis lui Nobel că viața omenească n'are preț, atâta vreme cât n'a ieșit din moralitatea preistorică a omului cavernelor și idealul ei, al micii femei cu priviri subtile și surâs cuce-

Alfred Nobel

ritor e să aducă pacea pe pământ...

In vreme ce Berta Kinsky se afla la Alfred Nobel, soseşte o scrisoare din partea regelui Suediei, chemând urgent la Stolkholm pe marele inventator, pentru intemeerea unei fabrici de explosibile. Nobel făgădueşte frumoasei vieneze că se reîntoarce în opt zile. A opta zi, Nobel e din nou la Paris, dar vieneza plecase. Ea se căsătoreşte cu baronul Suttner cu care pleacă în Caucaz.

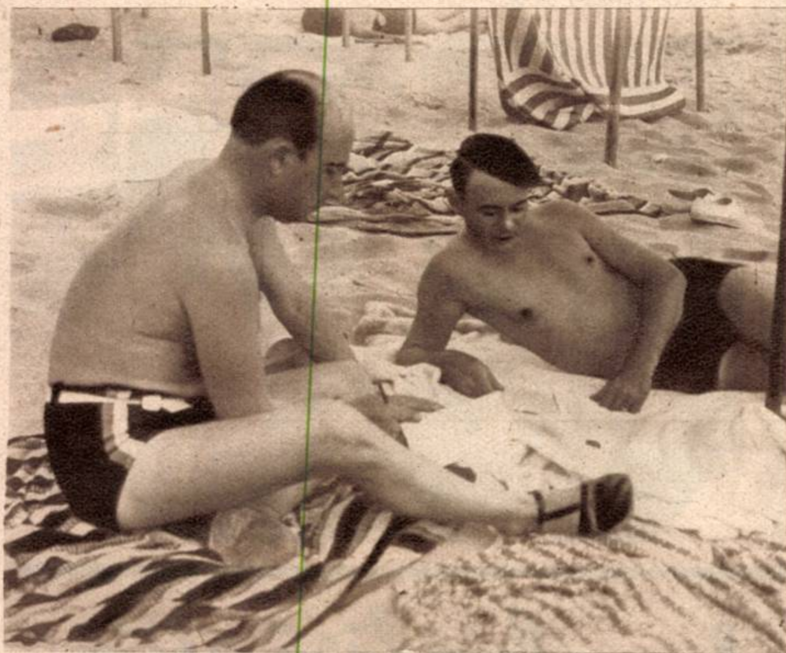
Mica baroneasă, care a preschimbat pe omul dinamitei în omul păcii universale, n'a întrerupt relaţiile cu Alfred Nobel. I-a scris de câteva ori. In 1890 *Berta de Suttner* scoate o carte: *Jos armele!...* şi Nobel o felicită. Mai mult: trimite zeci de mii de franci subvenţie, societăţilor pentru pace, întemeiate de contesa austriacă.

Se revăd în 1892, la Zürich, cu prilejul unui congres al păcii. Nu se mai văzuseră de 16 ani. Regele dinamitei şi Regina Păcii reiau conversaţia pe care fuga sentimentală a contesei o întrerupsese la Paris. Lui Alfred Nobel îi e ruşine de milioanele lui. Mărturiseşte contesei că se gândeşte la întemeerea unui premiu al păcii — şi acest gând nu l-a mai părăsit niciodată. Primul premiu îl acordă în 1905 inspiratoarei sale: Berta Suttner.

Testamentul lui Alfred Nobel a fost dictat de sufletul idealist al frumoasei contese austriace.

Pacea lumii — dacă se va întemeia vreodată — va trebui să ţie minte numele acestei femei.

F. ADERCA

După marele succes înregistrat cu „Valsul Dimineţii" d-nii Sică Alexandrescu *şi* Tudor Muşătescu *lucrează cu asiduitate pe plaja de la Eforie la o nouă comedie pentru stagiunea de iarnă.*

Turul ciclist al României

Duminica trecută s'a dát în piaţa Teatrului Naţional, plecarea în turul ciclist al României. Este prima probă ciclistă de mare envergură care se desfăşoară la noi. Distanţa parcursă este de mai bine de 1000 kilometri.

In fotografiile noastre vedem un grup de concurenţi înainte de plecare, pornirea în prima etapă pe şoseaua Kisseleff şi înmnarea unei cupe câştigătorului etapei II-a.

Din toată lumea

A MURIT MARIE DRESSLER

Cuoscuta vedetă cinematografică Marie Dressler, supranumită „mama Holywoodului" a încetat din viaţă în vârstă de 64 ani. Marea actriţă suferea de cancer.

MACDONALD IN CANADA

Primul ministru britanic Ramsay MacDonald, a sosit la Quebec, în Canada, împreună cu fiica lui, pentru a-şi petrece vacanţa acolo.

UN BALON STRATOSFERIC ATINGE 15.600 METRI INĂLŢIME

Cei doi zburători americani, maiorul Kepner şi căpitanul Steevens, care au făcut recent zborul în stratosferă reuşind să atingă o înnălţime de 15.600 metri la care au fost nevoiţi să-şi întrerupă ascensiunea.

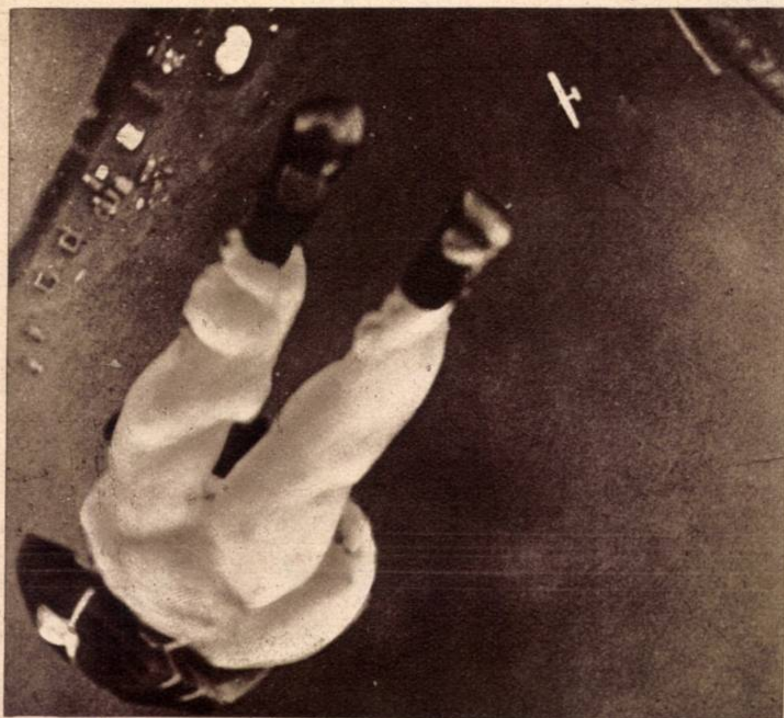
CĂPETENIE NEAGRĂ PROTESTEAZĂ LA LONDRA

Un grup de negri din Africa de vest, în frunte cu căpetenia lor Sir Ofori Atta (în mijloc în mare gală), a sosit la Londra pentru a protesta la ministerul coloniilor împotriva unor măsuri recente luate în Africa de vest.

Eroii VĂZDUHULUI

Aviatorul sovietic Evdokinoff s'a aruncat dela o înălţ me de 8100 m. şi n'a făcut să funcţioneze paraşuta decât în clipa când îl mai despărţea 200 m. de pământ. Durata căderei a fost de 2 min. ş 22 sec. In articolul de mai jos, împărtăşim cititorilor, între altele şi impresiunile lui Evdokinoff.

MARELE *Leonardo da Vinci* anticipând viitoarele minuni ale sborului omenesc întru cucerirea văzduhului, prevăzuse şi paraşuta. „*Oricine — scria el — ia un cearceaf de stofă întins în formă de arc, cu laturile a câte 12 coţi lungime şi-i leagă cele patru colţuri ca un buchet, se poate arunca cu el dela orice înălţime, fără nici o primejdie pentru sine*". Aşa dar, ideea. Prima realizare se datoreşte unui dalmaţian, *Fausto Venanzio*, care în anul 1595 a construit „*o maşină nouă*", cu ajutorul căreia putea să cadă dela înălţimi mari. El o descrie într'un volum ilustrând-o şi cu o vignetă. Totuş, ea pare să se înrudească mai curând cu vechea *maşină* a medicului arab spaniol, *Ibn Firnas* decât cu ideea leonardescă. De-alungul veacurilor următoare se făcură studii şi experienţe cu rezultate felurite, până în ziua când le întrerupse izbânda „*celui mai uşor*". Dar când „*cel mai greu*" se impuse triumfător pe căile văzduhului, iată că răsare problema paraşutei, ca element de protecţie şi siguranţă, pentru cuceritorii aerului. După războí, ingineri şi technicieni din diferite ţări europene şi de dincolo de Atlantic înfruntară cu mai multă ardoare această problemă, începând să studieze aplicarea paraşutei la baloanele observatoare. De atunci, cercetările şi perfecţionările s'au înmulţit cu fiecare zi, până au ajuns să ofere paraşutei acele daruri de siguranţă cu care e înzestrată acum, în cât se poate afirma că de aci încolo uzul permanent al paraşutei la aeroplanele de pasageri, de recunoaştere şi de luptă a făcut ca nenorocirile aeriene să se reducă la zero...

Armata sovietică, modernă şi bine înzestrată, numără în rândurile ei căprării întregi de paraşutişti, printre cari un loc de frunte îl ocupă *Evdokimoff*, aviatorul care a cucerit zilele trecute campionatul mondial al lansării în gol de lungă durată, înainte de-a deschide paraşuta.

Evdokimof s'a aruncat cu paraşuta la Moscova, dela o înălţime de *8100 m., şi s'a lăsat să cadă pe un parcurs de 7900 m., nefăcând să funcţioneze paraşuta decât la 200 m. de pământ.* Durata căderii a fost de 142 secunde. Când se afla numai la două sute metri de pământ, el a deschis paraşuta şi a aterizat normal, fără să întâmpine vre-un accident.

Iată impresiunile lui Evdokimoff, împărtăşite unui redactor al ziarului „Izvestia" din Moscova.

„*Pentru saltul meu recent, mă pregătiam încă din luna Martie, antrenându-mă sistematic, împreună cu pilotul* Datzko.

Mă serviam, cu acel prilej, de un aparat cu oxigen, de fabricaţiune sovietică, pe care după multe osteneli am putut să-l pun la punct în aşa fel, ca afluxul oxigenului să fie regulat pe toată durata saltului.

In ziua încercării supreme, Datzko atinsese cu avionul înălţimea de 8100 m., după care începu să execute o serie de viragii de-asupra aerodromului. Chiar în clipa aceea se stârni o vreme rea şi trâmbe dese de nori ascunseră pământul privirei noastre.

Când am sărit din avion, un curent puternic de aer răsturnându-mă făcu să cad astfel pe o distanţă de aproape 3000 metri. Alţi 400 metri, după aceea i-am străbătut prin iureşul unui vârtej, dar din fericire îmi regăsisem echilibrul, graţie unei mişcări a braţului făcută la vreme.

La înălţimea de 5500 m. reuşii să ies din primul strat de nori. La 4000, m'am trezit iarăş într'o pătură deasă de ceaţă şi nori din care am scăpat după 500 m. Cu toate acestea, nu puteam să desluşesc pământul. Ca să văd mai bine, mi-am scos masca şi ochelarii.

Insfârşit la 700 metri de pământ, eşisem definitiv din nori. M'am stăpânit, printr'o încordare straşnică a voinţei, să nu deschid paraşuta. Când se împliniră 142 secunde de cădere din înălţime, am oprit cronometrul, la 200 m. de-asupra pământului şi am tras de inelul paraşutei. Zguduirea făcu să-mi cadă cronometrul, care-a fost găsit mai târziu, la vre-o patruzeci metri de locul coborirei. Paraşuta s'a deschis imediat şi am aterisat cu bine într'o câmpie"...

Evdokimoff, care numără abia 26 de ani, are la activul lui peste o sută de lansări cu paraşuta, dintre care o bună parte le-a executat ţinând aparatul închis, pe mai toată durata parcursului aerian.

Lansarea cu paraşuta a ademenit şi o mulţime de femei, care au dovedit astfel un sânge rece nu tocmai comun. *Miss Vera Turl*, în vârstă de douăzeci ani, a cucerit brevetul ca cea dintâi femee paraşutistă a Angliei.

Claudia Scakt de origină rusă, e considerată astăzi drept una din cele mai bune lansatoare din lume şi exhibiţiile ei pe aerodromul de la Moscova atrag totdeauna o mulţime numeroasă şi entuziastă.

La noi *Smaranda Brăescu* în anul trecut înainte de-a se călugări a făcut un turneu în America şi s'a clasat printre cele mai îndrăzneţe paraşutiste.

Zilele acestea se află în turneu prin Franţa o altă paraşutistă îndrăzneaţă: *Almeda Balcock* o americană din Texas, în vârstă de 24 ani născută şi crescută la Huston. Almeda, numără la activul ei peste 200 coboriri cu paraşuta, dintre care, prima a executat-o când avea 20 de ani. Astăzi, ea deţine campionatul mondial de cantitate, cu 265 de salturi în gol, în afară de faima de-a fi fost, în ordinea timpului, prima femee care a îndrăznit să se arunce din avion. La 19 ani, Balcock primise în dar dela tatăl ei un aeroplan mic şi, după trecere de un an, în urma unei prinsori, înfrunta paraşuta. Deşi foarte tânără e văduva unui ofiţer aviator american, mort tocmai din cauza nefuncţionării paraşutei.

Frumoasa Almeda are şi meritul de-a fi inaugurat coborirea în doi. Obişnueşte să sară din aparat cu un însoţitor, ambii prevăzuţi cu paraşute, pe care-l ţine de mână şi cu care ajunge la pământ. Până acum, aflându-se în Europa, a executat câteva experienţe de lansare la Chamonix, Paris şi Londra.

De curând, un aviator rus, fiind în stare de beţie, n'a mai avut posibilitate să conducă aparatul care s'a sfărâmat de pământ, împreună cu pasagerii cu tot. Dar în ultimul moment, nenorocitul pilot avu prezenţa de spirit să se asvârle în gol, cu paraşuta. Adus înaintea tribunalului sovietic, el a fost condamnat la moarte şi osânda executată pe loc.

Sub regimul rusesc, beţia mai ales când e dăunătoare şi mortală aproapelui — în cazul aviatorilor, şoferilor, conducătorilor de tren etc., — se pedepseşte totdeauna cu moartea.

G. R.